

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 31.03.2019. GODINE

Sarajevo, juni 2019. godine

IZDAVAČ

AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Zmaja od Bosne 47b

71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel. +387 33 72 14 00

Faks +387 33 66 88 11

Web site: www.fba.ba

e-mail: agencija@fba.ba

Pri korištenju podataka iz ove Informacije korisnici su obavezni navesti izvor.

Ova Informacija izrađena je na osnovu podataka koje su subjekti bankarskog sistema Federacije Bosne i Hercegovine dostavili Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, tako da isti odgovaraju za izvještajne podatke korištene u ovoj Informaciji. S obzirom na informativnu namjenu ovog dokumenta, svi zaključci koje korisnici ove Informacije izvedu na osnovu datih informacija i podataka, vlastiti su zaključci korisnika.

Za sve informacije kontaktirati:

AGENCIJU ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Skraćenice i termini:

BD	Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine
BiH	Bosna i Hercegovina
CAMELS	Jedinstveni interni sistem za procjenu banaka koji uključuje osnovne komponente: kapital, kvalitet aktive, upravljanje i rukovođenje, profitabilnost, likvidnost i osjetljivost na tržišne rizike
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CEDB	Council of Europe Development Bank (Razvojna banka Vijeća Evrope)
CRK	Centralni registar kredita u BiH
DEG	Deutsche Investitions - und Entwicklungsgesellschaft (Njemačko društvo za investicije i razvoj)
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
EIB	European Investment Bank (Evropska investicijska banka)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FMF	Federalno ministarstvo finansija/financija
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokriva likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
OKR	Opći kreditni rizik
PKG	Potencijalni kreditni gubici
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka
SBS	Subjekti bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine
UDLBiH	Udruženje društava za lizing BiH
UO	Upravni odbor Agencije za bankarstvo FBiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o liznigu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

Skraćenice i termini:.....	3
Spisak tabela:.....	6
Spisak grafikona:.....	7
UVOD	8
SAŽETAK.....	9
1.BANKARSKI SEKTOR.....	13
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	13
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	13
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće.....	13
1.1.3. Kadrovska struktura	15
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	16
1.2.1. Bilans stanja	16
1.2.2. Obaveze.....	20
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala	22
1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive	25
1.2.5. Profitabilnost	30
1.2.5.1. Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH.....	31
1.2.5.2. Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH.....	32
1.2.5.3. Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH	33
1.2.5.4. Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH.....	34
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS.....	34
1.2.7. Likvidnost.....	35
1.2.8. Devizni (FX) rizik	38
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR.....	40
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA.....	42
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR	44
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH	44
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	44
2.1.1.2. Struktura vlasništva	44
2.1.1.3. Kadrovska struktura	44
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	44
2.1.2.1. Bilans stanja	44
2.1.2.2. Kapital i obaveze	46
2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	47
2.1.2.4. Profitabilnost	49
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	52
2.2. LIZING SEKTOR.....	53
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	53
2.2.1.1. Broj lizing društava	53
2.2.1.2. Struktura vlasništva	53
2.2.1.3. Kadrovska struktura	53
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	53
2.2.2.1. Bilans stanja	53
2.2.2.2. Kapital i obaveze	56
2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	57
2.2.2.4. Profitabilnost	58
2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga.....	60
2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR.....	61
2.3. FAKTORING SEKTOR	61
2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH	61
2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH.....	63
2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR.....	64
ZAKLJUČAK	66

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR	67
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2019.....	67
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans).....	68
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 31.03.2019.....	69
Prilog 4 - Klasifikacija aktive bilansa banaka u FBiH - 31.03.2019.....	70
Prilog 4a - Klasifikacija aktive vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH - 31.03.2019.....	71
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 31.03.2019.....	72
Prilog 6 - Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2019.....	73
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	74
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH na dan 31.03.2019.....	74
Prilog 8 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH za isplaćene mikrokredite za period 01.01.-31.03.2019.....	75
Prilog 8a - Pregled ponderisanih NKS i EKS za MKO iz RS-a koje posluju u FBiH za isplaćene mikrokredite za period 01.01.-31.03.2019.....	76
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKF - 31.03.2019.....	77
Prilog 10 - Zbirni bilans stanja MKD - 31.03.2019.....	78
Prilog 11 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 31.03.2019.....	79
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 31.03.2019.....	80
Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 31.03.2019.....	81
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	82
Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima na dan 31.03.2019.....	82
Prilog 15 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu za period 01.01.- 31.03.2019.....	83
Prilog 16 - Pregled vlasničke strukture lizing društava - 31.03.2019.....	84
Prilog 17 - Zbirni bilans stanja lizing društava-31.03.2019.....	85
Prilog 18 - Pregled aktive, potraživanja po finansijskom lizingu i neto stanja sredstava datih u operativni lizing i finansijskog rezultata lizing društava na dan 31.03.2019.....	86
Prilog 19 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog lizinga - 31.03.2019.....	87
Prilog 20 - Pregled rezervi za finansijski lizing - 31.03.2019.....	88
Prilog 21 - Pregled rezervi za zajmove - 31.03.2019.....	89
Prilog 22 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 31.03.2019.....	90
PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR.....	91
Prilog 23 - Osnovni podaci o društvu za faktoring i pregled vlasničke strukture na dan 31.03.2019.....	91

Spisak tabela:

Tabela 1:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	14
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	15
Tabela 3:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	15
Tabela 4:	Aktiva po zaposlenom.....	15
Tabela 5:	Bilans stanja.....	16
Tabela 6:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	17
Tabela 7:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode.....	18
Tabela 8:	Novčana sredstva banaka	19
Tabela 9:	Ulaganja u vrijednosne papire prema vrsti instrumenta.....	19
Tabela 10:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	20
Tabela 11:	Sektorska struktura depozita.....	21
Tabela 12:	Štednja stanovništva po periodima.....	22
Tabela 13:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima.....	22
Tabela 14:	Izvještaj o stanju regulatornog kapitala.....	23
Tabela 15:	Struktura izloženosti riziku.....	24
Tabela 16:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	24
Tabela 17:	Stopa finansijske poluge.....	25
Tabela 18:	Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MSFI.....	25
Tabela 19:	Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive.....	26
Tabela 20:	Sektorska struktura kredita.....	26
Tabela 21:	Klasifikacija aktive, OKR i PKG.....	27
Tabela 22:	Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima.....	28
Tabela 23:	Granska koncentracija kredita.....	29
Tabela 24:	Struktura i trend OKR i PKG.....	30
Tabela 25:	Struktura ukupnih prihoda.....	32
Tabela 26:	Struktura ukupnih rashoda.....	33
Tabela 27:	Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po periodima.....	34
Tabela 28:	LCR.....	35
Tabela 29:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	36
Tabela 30:	Koeficijenti likvidnosti.....	36
Tabela 31:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	37
Tabela 32:	Devizna usklađenost finansijske aktive i obaveza (EUR i ukupno).....	39
Tabela 33:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	45
Tabela 34:	Ročna struktura uzetih kredita.....	46
Tabela 35:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	46
Tabela 36:	Neto mikrokrediti	47
Tabela 37:	RKG sa stanjem na dan 31.03.2019. godine.....	48
Tabela 38:	Zbirni bilans uspjeha mikrokreditnog sektora.....	50
Tabela 39:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - 31.03.2019. godine.....	54
Tabela 40:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled.....	55
Tabela 41:	Struktura neto bilansnih pozicija aktive.....	56
Tabela 42:	Formirane rezerve lizing sektora za finansijski lizing po kategorijama kašnjenja.....	57
Tabela 43:	Izuzeti predmeti sektora lizinga.....	58
Tabela 44:	Struktura ukupnih prihoda.....	59
Tabela 45:	Struktura ukupnih rashoda.....	59
Tabela 46:	Struktura iznosa finansiranja lizing sektora.....	60
Tabela 47:	Struktura zaključenih ugovora.....	60
Tabela 48:	Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina na nivou faktoring sistema FBiH prema postojanju regresnog prava i domicilnosti.....	63

Spisak grafikona:

Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama.....	14
Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe.....	14
Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima.....	17
Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka-CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	18
Grafikon 5: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta	20
Grafikon 6: Štednja stanovništva po periodima.....	22
Grafikon 7: NPL-ovi.....	28
Grafikon 8: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	38
Grafikon 9: Struktura pasive.....	56

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa propisanim odredbama ZoA, međunarodnim standardima i principima supervizije i pravilima struke. UO vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz djelokruga FBA i za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

U skladu sa članom 50. ZoA, FBA je obavezna dostavljati Parlamentu FBiH, putem Vlade FBiH, Izvještaj o poslovanju u roku od šest mjeseci od kraja izvještajne godine, koji odobrava UO, a isti naročito sadrži analizu SBS-a i provedene aktivnosti tokom izvještajne godine.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na web stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS-a, koje odobrava UO FBA.

U skladu sa prethodno navedenim, Informacija o SBS sa stanjem na dan 31.03.2019. godine sačinjena je korištenjem referentnih izvora, koje su činili obrađeni izvještajni podaci koje SBS dostavljaju FBA u propisanim formatima i rokovima, te drugi podaci i informacije koje su SBS-a FBiH dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS-a.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. Prvi dio obuhvata detaljnu analizu bankarskog sektora FBiH, u pogledu bankarske supervizije, njegove strukture, finansijskih pokazatelja poslovanja. Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite, primljene depozite i prekoračenja po računima i na depozite po viđenju, prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz prilog, koji je sastavni dio ove Informacije.

Drugi dio odnosi se na detaljnu analizu sektora nedepozitnih finansijskih institucija u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni sektor, lizing sektor i faktoring sektor u FBiH, sa pripadajućim preporukama. U ovom dijelu Informacije dat je i pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za nedepozitne finansijske institucije (mikrokreditni i lizing sektor u FBiH) u periodu 01.01.-31.03.2019. godine, kroz priloge koji su sastavni dio ove Informacije.

U dijelu Informacije koji se odnosi na nadzor poslovanja lizing društava u FBiH koriste se termini lizing sistem i lizing sektor, pri čemu lizing sistem podrazumijeva zbirne podatke o lizing sektoru (podaci lizing društava u FBiH koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova lizinga izdatu od strane FBA) i podatke iskazane u izvještajima banaka u FBiH koje u svom portfoliju imaju potraživanja po osnovu finansijskog lizinga.

U dijelu informacije koja se odnosi na nadzor faktoring sektora, izneseni podaci odnose se na banke koje obavljaju poslove faktoringa i društvo za faktoring, koje je zaključilo prve ugovore o faktoringu. Pružaoci usluga faktoringa obavezni su dostavljati FBA propisane kvartalne izvještaje o kamatnim stopama i naknadama, prema kojim se podaci o kamatnim stopama, naknadama i administrativnim naknadama unose prema visini koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su u pravilu sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS-a FBiH i drugim podacima u kojima je to relevantno.

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U FBiH na dan 31.03.2019. godine poslovalo je 15 komercijalnih banaka, sa 536 organizacionih dijelova, u kojima je bilo zaposleno ukupno 6.717 osoba.

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 22,5 milijardi KM i za 362,4 miliona KM ili 1,6% je veća u odnosu na 31.12.2018. godine.

Kreditni, sa učešćem od 64,9% u strukturi ukupne aktive, zabilježili su rast u odnosu na kraj 2018. godine u iznosu od 257,2 miliona KM ili 1,8%, tako da na dan 31.03.2019. godine iznose 14,6 milijardi KM. Rast kredita u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine ostvaren je kod kredita odobrenih bankarskim institucijama, privatnim preduzećima, stanovništvu i javnim preduzećima, a smanjenje kreditiranja kod kredita odobrenih nebankarskim finansijskim institucijama, vladinim institucijama, kao i ostalim sektorima.

Kreditni odobreni pravnim licima ostvarili su rast od 124,4 miliona KM ili 1,7%, tako da na dan 31.03.2019. godine iznose 7,6 milijardi KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 52,1%. Kreditni dati stanovništvu u istom periodu imaju rast od 132,8 miliona KM ili 1,9%, sa učešćem u ukupnim kreditima od 47,9% i na dan 31.03.2019. godine iznose 7,0 milijardi KM.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 8,5% na 8,2%, dominantno kao rezultat kreditnog rasta i aktivnosti na naplati. Učešće NPL-ova kod pravnih lica u odnosu na ukupne kredite pravnim licima iznosi 10,1%, a učešće NPL-ova kod stanovništva u odnosu na ukupne kredite stanovništvu iznosi 6,2%.

Novčana sredstva iznose 6,8 milijardi KM ili 30,1% ukupne aktive i veća su za 170,3 miliona KM ili 2,6% u odnosu na kraj 2018. godine.

Ulaganja u vrijednosne papire sa 31.03.2019. godine iznose 1,3 milijarde KM, sa učešćem u aktivima od 5,8%, neznatno su povećana u odnosu na kraj 2018. godine, za 0,3%.

Depoziti su dostigli iznos od 17,8 milijardi KM, uz ostvareni rast u iznosu od 196,9 miliona KM ili 1,1% i ostali su najznačajniji izvor finansiranja, sa učešćem od 79,3% u ukupnoj pasivi. Štedni depoziti, kao najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, povećani su za 255,0 miliona KM ili 2,9% i iznose 9,1 milijardu KM.

Kreditna sredstva iznose 844,2 miliona KM, sa učešćem od 3,7% u ukupnoj pasivi i smanjena su za 18,7 miliona KM ili 2,2% u odnosu na kraj 2018. godine.

Ukupni kapital banaka u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosi 3,1 milijardu KM, od čega dionički kapital iznosi 1,3 milijarde KM i zabilježio je rast od 97,8 miliona KM ili 3,3% u odnosu na kraj 2018. godine. Učešće ukupnog kapitala u izvorima na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 13,7%. Regulatorni kapital iznosi 2,5 milijardi KM i povećan je za 59,2 miliona KM ili 2,4% u odnosu na kraj 2018. godine. Osnovni kapital povećan je za 58,8 miliona KM ili 2,5%, dok je dopunski kapital povećan za 400,0 hiljada KM ili 0,3%.

Stopa regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosi 17,2% i veća je od zakonom propisanog minimuma od 12%. Ista je za 0,3 procentna poena manja u odnosu na kraj 2018. godine. Na nivou bankarskog sektora FBiH iskazane su veće i ostale stope

kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala) u odnosu na propisani minimum.

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosi 10,3% (propisani minimum 6%) i neznatno je veća u odnosu na kraj prethodne godine (10,1%).

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine zadovoljavajuća.

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2019. godine, iskazan je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 89,8 miliona KM, što je za iznos od 3,2 miliona KM ili 3,7% više u odnosu na prvi kvartal 2018. godine.

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

U FBiH sa 31.03.2019. godine dozvolu za rad FBA ima 13 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i dvije MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31.12.2018. godine, dozvolu za rad FBA je u februaru 2019. godine dobilo novo MKD, koje u prvom kvartalu 2019. godine nije počelo sa poslovnim aktivnostima. Mikrokreditni sektor posluje putem ukupno 366 evidentirana organizaciona dijela MKO sa sjedištem u FBiH. U odnosu na podatke sa 31.12.2018. godine broj evidentiranih organizacionih dijelova je veći za četiri ili 1,0%. Sa 31.03.2019. godine pet MKD koja imaju sjedište u RS-u posluje u FBiH putem 46 organizacionih dijelova, što u odnosu na 31.12.2018. godine predstavlja povećanje za jedan organizacioni dio ili 2,0%. U mikrokreditnom sektoru FBiH zaposlena je 1.490 osoba.

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznosi 598,8 miliona KM i za iznos od 18,4 miliona KM ili 3,2% je veća u odnosu na stanje na dan 31.12.2018. godine. U posmatranom periodu rast ukupne aktive MKD iznosi 5,4 miliona KM ili 3,7%, a rast ukupne aktive MKF iznosi 13,0 miliona KM ili 3,0%.

Ukupni neto mikrokrediti iznose 464,5 miliona KM, što čini 77,6% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH i veći su za 10,5 miliona KM ili 2,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Rast neto mikrokredita u MKD iznosi 4,1 milion KM ili 3,1%, dok je na nivou MKF iskazan rast u ukupnom iznosu od 6,4 miliona KM ili 2,0% u odnosu na 31.12.2018. godine.

Ukupne obaveze po uzetim kreditima mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznose 285,3 miliona KM, sa učešćem od 47,6% u ukupnoj pasivi i veće su za iznos od 5,6 miliona KM ili 2,0% u odnosu na 31.12.2018. godine. U posmatranom periodu kreditne obaveze MKD su povećane za iznos od 1,5 miliona KM ili 1,5%, a MKF za iznos od 4,1 milion KM ili 2,3%.

Ukupni kapital na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznosi 277,7 miliona KM ili 46,4% ukupne pasive i veći je za iznos od 4,8 miliona KM ili 1,8% u odnosu na kraj 2018. godine, pri čemu se na povećanje ukupnog kapitala MKD odnosi iznos od 1,8 miliona KM ili 37,5% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora, a MKF iznos od 3,0 miliona KM ili 62,5% u posmatranom periodu.

Na nivou mikrokreditnog sektora na kraju prvog kvartala 2019. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 5,1 milion KM, što je za 0,4 miliona KM ili 8,7% više u odnosu na isti period prethodne godine. MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 1,8 miliona KM, što u

odnosu na isti period prethodne poslovne godine predstavlja rast u iznosu od 0,8 miliona KM ili 83,8%. MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 miliona KM, što u odnosu na 31.12.2018. godine predstavlja smanjenje u iznosu od 0,4 miliona KM ili 10,9%. Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 18,4%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%, a iskazani povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije je pozitivan i iznosi 2,90%, što je u skladu sa propisanim ograničenjem.

Na osnovu navedenih osnovnih pokazatelja poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH, može se zaključiti da poslovanje sektora karakteriše rast ukupne aktive, mikrokreditnog portfolija, broja zaposlenih, ukupnog kapitala, pozitivnog finansijskog rezultata, uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete plasmana u posmatranom periodu.

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Lizing sistem u FBiH sa 31.03.2019. godine čini sedam lizing društva (lizing sektor) i jedna komercijalna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga. U lizing sektoru FBiH su sa 31.03.2019. godine zaposlene ukupno 123 osobe.

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosila je 288,5 miliona KM i manja je za 8,6 miliona KM ili 2,9% u odnosu na 31.12.2018. godine. U istom periodu neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, kao najznačajnija stavka u strukturi ukupne aktive, iznose 218,6 miliona KM ili 75,8% ukupne aktive i u odnosu na 31.12.2018. godine veća su za iznos od 3,9 miliona KM ili 1,8%. Pokazatelji kvaliteta aktive u prvom kvartalu 2019. godine ukazuju na nastavak stabilizacije poslovanja, odnosno da nije došlo do pogoršanja kvaliteta portfolija koji se odnosi na potraživanja po finansijskom lizingu.

U strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine najveću stavku predstavljaju obaveze po uzetim kreditima u iznosu od 249,2 miliona KM, koje su u cijelosti dugoročnog karaktera i čine 86,4% ukupne pasive. U odnosu na 31.12.2018. godine obaveze po uzetim kreditima smanjene su za iznos od 3,2 miliona KM ili 1,3%. Ukupan broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora u posmatranom periodu bilježe rast za 20,6%, odnosno 42,3%.

Ukupni kapital lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosi 30,6 miliona KM, što čini 10,6% ukupne pasive lizing sektora FBiH i u poređenju sa 31.12.2018. godine smanjen je za ukupan iznos od 6,2 miliona KM ili 16,8%.

Na nivou lizing sektora u FBiH u periodu 01.01.-31.03.2019. godine iskazana je neto dobit u iznosu od 0,3 miliona KM, koja je u odnosu na isti period prethodne poslovne godine smanjena za iznos od 2,6 miliona KM ili 88,7%.

Osnovni pokazatelji faktoring sektora u FBiH

Faktoring sistem u FBiH sa 31.03.2019. godine čini jedno registrirano društvo za faktoring, kojem je FBA izdala dozvolu za obavljanje poslova faktoringa i koje je započelo sa radom u prvom kvartalu 2018. godine (faktoring sektor) i tri komercijalne banke, članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina.

Na nivou faktoring sistema FBiH ukupan volumen (iznos) otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2019. godine iznosi 34,4 miliona KM, od čega se iznos od 34,1 miliona KM ili 99,0% odnosi na banke, a iznos od 0,3 miliona KM ili 1,0% na društvo za faktoring.

U prvom kvartalu 2019. godine pružaoci usluge faktoringa nisu obavljali poslove otkupa novčanih tražbina u inostranom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu.

Ukupan broj zaključenih ugovora o faktoringu u prvom kvartalu 2019. godine smanjen je u odnosu na isti period 2018. godine za 24,6%, a broj aktivnih ugovora o faktoringu je u posmatranom periodu veći za 5,6%.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa na nivou faktoring sistema u FBiH za period 01.01. - 31.03.2019. godine iznose 0,4 miliona KM, od čega ostvareni prihodi banaka čine 97,7% ukupno iskazanog prihoda faktoring sistema u FBiH.

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31.03.2019. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 15 komercijalnih banaka. Broj banaka je isti kao i 31.12.2018. godine. Posebnim zakonskim propisom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, koja je pravni slijednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine, a njen nadzor se vrši u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2019. godine.

Banke iz FBiH su sa 31.03.2019. godine imale ukupno 536 organizacionih dijelova, što je manje za 2,4% u odnosu na 31.12.2018. godine. Na području FBiH nalazi se 479 organizacionih dijelova banaka. Sedam banaka iz FBiH imale su 48 organizacionih dijelova u RS-u, a osam banaka devet organizacionih dijelova u BD-u.

Tri banke iz RS-a imaju organizacione dijelove u FBiH. Broj organizacionih dijelova banaka iz RS-a u FBiH je 24 i manji je u odnosu na kraj 2018. godine (25).

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31.03.2019. godine imale su sve banke, kao i osigurane depozite.

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka¹ u FBiH na dan 31.03.2019. godine, na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 14 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu² - jedna banka.

Od 14 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je deset banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, prema kriteriju zemlje porijekla dioničara, na dan 31.03.2019. godine, stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2018. godine, s obzirom da najveće učešće stranog kapitala i dalje imaju dioničari iz Austrije, zatim Turske i Hrvatske, dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

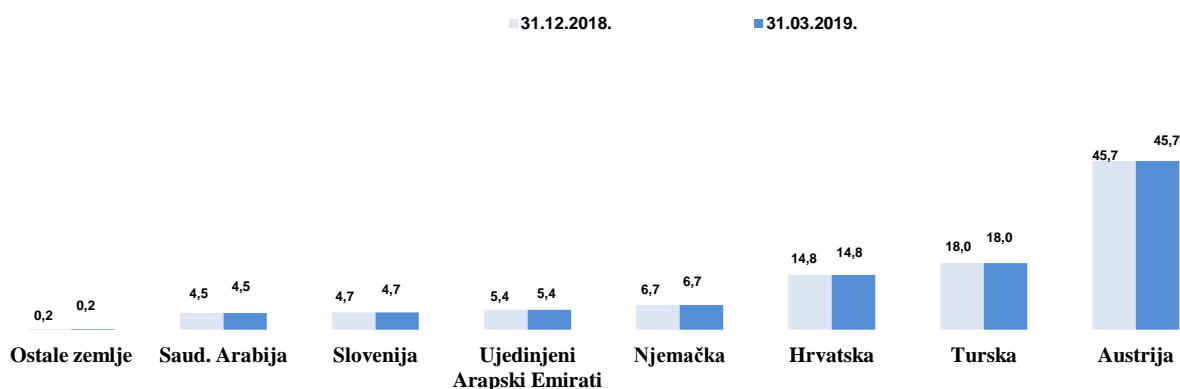
Struktura stranog kapitala po zemljama daje se u sljedećem grafikonu:

---

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka

² Državno vlasništvo se odnosi na državni kapital FBiH

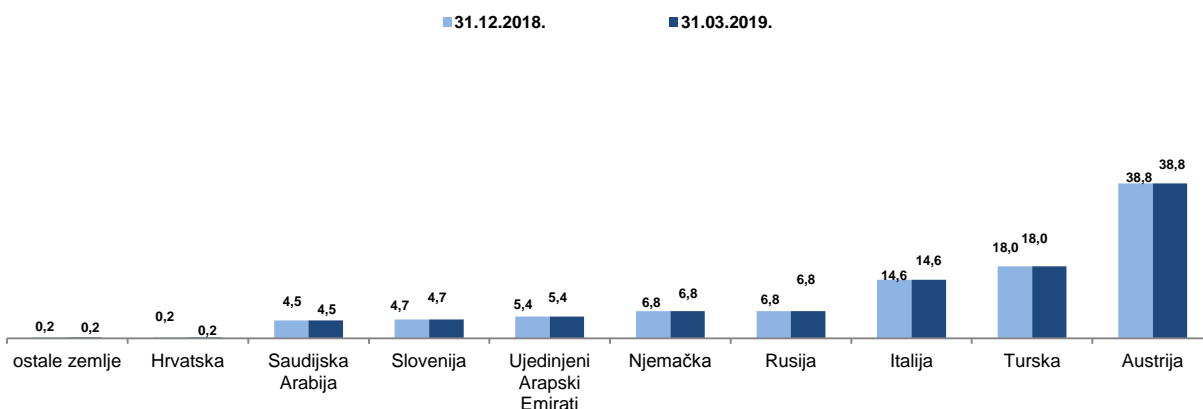
Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama

Ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se posmatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matrice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH. Prema ovom kriteriju stanje na dan 31.03.2019. godine je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2018. godine, s obzirom da najveće učešće imaju bankarske grupe i banke iz Austrije, zatim iz Turske i Italije, dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

Struktura stranog kapitala po zemljama – sjedištu grupe daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe³

Struktura vlasništva prema vrijednosti ukupnog kapitala daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

Banke	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
1	2	3	4	5 (3/2)	6	7	8 (4/3)	
Državne banke	53.507	1,9%	61.488	2,1%	62.870	2,0%	115	102
Privatne banke	2.811.542	98,1%	2.909.598	97,9%	3.006.007	98,0%	103	103
Ukupno	2.865.049	100%	2.971.086	100%	3.068.877	100%	104	103

³ Pored zemalja sjedišta matice-bankarske grupe čije su članice banke iz FBiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz FBiH

U prvom kvartalu 2019. godine, na nivou bankarskog sektora u FBiH ukupan kapital povećan je za 3,3% u odnosu na kraj 2018. godine i iznosi 3,1 milijardu KM. Povećanje ukupnog kapitala za 97,8 miliona KM ostvareno je po osnovu tekućeg finansijskog rezultata od 89,8 miliona KM i povećanja vrijednosti vrijednosnih papira koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od osam miliona KM.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji analitički pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH, što je prikazano u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

Dionički kapital	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	31.619	2,6%	41.619	3,2%	41.619	3,2%	132	100
Privatni kapital (rezidenti)	142.109	11,6%	139.637	10,7%	139.645	10,7%	98	100
Strani kapital (nerezidenti)	1.052.061	85,8%	1.118.444	86,1%	1.118.436	86,1%	106	100
Ukupno	1.225.789	100%	1.299.700	100%	1.299.700	100%	106	100

U prvom kvartalu 2019. godine učešće državnog kapitala, privatnog kapitala (rezidenti) i stranog kapitala (nerezidenti) je ostalo nepromijenjeno u odnosu na kraj 2018. godine.

1.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2019. godine broj zaposlenih je 6.717 i manji je za 22 zaposlena ili 0,3% u odnosu na kraj 2018. godine. Smanjenje broja zaposlenih prisutno je kod sedam banaka, kod tri banke je došlo do povećanja broja zaposlenih, a kod pet banaka u bankarskom sektoru FBiH broj zaposlenih je ostao nepromijenjen u odnosu na kraj 2018. godine.

Pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na nivou bankarskog sektora u FBiH, daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 3: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH

Stepen stručne sprema	31.12.2017.		Broj zaposlenih 31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema - VSS	3.970	59,7%	4.102	60,9%	4.111	61,2%	103	100
Viša stručna sprema - VŠS	525	7,9%	520	7,7%	513	7,7%	99	99
Srednja stručna sprema - SSS	2.149	32,3%	2.108	31,3%	2.084	31,0	98	99
Ostali	11	0,2%	9	0,1%	9	0,1	82	100
Ukupno	6.655	100%	6.739	100%	6.717	100%	101	100

Smanjenje broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH sa 31.03.2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine, prisutno je kod zaposlenih sa višom i srednjom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom, pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive po zaposlenom po kriteriju vlasništva:

-u 000 KM-

Tabela 4: Aktiva po zaposlenom

Banke	31.12.2017.			31.12.2018.			31.03.2019.		
	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva	Aktiva po zaposl.
Državne	192	654.373	3.408	195	775.490	3.977	195	770.728	3.952
Privatne	6.463	19.555.478	3.026	6.544	21.318.645	3.258	6.522	21.685.771	3.325
Ukupno	6.655	20.209.851	3.037	6.739	22.094.135	3.279	6.717	22.456.499	3.343

1.2.FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilans stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivnog podbilansa jedne banke s većinskim državnim kapitalom⁴, a u skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka FBiH, prema kojim subanke sa većinskim državnim kapitalom obavezne izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans.

S tim u vezi su iskazani podaci u Prilogu 2. ove Informacije - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans).

U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 31.03.2019. godine.

U sljedećoj tabeli daje se pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

-000 KM-

Tabela 5: Bilans stanja								
O p i s	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	5.794.664	28,7	6.591.117	29,8	6.761.379	30,1	114	103
Vrijednosni papiri	1.228.432	6,1	1.304.626	5,9	1.308.464	5,8	106	100
Plasmani drugim bankama	350.980	1,7	270.604	1,2	156.431	0,7	77	58
Kreditni	13.178.860	65,2	14.325.634	64,8	14.582.816	64,9	109	102
Ispravka vrijed.	1.166.804	5,8	1.190.760	5,4	1.188.873	5,3	102	100
Kreditni-neto (kreditni minus isp. vrij.)	12.012.056	59,4	13.134.874	59,5	13.393.943	59,6	109	102
Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	529.941	2,6	531.767	2,4	600.200	2,7	100	113
Ostala aktiva	293.778	1,5	261.147	1,2	236.082	1,1	89	90
UKUPNA AKTIVA	20.209.851	100	22.094.135	100	22.456.499	100	109	102
P A S I V A (OBAVEZE):								
Depoziti	15.814.723	78,3	17.604.487	79,7	17.801.351	79,3	111	101
Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0
Obaveze po uzetim kreditima	835.667	4,1	862.931	3,9	844.235	3,7	103	98
Ostale obaveze	694.412	3,4	655.631	3,0	742.036	3,3	94	113
KAPITAL								
Kapital	2.865.049	14,2	2.971.086	13,4	3.068.877	13,7	104	103
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	20.209.851	100	22.094.135	100	22.456.499	100	109	102

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 22,5 milijardi KM i za 362,4 miliona KM ili 1,6% je veća u odnosu na kraj 2018. godine.

U okviru aktive bilansa banaka najveće učešće imaju neto krediti banaka (59,6%), zatim slijede novčana sredstva (30,1%), vrijednosni papiri (5,8%), fiksna aktiva (2,7%) i ostala aktiva (plasmani drugim bankama i ostala aktiva koja učestvuje sa 1,8%).

U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (79,3%), zatim slijede kapital (13,7%), obaveze po uzetim kreditima (3,7%) i ostale obaveze (3,3%).

U prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine u aktivni bilans banaka došlo je do rasta novčanih sredstava za 170,3 miliona KM ili 2,6%, kredita za 257,2 miliona KM ili

⁴Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država i one iznose 710 miliona KM

1,8%, i poslovnog prostora i ostale fiksne aktive za 68,4 miliona KM ili 12,9%, a u okviru pasive depozita za 196,9 miliona KM ili 1,1%, ostalih obaveza za 86,4 miliona KM ili 13,2%, kao i ukupnog kapitala za 97,8 miliona KM ili 3,3%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

-000 KM-

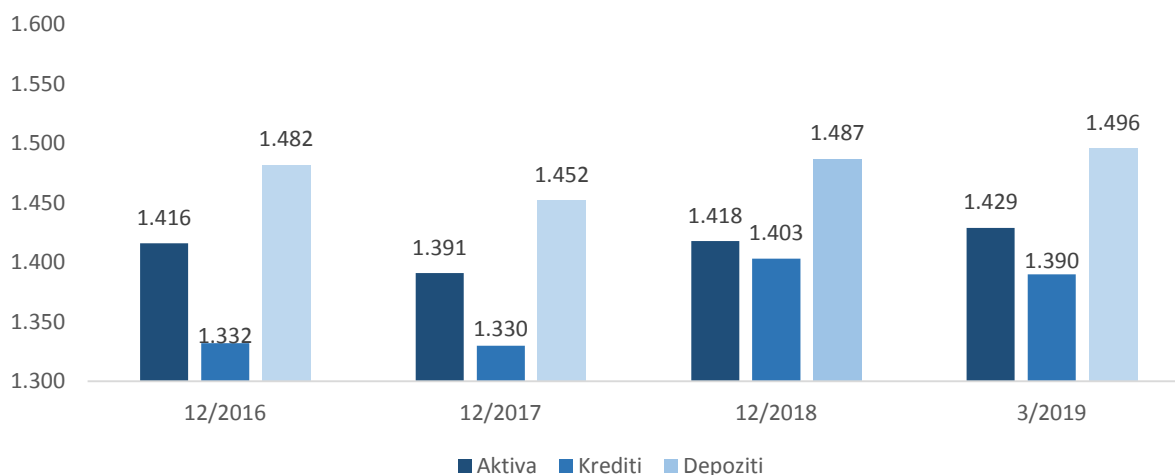
Tabela 6: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

Banke	31.12.2017.			31.12.2018.			31.03.2019.			Indeks	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Učešće %	11=(6/3)	12=(9/6)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Državne	1	654.373	3,2%	1	775.490	3,5%	1	770.728	3,4%	119	99
Privatne	14	19.555.478	96,8%	14	21.318.645	96,5%	14	21.685.771	96,6%	109	102
Ukupno	15	20.209.851	100%	15	22.094.135	100%	15	22.456.499	100%	109	102

U prvom kvartalu 2019. godine došlo je do neznatnog povećanja učešća za 0,1 procentni poen banaka sa privatnim kapitalom, odnosno smanjenja za 0,1 procentni poen državne banke u aktivi bankarskog sektora FBiH.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁵. Pregled istog po periodima daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

U prvom kvartalu 2019. godine Herfindahlov indeks koncentracije u odnosu na kraj 2018. godine povećan je za aktivu za 11 jedinica i za depozite 9 jedinica, dok je ostvareno smanjenje ovog indeksa za kredite za 13 jedinica. Herfindahlov indeks koncentracije za posmatrani period pokazuje umjerenu koncentraciju⁶ u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima).

⁵ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, a predstavlja zbir kvadrata

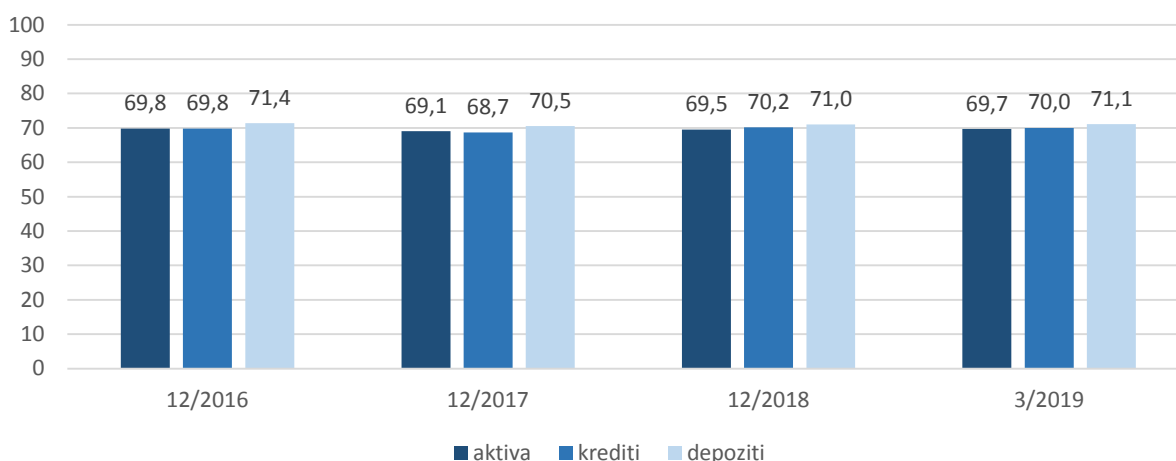
procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁶Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa⁷ (u daljem tekstu: CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. Ako se posmatra ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine, neznatno je povećano za kategorije tržišnog učešća za 0,2 procentna poena i depozita za 0,1 procentni poen, dok je prisutno smanjenje učešća za kredite za 0,2 procentna poena. Dvije najveće banke u sektoru čine 47,1% tržišta (aktiva 47,3%, krediti 45,1% i depoziti 48,8%).

Pregled koncentracijskih stopa za pet najvećih banaka u sektoru daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive⁸. Sa 31.03.2019. godine u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se tri banke sa učešćem od 56,7%, koje čine I grupu banaka sa aktivom preko 2,0 milijarde KM. U posmatranom periodu u odnosu na kraj 2018. godine, došlo je do promjene u strukturi, odnosno učešću grupa banaka u odnosu na ukupnu aktivu bankarskog sektora FBiH kod II grupe banaka (smanjenje učešća za 4,5 procentnih poena) zbog prelaska jedne banke u III grupu banaka i kod IV grupe banaka (smanjenje učešća za 0,6 procentnih poena) zbog prelaska jedne banke u V grupu banaka (aktiva manja od 100 miliona KM).

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode:

-000 KM-

Tabela 7: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode

Iznos aktive	31.12.2017.			31.12.2018.			31.03.2019.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I (preko 2 milijarde KM)	9.404.805	46,5	2	12.456.111	56,4	3	12.734.420	56,7	3
II (1-2 milijarde KM)	6.626.507	32,8	5	6.075.157	27,5	5	5.172.070	23,0	4
III (0,5-1 milijarda KM)	2.465.564	12,2	3	2.168.293	9,8	3	3.166.597	14,1	4
IV (0,1-0,5 milijarde KM)	1.613.136	8	4	1.394.200	6,3	4	1.283.669	5,7	3
V (ispod 0,1 milijarde KM)	99.839	0,5	1	0	0,0	0	99.743	0,5	1
Ukupno	20.209.851	100	15	22.093.761	100	15	22.456.499	100	15

⁷ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun.

⁸Banke su podijeljene u pet grupa u zavisnosti od veličine aktive

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2019. godine iznosila su 6,8 milijardi KM i pregled istih kroz periode daje se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Novčana sredstva	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	800.215	13,8	910.481	13,8	854.571	12,6	114	94
Račun rezervi kod CBBiH	3.823.980	66,0	4.002.281	60,7	3.872.733	57,3	105	97
Računi kod depoz.inst.u BiH	41.411	0,7	38.746	0,6	43.995	0,7	94	114
Računi kod depoz. inst.u inostr.	1.127.877	19,5	1.639.544	24,9	1.990.009	29,4	145	121
Novč. sred. u procesu naplate	1.181	0,0	65	0,0	71	0,0	6	109
Ukupno	5.794.664	100	6.591.117	100	6.761.379	100	114	103

U prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine nije bilo značajnih promjena u strukturi novčanih sredstava banaka.

Najznačajnije povećanje novčanih sredstava u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine prisutno je kod sredstava banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu, povećanje za 350,5 miliona KM ili 21,4%.

Sa 31.03.2019. godine došlo je do promjene valutne strukture novčanih sredstava u odnosu na kraj 2018. godine. Učešće domaće valute smanjeno je sa 71,3% na 67,5%, uz istovremeno povećanje učešća sredstava u stranoj valuti sa 28,7% na 32,5%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 31.03.2019. godine iznosio je 1,3 milijarde KM, što je za 0,3% više u odnosu na kraj 2018. godine, uz učešće u aktivni od 5,8%.

U sljedećim tabelama daje se pregled portfolija prema vrsti instrumenata i emitentu:

- 000 KM -

Ulaganja u VP	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vlasnički vrijednosni papiri	1.773	0,1	5.281	0,4	6.524	0,5	298	124
Dužnički vrijednosni papiri:	1.226.659	99,9	1.299.345	99,6	1.301.940	99,5	106	100
- VP svih nivoa vlasti u BiH	751.163	61,2	619.536	47,5	654.129	50,0	82	106
- Državni VP (druge zemlje)	400.855	32,6	533.666	40,9	495.656	37,9	133	93
- Korporativne obveznice ⁹	74.641	6,1	146.143	11,2	152.155	11,6	196	104
Ukupno	1.228.432	100,0	1.304.626	100,0	1.308.464	100,0	106	100

U okviru ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹⁰ ukupne vrijednosti 438,3 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 201,3 miliona KM. Prisutan je trend porasta ulaganja u obveznice emitenta RS.

⁹ Najveći dio, od gotovo 75%, odnosi se na obveznice banaka iz EU, a preostali dio na obveznice kompanija iz EU i BiH

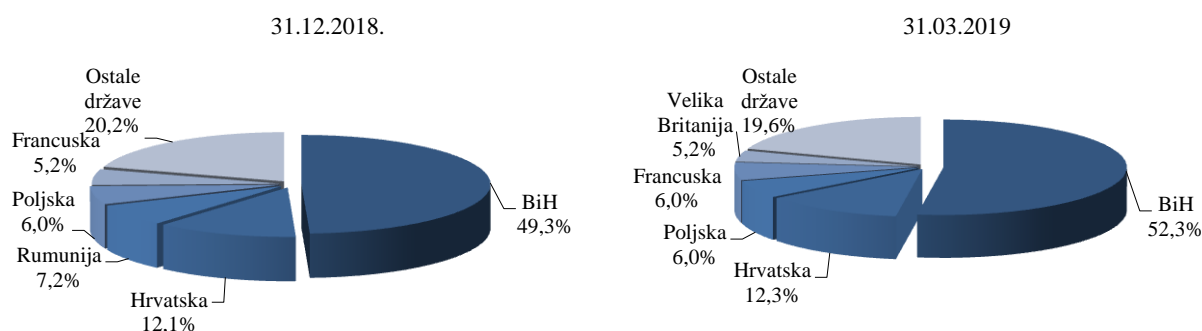
¹⁰ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH.

Tabela 10: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

Ulaganja u VP	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	587.687	78,9	436.164	73,2	438.272	68,5	74	100
- Trezorski zapisi	99.949	13,4	35.179	6,1	35.035	5,5	35	100
- Obveznice	487.738	65,5	400.985	67,1	403.237	63,0	82	101
Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	157.353	21,1	175.395	26,8	201.270	31,5	111	115
- Trezorski zapisi	65.848	8,8	0	0,0	14.995	2,3	0	0
- Obveznice	91.505	12,3	175.395	26,8	186.275	29,2	192	106
Ukupno	745.040	100,0	611.559	100,0	639.542	100,0	82	105

Ako se ukupna ulaganja u vrijednosne papire analiziraju prema izloženosti po zemljama, najveće učešće od 52,3% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska s učešćem od 12,3%, Poljska 6,0%, Francuska 6,0%, Velika Britanija 5,2%, itd.

Grafikon 5: Struktura ulaganja u vrijednosne papire prema kriteriju države emitenta

1.2.2. Obaveze

Na kraju prvog kvartala 2019. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, smanjeno je na 79,3% (-0,4 procentna poena), kao i učešće kreditnih obaveza, drugog po visini izvora, koje iznosi 3,7% (-0,2 procentna poena).

Kreditne obaveze banaka sa iznosom od 844,2 miliona KM i učešćem od 3,7%, imaju trend smanjenja od 18,7 miliona KM ili 2,2% u odnosu na kraj 2018. godine. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 124,2 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 4,2%.

Banke su na dan 31.03.2019. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima, na koje se odnosi gotovo 93% ukupnih kreditnih obaveza: EIB, TC ZiraatBankasi a.s., Procredit Holding AG, European Fund for Southeastern Europe, Procredit Bank AG Frankfurt, EBRD i Nova Ljubljanska banka dd Ljubljana.

Depoziti imaju trend rasta u odnosu na kraj 2018. godine od 196,9 miliona KM ili 1,1%, i na dan 31.03.2019. godine iznose 17,8 milijardi KM. Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 5,9% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

U sljedećoj tabeli dat je prikaz sektorske strukture depozita:

-u 000 KM-

Tabela 11: Sektorska struktura depozita

Sektori	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	1.482.708	9,4	1.778.835	10,1	1.879.184	10,6	120	106
Javna preduzeća	1.310.610	8,3	1.538.501	8,7	1.673.201	9,4	117	109
Privatna preduzeća i druš.	2.612.441	16,5	2.834.717	16,1	2.659.351	14,9	109	94
Bankarske institucije	847.965	5,4	1.215.334	6,9	1.090.677	6,1	143	90
Nebankarske finans.instit.	655.360	4,1	746.690	4,3	731.725	4,1	114	98
Stanovništvo	8.500.668	53,8	9.071.061	51,5	9.321.979	52,4	107	103
Ostalo	404.971	2,6	419.349	2,4	445.234	2,5	104	106
Ukupno	15.814.723	100	17.604.487	100	17.801.351	100	104	101

U prvom kvartalu 2019. godine zabilježene su promjene u sektorskoj strukturi depozita.

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa 52,4% u odnosu na ukupne depozite bankarskog sektora FBiH i povećano je za 0,9 procentnih poena u odnosu na kraj 2018. godine. Depoziti stanovništva na dan 31.03.2019. godine iznose 9,3 milijarde KM. Nije bilo nekih značajnijih promjena u učešću depozita po sektorima u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine.

Rast depozita u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 100,3 miliona KM ili 5,6%, depozita javnih preduzeća za 134,7 miliona KM ili 8,8%, depozita stanovništva za 250,9 miliona KM ili 2,8%, kao i ostalih depozita za 25,9 miliona KM ili 6,2%.

Smanjenje depozita u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine zabilježeno je kod depozita privatnih preduzeća za 175,3 miliona KM ili 6,2%, depozita bankarskih institucija za 124,6 miliona KM ili 10,3%, kao i kod depozita nebankarskih finansijskih institucija za 15,0 miliona KM ili 2,0%. Finansijska podrška bankarske grupe prisutna je u sedam banaka u FBiH, tako da se gotovo 89% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na finansijsku podršku bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 31.03.2019. godine neznatno je promijenjena u odnosu na kraj 2018. godine. Depoziti u KM su povećani za iznos od 196,2 miliona KM ili 1,9%, dok su u stranim valutama povećani u iznosu od 0,7 miliona KM ili 0,01%. U odnosu na kraj 2018. godine promijenjena je valutna struktura depozita za 0,5 procentnih poena, odnosno povećano je učešće depozita u domaćoj valuti na 59,2%, a smanjeno je učešće depozita u stranoj valuti na 40,8%.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 31.03.2019. godine je promijenjena u odnosu na kraj 2018. godine i ima sljedeću strukturu: sredstva rezidenata u iznosu od 16,4 milijarde KM imaju učešće od 92,2% (+0,8 procentnih poena), a depoziti nerezidenata iznose 1,4 milijarde KM, što je 7,8% ukupnih depozita (-0,8 procentnih poena). Promjene u strukturi su rezultat rasta depozita rezidenata (313,9 miliona KM ili 1,9%) i smanjenja depozita nerezidenata (117,0 miliona KM ili 7,8%).

Dugogodišnji trend rasta štednih depozita, kao najznačajnijeg segmenta depozitnog i finansijskog potencijala banaka, nastavljen je i u prvom kvartalu 2019. godine, s obzirom da rast iznosi 255,0 miliona KM ili 2,9% i na dan 31.03.2019. godine iznosi 9,1 milijardu KM.

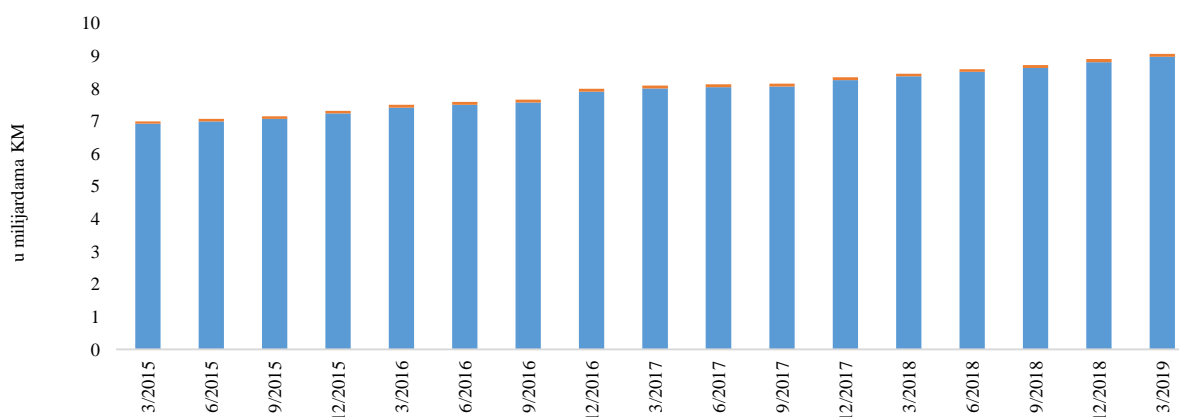
Trend štednje stanovništva može se sagledati u sljedećoj tabeli i grafikonu:

-u 000 KM-

Tabela 12: Štednja stanovništva po periodima

Banke	Iznos			Indeks	
	31.12.2017.	31.12.2018.	31.03.2019.	(3/2)	(4/3)
1	2	3	4	5	6
Državne	83.530	91.645	92.173	110	101
Privatne	8.166.750	8.712.454	8.966.908	107	103
Ukupno	8.250.280	8.804.099	9.059.081	107	103

Grafikon 6: Štednja stanovništva po periodima

U dvije najveće banke koncentrisano je 54,6% štednje, dok pet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2,0%, što iznosi 5,6% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 46,4% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 53,6% u stranoj valuti.

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2018. godine promijenjena je rastom kratkoročnih depozita za 5,0% ili za iznos od 249,0 miliona KM, kao i njihovim učešćem za 1,2 procentna poena, što se može vidjeti u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 13: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Index	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(4/2)	(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kratkoročni štedni depoziti	4.460.734	54,1%	4.977.201	56,5%	5.226.241	57,7%	112	105
Dugoročni štedni depoziti	3.789.546	45,9%	3.826.898	43,5%	3.832.840	42,3%	101	100
Ukupno	8.250.280	100%	8.804.099	100%	9.059.081	100%	107	103

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

U postupku usklađivanja podzakonskih akata FBA sa novim zakonskim propisima, krajem 2017. godine stupila je na snagu nova Odluka o izračunavanju kapitala banke. U toku 2018. godine na snazi je bio paralelni način izvještavanja, zaključno sa krajem 2018. godine.

U skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke izmijenjen je sadržaj i forme regulatornih izvještaja. Najznačajnije izmjene odnose se na način izračuna regulatornog kapitala uz primjenu odgovarajuće metodologije za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik, nove metodologije za održavanje zaštitnih slojeva kapitala i obračuna finansijske poluge.

U prvom kvartalu 2019. godine ukupan kapital banaka iznosio je 3,1 milijardu KM i ostvareno je povećanje istog za 97,8 miliona KM ili stopom rasta od 3,3% u odnosu na kraj 2018. godine (više detalja dato u podnaslovu 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U sljedećoj tabeli daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH prema novom jedinstvenom okviru za regulatorno izvještavanje banaka u FBiH:

-u 000 KM-

<i>Tabela 14: Izvještaj o stanju regulatornog kapitala</i>				
R.br.	Opis	31.12.2018.	31.03.2019.	Indeks
1.	Regulatorni kapital	2.478.985	2.538.225	102
1.1.	Osnovni kapital	2.351.425	2.410.266	103
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.351.425	2.410.266	103
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.290.878	1.299.341	101
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.290	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	-215	-215	100
1.1.1.4.	Zadržana dobit prethodnih godina	238.344	256.952	108
1.1.1.5.	Priznata dobit ili gubitak	-34.743	-34.875	100
1.1.1.6.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	10.296	18.260	177
1.1.1.7.	Ostale rezerve	876.626	906.492	103
1.1.1.8.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-56.116	-56.875	101
1.1.1.9.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjnih za povezane porezne obaveze	-101	-18	18
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-1.625	-1.684	104
1.1.1.11.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-12.118	-11.898	98
1.1.1.12.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	-97.091	-102.504	106
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	0
1.2.	Dopunski kapital	127.560	127.960	100
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	105.592	94.617	90
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	-14	100
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	153.706	158.687	103
1.2.4.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-131.724	-125.330	95

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 2,5 milijardi KM i u odnosu na kraj 2018. godine povećan je za 59,2 miliona KM ili 2,4%. Osnovni kapital banaka na posmatrani period iznosi 2,4 milijarde KM sa ostvarenim povećanjem od 58,8 miliona KM ili 2,5% a dopunski kapital 128,0 miliona KM sa ostvarenim povećanjem od 400,0 hiljada KM ili 0,3% u odnosu na kraj 2018. godine.

Na povećanje regulatornog kapitala najveći utjecaj je imala promjena, odnosno povećanje osnovnog kapitala po osnovu raspodjele dobiti iz 2018. godine u osnovni kapital u iznosu od 46,4 miliona KM, prenos rezervi za kreditne gubitke formirane iz dobiti u osnovni kapital u skladu sa odlukama skupština kod dvije banke u iznosu od 1,9 miliona KM i povećanje vrijednosti vrijednosnih papira koji se klasifikuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u iznosu od osam miliona KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik

namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizlaze iz stavki u knjizi trgovanja.

Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31.03.2019. godine iznosila je 14,8 milijardi KM, čija struktura se daje u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 15: Struktura izloženosti riziku

R. br.	Opis	31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1.	Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	12.296.292	86,7	12.694.872	85,9	103
2.	Izloženosti riziku namirenja/ slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	223.778	1,6	373.461	2,5	167
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.657.561	11,7	1.710.293	11,6	103
5.	Ukupan iznos izloženosti riziku	14.177.630	100	14.778.626	100	104

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH u posmatranom periodu povećan je za 601,0 milion KM ili 4,2% u odnosu na kraj 2018. godine. Najznačajnije povećanje ostvareno je u okviru izloženosti za tržišni rizik za 149,7 miliona KM ili 66,9%, što se prema izvještajnim podacima na nivou bankarskog sektora najvećim dijelom odnosi na povećanje valutne pozicije.

Na dan 31.03.2019. godine, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 85,9%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U posmatranom periodu došlo je do promjene u učešću po pojedinim vrstama rizika, odnosno povećano je učešće kod izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik) za 0,9 procentnih poena, što se reflektovalo kroz smanjenje učešća kod izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik za 0,8 procentnih poena i izloženosti riziku za operativni rizik za 0,1 procentni poen.

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Odlukom o izračunavanju kapitala banke propisano je da banka mora u svakom trenutku ispunjavati kapitalne zahtjeve u pogledu stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75%, stope osnovnog kapitala od 9% i stope regulatornog kapitala od 12%. Također je propisana obaveza banci da održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala kao regulatorni kapital u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH sa stanjem na dan 31.03.2019. godine, daju se u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 16: Pokazatelji adekvatnosti kapitala

R. br.	Opis	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma
		31.12.2018.	31.03.2019.
1.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	16,6%	16,3%
2.	Višak (+) / manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	1.394.434	1.412.709
3.	Stopa osnovnog kapitala	16,6%	16,3%
4.	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	1.075.438	1.080.187
5.	Stopa regulatornog kapitala	17,5%	17,2%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	777.668	764.789

Stopa regulatornog kapitala na dan 31.03.2019. godine iznosi 17,2% i znatno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum od 12%. U odnosu na kraj 2018. godine stopa regulatornog kapitala sa prvim kvartalom 2019. godine, blago je smanjena za 0,3 procentna poena.

Sa 31.03.2019. godine, 11 banaka ima stopu regulatornog kapitala ispod prosjeka bankarskog sektora, a četiri banke iznad prosjeka bankarskog sektora. Također, na nivou bankarskog sektora iskazane su veće i ostale stope kapitala u odnosu na propisani minimum (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala).

Odlukom o izračunavanju kapitala banaka propisana je i nova metodologija izračuna i regulatorni okvir za praćenje visine finansijske poluge. Banke su dužne da osiguraju i održavaju stopu finansijske poluge, kao odnos osnovnog kapitala i mjere ukupne izloženosti u iznosu od najmanje 6%. U sljedećem pregledu daje se stopa finansijske poluge bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 31.03.2019. godine:

-u 000 KM-

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31.12.2018.	31.03.2019.
1.	Izloženosti stope finansijske poluge - u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	23.162.644	23.488.675
2.	Osnovni kapital - u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.351.425	2.410.266
3.	Stopa finansijske poluge - skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,1%	10,3%

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 31.03.2019. godine iznosi 10,3% i veća je za 0,2 procentna poena u odnosu na kraj 2018. godine. Sa 31.03.2019. godine, sedam banaka ima stopu finansijske poluge iznad, odnosno osam banaka ispod prosjeka bankarskog sektora FBiH. Pojedinačno po bankama, stopa finansijske poluge je u rasponu od 7,4% do 25,3%.

1.2.4. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki. Prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz navedene Odluke, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka (obračunate u skladu s primjenjivim MRS i MSFI), uzimajući u obračun i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

Od 01.01.2018. godine banke su u obavezi primjenjivati novi standard finansijskog izvještavanja MSFI 9 - Finansijski instrumenti, koji je zamijenio MRS 39.

U sljedećoj tabeli daje se pregled aktive, RKG po regulatornim zahtjevima i ispravke vrijednosti po MSFI:

-u 000 KM-

Opis	31.12.2017.	31.12.2018.	31.03.2019.	Indeks	
1	2	3	4	5=(3/2)	6=(4/3)
1. Rizična aktiva ¹¹	17.224.329	18.468.934	18.553.304	107	100
2. Obračunate regulatorne RKG	1.492.475	1.479.654	1.478.931	99	100
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.262.277	1.311.031	1.309.813	104	100
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	402.640	404.539	400.357	100	100
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	315.734	181.480	180.004	57	99
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	198.771	228.816	227.835	115	100
7. Nerizične stavke	7.699.195	8.874.457	8.950.569	115	101
8. Ukupna aktiva (1+7)	24.923.524	27.343.391	27.503.873	110	101

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹² banaka u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosi 27,5 milijardi KM i veća je za 160,5 miliona KM ili 0,6% u odnosu na kraj 2018. godine. Rizična aktiva iznosi 18,6 milijardi KM i veća je za 84,4 miliona KM ili 0,5%, a nerizične stavke

¹¹ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 257,3 miliona KM osiguranih novčanim depozitom

¹² Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine Federacije BiH“, broj 85/11-prečišćeni tekst 33/12-ispravka, 15/13)

sa vanbilansom iznose 9,0 milijardi KM i veće su za 76,1 milion KM ili 0,9% u odnosu na kraj 2018. godine. U sljedećoj tabeli daje se pregled ukupne aktive, bruto bilansne aktive, rizičnih i nerizičnih stavki aktive na nivou bankarskog sektora:

-u 000 KM-

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

Opis	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8=(4/2)	9=(6/4)
	1	2	3	4	5	6	7	
Kredit	11.910.826	83,5	12.762.366	83,8	12.982.700	84,4	107	102
Kamate	66.894	0,5	91.669	0,6	92.707	0,6	137	101
Dospjela potraživanja	1.036.949	7,3	992.177	6,5	1.040.366	6,8	96	105
Potraživanja po plać. garancijama	31.080	0,2	30.127	0,2	29.911	0,2	97	99
Ostali plasmani	400.584	2,8	511.914	3,4	400.823	2,6	128	78
Ostala aktiva	814.496	5,7	835.125	5,5	832.833	5,4	103	100
1. Rizična bilansna aktiva	14.260.829	100	15.223.378	100	15.379.340	100	107	101
2. Nerizična bilansna aktiva	7.172.606		8.140.926		8.344.310		113	102
3. Bruto bilansna aktiva (1+2)	21.433.435		23.364.304		23.723.650		109	101
4. Rizični vanbilans	2.963.500		3.245.556		3.173.964		110	98
5. Nerizični vanbilans	526.589		733.531		606.259		139	83
6. Ukupne vanbilansne stavke (4+5)	3.490.089		3.979.087		3.780.223		114	95
7. Rizična aktiva s vanbilansom (1+4)	17.224.329		18.468.934		18.553.304		107	100
8. Nerizične stavke (2+5)	7.699.195		8.874.457		8.950.569		115	101
9. Aktiva s vanbilansom (3+6)	24.923.524		27.343.391		27.503.873		110	101

U prvom kvartalu 2019. godine nije bilo značajnih promjena u odnosu na kraj 2018. godine u učešću stavki u ukupnoj rizičnoj aktivnosti banaka.

Bruto bilansna aktiva¹³ iznosi 23,7 milijardi KM i veća je za 359,3 miliona KM ili 1,5% u odnosu na kraj 2018. godine, od čega rizična bilansna aktiva iznosi 15,4 milijarde KM, što je 64,8% bruto bilansne aktive, sa ostvarenim povećanjem od 156,0 miliona KM ili 1,0%, a nerizična bilansna aktiva iznosi 8,3 milijarde KM i veća je za 203,4 miliona KM ili 2,5%.

Za razliku od rizične i nerizične bilansne aktive, u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine zabilježeno je smanjenje rizičnih i nerizičnih vanbilansnih stavki. Vanbilansne rizične stavke iznose 3,2 milijarde KM i smanjene su za iznos od 71,6 miliona KM ili 2,2% a nerizične vanbilansne stavke iznose 606,3 miliona KM, sa ostvarenim smanjenjem u iznosu od 127,3 miliona KM ili 17,4% u odnosu na kraj 2018. godine.

Na dan 31.03.2019. godine krediti iznose 14,6 milijardi KM i isti su ostvarili rastu iznosu od 257,2 miliona KM ili 1,8% u odnosu na kraj 2018. godine. Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 20: Sektorska struktura kredita

Sektori	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8=(4/2)	9=(6/4)
	1	2	3	4	5	6	7	
Vladine institucije	245.102	1,9	216.596	1,5	202.116	1,4	88	93
Javna preduzeća	210.461	1,6	321.493	2,3	324.354	2,2	153	101
Privatna preduzeća i društ.	6.295.558	47,8	6.625.641	46,3	6.753.865	46,3	105	102
Bankarske institucije	12	0,0	217.706	1,5	235.001	1,6	1814217	108
Nebankarske finansijske instit.	58.992	0,4	75.804	0,5	69.060	0,5	128	91
Građani	6.358.707	48,2	6.853.979	47,8	6.986.731	47,9	108	102
Ostalo	10.028	0,1	14.415	0,1	11.689	0,1	144	81
Ukupno	13.178.860	100	14.325.634	100	14.582.816	100	109	102

U prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine, nije bilo nekih značajnijih promjena u učešću kredita po sektorima.

Rast kredita u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine ostvaren je kod kredita odobrenih bankarskim institucijama za 17,3 miliona KM ili 7,9%, privatnim preduzećima

¹³ Isključen iznos kredita od 209,4 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu)

za 128,2 miliona KM ili 1,9%, stanovništvu za 132,8 miliona KM ili 1,9%, kao i kod kredita odobrenih javnim preduzećima za 2,3 miliona KM ili 0,9%.

Smanjenje kredita u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine zabilježeno je kod kredita odobrenih ostalim sektorima za 2,7 miliona KM ili 18,9%, nebankarskim finansijskim institucijama za 6,7 miliona KM ili 8,9%, kao i kod kredita odobrenih vladinim institucijama za 14,5 miliona KM ili 6,7%.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 49,3% ili 7,2 milijarde KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 7,2 milijarde KM ili 99,7%, CHF: 24,4 miliona KM ili 0,3%), krediti u domaćoj valuti 48,6% ili 7,1 milijardu KM, a najmanje učešće od 2,1% ili 307,8 miliona KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 306,6 miliona KM ili 99,6%). Ukupan iznos kredita sa valutnom klauzulom vezano za CHF od 24,5 miliona KM ima učešće od 0,2% u ukupnom kreditnom portfoliju sektora i cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sektoru.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, OKR i PKG po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 21: Klasifikacija aktive, OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.				Indeks		
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	11=(5/2)	12=(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	14.834.609	86,1	296.693	16.225.548	87,9	324.512	16.322.306	88,0	326.446	109	101
B	1.032.373	6,0	82.700	919.119	4,9	72.972	921.739	4,9	73.772	89	100
C	166.456	1,0	45.486	140.776	0,8	40.189	127.792	0,7	38.438	85	91
D	301.598	1,8	178.304	345.526	1,9	204.017	347.468	1,9	206.275	115	101
E	889.293	5,2	889.292	837.965	4,5	837.964	833.999	4,5	834.000	94	100
Rizična aktiva (A-E)	17.224.329	100	1.492.475	18.468.934	100	1.479.654	18.553.304	100	1.478.931	107	100
Klasifikovana (B-E)	2.389.720	13,9	1.195.782	2.243.386	12,1	1.155.142	2.230.998	12,0	1.152.485	94	99
Nekvalitetna (C-E)	1.357.347	7,9	1.113.082	1.324.267	7,2	1.082.170	1.309.259	7,1	1.078.713	98	99
Nerizična aktiva ¹⁴	7.699.195			8.874.457			8.950.569			115	101
Ukupno (rizična i nerizična)	24.923.524			27.343.391			27.503.873			110	101

Na dan 31.03.2019. godine dospjela potraživanja iznose 1,0 milijardu KM i veća su za iznos od 48,0 miliona KM ili 4,7% u odnosu na kraj 2018. godine, a učešće je povećano sa 7,1% na 7,3% u odnosu na ukupne kredite bankarskog sektora FBiH.

U Prilogu 4. i 4a. daje se klasifikacija aktive bilansa i vanbilansnih rizičnih stavki.

Klasifikovana aktiva (kategorije od B do E) na dan 31.03.2019. godine iznosi 2,2 milijarde KM, a nekvalitetna aktiva (kategorije od C do E) iznosi 1,3 milijarde KM. Sa prvim kvartalom 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine, klasifikovana aktiva je smanjena za iznos od 12,4 miliona KM ili 0,6%. Nekvalitetna aktiva je također smanjena u posmatranom periodu za iznos od 15,0 miliona KM ili 1,1%, kao rezultat smanjenja nekvalitetne aktive kod najvećeg broja banaka i trajnog otpisa aktive u iznosu od 8,6 miliona KM.

Sa 31.03.2019. godine ostvaren je trend smanjenja za 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2018. godine kod sljedećih pokazatelja kvaliteta aktive bankarskog sektora FBiH: odnosa nekvalitetne i rizične aktive koji iznosi 7,1% i učešća klasifikovane aktive u rizičnoj aktivnosti koji iznosi 12,0%. Sektorska analiza podataka zasniva se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravna lica i stanovništvo.

¹⁴ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%

U sljedećoj tabeli daje se detaljan pregled klasifikacije kredita datih stanovništvu i pravnim licima:

-u 000 KM-

Tabela 22: Klasifikacija kredita datih stanovništvu i pravnim licima

Kategorija klasifikacije	31.12.2018.						31.03.2019.						Indeks
	Stanovništvo	Učešće%	Pravna lica		Ukupno		Stanovništvo	Učešće%	Pravna lica		Ukupno		
			Učešće%	Iznos	Iznos	Učešće%			Učešće%	Iznos	Učešće%		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12=(8+10)	13	14=(12/6)
A	6.275.311	91,5	6.107.597	81,7	12.382.908	86,4	6.396.782	91,6	6.253.941	82,3	12.650.723	86,8	102
B	151.062	2,2	573.795	7,7	724.857	5,1	158.818	2,3	572.183	7,6	731.001	5,0	101
C	60.150	0,9	73.815	1,0	133.965	0,9	58.862	0,8	61.600	0,8	120.462	0,8	90
D	46.055	0,7	288.575	3,9	334.630	2,3	47.080	0,7	288.494	3,8	335.574	2,3	100
E	321.401	4,7	427.873	5,7	749.274	5,3	325.189	4,6	419.867	5,5	745.056	5,1	99
Ukupno	6.853.979	100	7.471.655	100	14.325.634	100	6.986.731	100	7.596.085	100	14.582.816	100	102
Klas.kred. B-E	578.668	8,4	1.364.058	18,2	1.942.726	13,6	589.949	8,4	1.342.144	17,7	1.932.093	13,2	99
Nekv.kred. C-E	427.606	6,2	790.263	10,6	1.217.869	8,5	431.131	6,2	769.961	10,1	1.201.092	8,2	99
		47,8		52,2		100		47,9		52,1		100	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,8		70,2		100		30,5		69,5		100	
Nekvalitetni C-E		35,1		64,9		100		35,9		64,1		100	
Kategorija B		20,8		79,2		100		21,7		78,3		100	

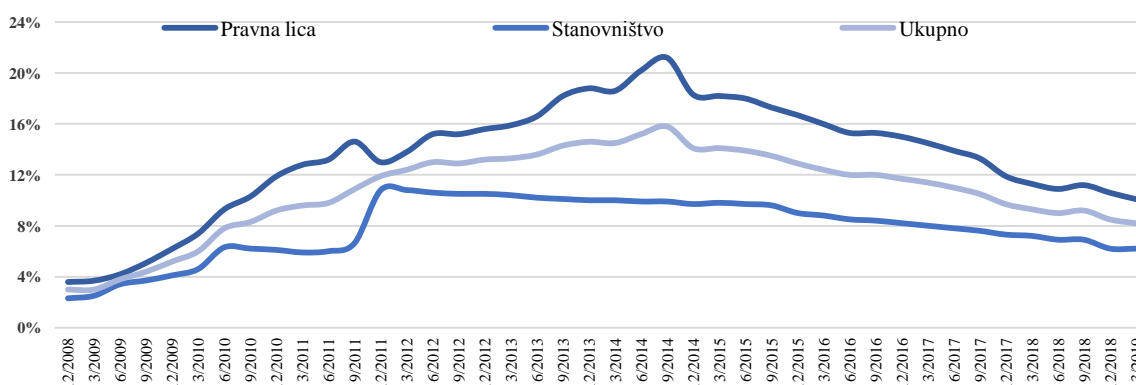
Sa 31.03.2019. godine učešće klasifikovanih kredita je smanjeno na 13,2% (-0,4 procentna poena). Klasifikovani krediti stanovništva povećani su za 11,3 miliona KM ili 1,9%, dok su klasifikovani krediti pravnih lica smanjeni za 21,9 miliona KM ili 1,6%.

Učešće NPL-ova je smanjeno sa 8,5% na 8,2%, dominantno kao rezultat kreditnog rasta i aktivnosti na naplati. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima, na NPL-ove se odnosi 770,0 miliona KM ili 10,1%, što je za 0,5 procentnih poena manje nego na kraju 2018. godine. Za sektor stanovništva NPL-ovi iznose 431,1 milion KM ili 6,2%, a učešće je ostalo na istom nivou u odnosu na kraj 2018. godine.

Sa 31.03.2019. godine nekvalitetni krediti smanjeni su za iznos od 16,8 miliona KM ili 1,4%. U okviru nekvalitetnih kredita, povećanje je zabilježeno u kategoriji D u iznosu od 0,9 miliona KM, dok su nekvalitetni krediti u kategorijama C i E smanjeni za 13,5 miliona KM, odnosno 4,2 miliona KM.

Pregled NPL-ova, kroz periode, daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 7: NPL-ovi

Detaljnija i potpunija analiza NPL-ova zasniva se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni) i daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 23: Granska koncentracija kredita

Opis	31.12.2018.				31.03.2019.				Indeks	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	10=(6/2)	11=(8/4)
1	2	3	4	5=(4/2)	6	7	8	9=(8/6)	10=(6/2)	11=(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	187.278	1,3	36.311	19,4	176.343	1,2	36.101	20,5	94	99
Proizvodnju (IND)	2.130.781	14,9	269.505	12,6	2.155.113	14,8	262.051	12,2	101	97
Građevinarstvo (CON)	441.833	3,1	74.092	16,8	442.792	3,1	72.252	16,3	100	97
Trgovinu (TRD)	2.642.599	18,4	274.333	10,4	2.775.915	19,0	268.845	9,7	105	98
Ugostiteljstvo (HTR)	268.239	1,9	16.074	6,0	264.438	1,8	16.430	6,2	99	102
Ostalo ¹⁵	1.800.925	12,6	119.948	6,6	1.781.484	12,2	114.282	6,4	99	95
Ukupno 1	7.471.655	52,2	790.263	10,6	7.596.085	52,1	769.961	10,1	102	97
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	5.574.057	38,9	326.714	5,9	5.698.113	39,1	352.425	6,2	102	108
Stambene potrebe	1.178.483	8,2	87.273	7,4	1.187.184	8,1	65.538	5,5	101	75
Obavljanje djelat. (obrtnici)	101.439	0,7	13.619	13,4	101.434	0,7	13.168	13,0	100	97
Ukupno 2	6.853.979	47,8	427.606	6,2	6.986.731	47,9	431.131	6,2	102	101
Ukupno (1 +2)	14.325.634	100	1.217.869	8,5	14.582.816	100	1.201.092	8,2	102	99

Najveće učešće kod kredita odobrenih pravnim licima u odnosu na ukupne kredite imaju sektori trgovine (19,0%) i proizvodnje (14,8%).

Kreditni plasirani sektoru proizvodnje u iznosu od 2,2 milijarde KM povećani su u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na kraj 2018. godine za iznos od 24,3 miliona KM ili 1,1%, dok NPL-ovi kod ovih kredita iznose 262,1 milion KM i smanjeni su za iznos od 7,5 miliona KM ili 2,8%, ali je njihovo učešće i dalje na visokom nivou od 12,2% (smanjenje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2018. godine).

Kreditni odobreni sektoru trgovine u prvom kvartalu 2019. godine iznose 2,8 milijardi KM i povećani su u odnosu na kraj 2018. godine za iznos od 133,3 miliona KM ili 5,0%, dok NPL-ovi iznose 268,8 miliona KM i smanjeni su za 5,5 miliona KM ili 2,0%, a njihovo učešće je također smanjeno za 0,7 procentnih poena, odnosno na 9,7%, što je bolji pokazatelj nego kod sektora proizvodnje.

Kod kredita odobrenih pravnim licima najviše učešće NPL-ova sa prvim kvartalom 2019. godine prisutno je kod kredita odobrenih poljoprivredi od 20,5% (povećanje za 1,1 procentni poen u odnosu na kraj 2018. godine) i kod kredita odobrenih u sektoru građevinarstva od 16,3% (smanjenje za 0,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2018. godine).

Najviše učešće kod kredita odobrenih stanovništvu u odnosu na ukupne kredite imaju krediti za opću potrošnju (39,1%) i krediti odobreni za stambene potrebe (8,1%). Sa prvim kvartalom 2019. godine krediti za opću potrošnju ostvarili su rast za iznos od 124,1 milion KM ili 2,2%, kao i rast učešća NPL-ova za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2018. godine. Krediti odobreni za stambenu izgradnju imali su rast za iznos od 8,7 miliona KM ili 0,7%, a smanjenje učešća NPL-ova za 1,9 procentnih poena u odnosu na kraj 2018. godine.

Nivo OKR i procijenjenih PKG po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologijom propisanom u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli:

¹⁵ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo

Tabela 24: Struktura i trend OKR i PKG

Kategorija klasifikacije	Iznos (u 000 KM) i struktura (u %)						Indeks	
	31.12.2017.	%	31.12.2018.	%	31.03.2019.	%	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	296.693	19,9	324.512	22,0	326.446	22,1	109	101
B	82.700	5,5	72.972	4,9	73.772	5,0	88	101
C	45.486	3,0	40.189	2,7	38.438	2,6	88	96
D	178.304	11,9	204.017	13,8	206.275	13,9	114	101
E	889.292	59,6	837.964	56,6	834.000	56,4	94	100
Ukupno	1.492.475	100	1.479.654	100	1.478.931	100	99	99

Ukupan nivo obračunatih RKG sa 31.03.2019. godine iznosi 1,5 milijardi KM i u odnosu na kraj 2018. godine iskazano je smanjenje za iznos od 0,7 miliona KM, a pojedinačno po kategorijama, povećanje RKG ostvareno je za kategorije A, B i D, dok je u preostalim kategorijama ostvareno smanjenje RKG u odnosu na kraj 2018. godine. Rezerve za kategoriju A povećane su za 0,6%, za kategoriju B 1,1% i za kategoriju D 1,1%, dok je smanjenje RKG iskazano kod kategorije C za 4,4% i kategorije E za 0,5%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive odnos PKG i rizične aktive sa vanbilansom iznosi 6,2% i nije promijenjen u odnosu na kraj 2018. godine. Na dan 31.03.2019. godine banke su na približno istom nivou kao i na kraju 2018. godine, prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8%, za C kategoriju 30%, D kategoriju 59% i E kategoriju 100%¹⁶ (povećanje kod C kategorije za 1,0 procentni poen).

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno identifikaciji, mjerenju, praćenju i kontroli kreditnog rizika i klasifikaciji aktive. Ključni pokazatelji kvaliteta aktive bankarskog sektora FBiH ukazuju da je kvalitet aktive u prvom kvartalu 2019. godine poboljšan.

1.2.5. Profitabilnost

Na profitabilnost banaka najznačajnije utječu kvalitet aktive, struktura, diverzificiranost i troškovi izvora finansiranja, troškovna efikasnost, eksterni faktori koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksterni makroekonomski faktori (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija, i dr.). Pored kreditnog rizika koji se mjeri kvalitetom kreditnog portfolija, finansijski rezultat poslovanja bankarskog sektora u FBiH je pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika. Ovi rizici odražavaju se na strani raspoloživosti izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, i na strani mogućnosti ostvarivanja adekvatnog nivoa neto kamatne marže.

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti. Sposobnost banaka da ostvaruju prihvatljivu, održivu i stabilnu dobit povezana je sa rizicima njihovih poslovnih modela, odnosno faktora koji utječu na održivost poslovnog modela i sposobnost generisanja dobiti koja poizlazi iz odgovarajućih izvora finansiranja i kapitala i primjerene sklonosti ka preuzimanju rizika kroz jedan zaokružen poslovni i ekonomski ciklus, a koja je adekvatno iskazana kao rezultat pravilne, cjelovite i konzistentne primjene MRS i MSFI.

¹⁶Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju RKG po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%

U narednom periodu, sa postepenim prelaskom na novi SREP okvir, fokus supervizorskih postupaka i procedura u segmentu profitabilnosti će biti usmjeren na procjenu poslovnih modela banaka u pogledu njegove opstojnosti i održivosti, odnosno sposobnosti banaka da ostvaruje prihvatljiv povrat u toku primjerenog vremenskog perioda, odnosno tokom cijelog poslovnog, odnosno ekonomskog ciklusa.

U nastavku ovog dijela Informacije su prezentirani podaci i informacije o profitabilnosti bankarskog sektora u FBiH na osnovu izvještajnih podataka koje su banke dostavile prema stanjima na dan 31.03.2019. godine, koji su analizirani u kontekstu važećih elemenata za procjenu kvaliteta i nivoa profitabilnosti i kriterija za rangiranje osnovnih komponenti finansijskog i operativnog stanja banaka (CAMELS).

1.2.5.1. Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01.-31.03.2019. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 89,8 miliona KM, što je za iznos od 3,2 miliona KM ili 3,7% više u odnosu na isti period 2018. godine. U prvom kvartalu 2019. godine ukupna neto-dobit na nivou bankarskog sektora u FBiH iznosila je 89,9 miliona KM (14 banaka), a neto-gubitak u iznosu od 0,1 milion KM odnosi se na jednu banku, koja je u istom periodu 2018. godine iskazala minimalnu neto-dobit. Ako se kompariraju podaci sa istim periodom 2018. godine, uočava se da je iskazani gubitak na nivou sektora u prvom kvartalu 2019. godini na približno istom nivou, pri čemu je u prvom kvartalu prethodne godine gubitak iskazala jedna banka, koja je sa 31.03.2019. godine iskazala dobit u iznosu od 0,5 miliona KM.

Analizom strukture prihoda i rashoda na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01.-31.03.2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine, uočava se da je iskazani pozitivni finansijski rezultat-neto dobit u iznosu od 89,8 miliona KM rezultat utjecaja sljedećih promjena:

- povećanja ukupnih operativnih prihoda za iznos od 3,8 miliona KM ili 3,7%, pri čemu je u strukturi istih evidentno povećanje prihoda iz poslovanja sa devizama, naknada za izvršene usluge, naknada po vanbilansnim poslovima i prihoda iz poslova trgovanja, dok su smanjeni ostali operativni prihodi i prihodi po osnovu naknada po kreditima;
- blagog smanjenja ukupnih nekamatnih rashoda za iznos od 0,9 miliona KM ili 0,5%, pri čemu su iskazani manji ukupni poslovni i direktni rashodi za iznos od 3,0 miliona KM ili 7,1%, a veći ukupni operativni rashodi za iznos od 2,2 miliona KM ili 1,8%; i
- blagog smanjenja neto kamatnih i sličnih prihoda za iznos od 0,9 miliona KM ili 0,6%, što predstavlja neto efekat smanjenja ukupnih kamatnih i sličnih prihoda za iznos od 3,6 miliona KM ili 2,0% i istovremenog smanjenja ukupnih kamatnih i sličnih rashoda za iznos od 2,7 milion KM ili 8,0%.

U strukturi ukupnih kamatnih i sličnih prihoda smanjeni su kamatni prihodi po kreditima i poslovima lizinga za iznos od 3,9 miliona KM ili 2,4% u odnosu na prvi kvartal 2018. godine, kao i ostali prihodi od kamata i slični prihodi za iznos od 0,9 miliona KM ili 5,1%, dok su ostale kategorije kamatnih i sličnih prihoda zabilježile rast, koji je u relativnom izrazu najizraženiji kod kamatnih prihoda po plasmanima drugim bankama, za 121,8%. Navedeno povećanje se u značajnoj mjeri odnosi na jednu banku koja je povećala obim oročenih depozita kod drugih banaka, sa ukupnim efektom na kamatni prihod od 0,7 miliona KM. Istovremeno, u strukturi ukupnih kamatnih i sličnih rashoda kamatni rashodi po depozitima, kao dominantna stavka, smanjeni su za iznos od 3,8 miliona KM ili 13,8% u odnosu na prvi kvartal 2018. godine.

U posmatranom periodu, u strukturi ukupnih poslovnih i direktnih troškova na nivou bankarskog sektora u FBiH, koji su manji za 3,0 miliona KM ili 7,1% u odnosu na prvi kvartal 2018. godine,

smanjeni su troškovi ispravki vrijednosti rizične aktive, rezervisanja za potencijalne obaveze i ostala vrijednosna usklađenja, za ukupan iznos od 6,0 miliona KM ili 36,9%. Od ukupnog iznosa smanjenja, kod dvije banke je zabilježeno značajnije smanjenje na ovoj poziciji troškova, što je uzrokovano manjim prilivom rizične aktive u defaultu i poboljšanom naplatom (kod jedne banke), te poboljšanjem kvaliteta portfolija i smanjenjem izloženosti po osnovu obveznica (kod druge banke). Istovremeno su ostali poslovni i direktni troškovi povećani za iznos od 3,0 miliona KM ili 11,2%, a najvećim dijelom se povećanje odnosi na naknade koje banke plaćaju za usluge poravnanja po kartičnom poslovanju, u okviru kojih su povećane naknade po domaćim i međunarodnim transakcijama, kao i povećanje premija za osiguranje depozita zbog rasta depozita u posmatranom periodu.

U strukturi ukupnih operativnih rashoda, koji su u odnosu na prvi kvartal 2018. godine veći za 2,2 miliona KM ili 1,8%, povećanje troškova po osnovu plaća i doprinosa iznosi 1,8 miliona KM ili 2,9%, troškovi po osnovu poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija su na skoro istom nivou, uz neznatno povećanje ostalih operativnih troškova. Navedeno je povezano sa činjenicom da nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka u FBiH. Iskazano povećanje troškova po osnovu plaća i doprinosa povezano je sa povećanjem broja zaposlenih za 0,8%, pri čemu je u relativnom izrazu rast ove kategorije troškova (2,9%) veći od rasta broja zaposlenih u bankarskom sektoru FBiH u posmatranom periodu.

U Prilogu 5. prikazan je zbirni bilans uspjeha banaka u FBiH za period 01.01.-31.03.2019. godine, po šemi FBA, sa uporednim podacima za isti izvještajni period 2018. godine.

1.2.5.2. Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2019. godine, ukupni prihodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 287,2 miliona KM, koji su u odnosu na 31.03.2018. godine neznatno povećani za iznos od 0,1 miliona KM, što u relativnom izrazu predstavlja manje od 1%.

-000 KM-

Tabela 25: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2018.		31.03.2019.		Indeks
	Iznos	%	Iznos	%	6=(4/2)
1	2	3	4	5	6=(4/2)
I Prihodi od kamata i slični prihodi					
Kamatn. rač. depozita kod depoz.inst.	960	0,3	1.206	0,4	126
Kredit i poslovi lizinga	164.118	57,2	160.231	55,8	98
Ostali prihodi od kamata	18.901	6,6	18.910	6,6	100
Ukupno I	183.979	64,1	180.347	62,8	98
II Operativni prihodi					
Naknade za izvršene usluge	66.804	23,3	72.488	25,2	109
Prihodi iz posl. sa devizama	12.242	4,2	12.833	4,5	105
Ostali operativni prihodi	24.005	8,4	21.491	7,5	89
Ukupno II	103.051	35,9	106.812	37,2	104
Ukupni prihodi (I+II)	287.030	100	287.159	100	100

Ukupni kamatni i slični prihodi su u posmatranom periodu zabilježili smanjenje, koje je posljedica smanjenja kamatnih prihoda po kreditima i poslovima lizinga, čije je i procentualno učešće u ukupnim prihodima smanjeno sa 57,2% na 55,8%. Istovremeno učešće kredita i potraživanja po poslovima lizinga u ukupnoj aktivi je neznatno poraslo, sa 64,8% na 64,9%. Najveći rast zabilježili su prihodi po kamatnosnim računima depozita kod depozitnih institucija, koji u ukupnim prihodima učestvuju sa manje od 1%, pri čemu je njihovo učešće u ukupnim prihodima neznatno povećano, pri čemu je učešće kamatonosnih računa depozita kod depozitnih institucija u ukupnoj aktivi povećano sa 16,4% na 17,3% u ukupnoj aktivi bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu. U okviru kamatnih prihoda zabilježeno je povećanje na poziciji kamatnih prihoda na vrijednosne papire koji se računovodstveno evidentiraju po amortiziranom

trošku, iz razloga povećanja tog portfolija vrijednosnih papira kod jedne banke (za 57 miliona KM) u odnosu na 31.03.2018. godine.

Ukupni operativni prihodi su u posmatranom periodu zabilježili rast, a njihovo učešće u ukupnim prihodima je povećano sa 35,9% na 37,2%.

1.2.5.3. Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka sa 31.03.2019. godine, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH iznose 196,9 miliona KM, koji su u odnosu na 31.03.2018. godine smanjeni za iznos od 3,5 miliona KM ili 1,8%.

Struktura ukupnih rashoda bankarskog sektora u FBiH u posmatranom periodu daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 26: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2018.		31.03.2019.		Indeks
	Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6=(4/2)
I Rashodi od kamata i slični rashodi					
Depoziti	27.525	13,8	23.726	12,0	86
Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama ¹⁷	4.215	2,1	4.071	2,1	97
Ostali rashodi od kamata	1.868	0,9	3.131	1,6	168
Ukupno I	33.608	16,8	30.928	15,7	92
II Ukupni nekamatni rashodi					
Trošk. ispravke vrijed. rizične aktive i rezer. za potenc. obaveze i ostala vrijednosna usklađenja	16.303	8,1	10.290	5,2	63
Troškovi plaća i doprinosa	61.572	30,7	63.335	32,2	103
Troškovi posl.prostora, ostale fiksne aktive i režija	37.615	18,8	37.656	19,1	100
Ostali poslovni i direktni troškovi	26.631	13,3	29.610	15,1	111
Ostali operativni troškovi	24.679	12,3	25.054	12,7	102
Ukupno II	166.800	83,2	165.945	84,3	99
Ukupni rashodi (I+II)	200.408	100	196.873	100	98

U posmatranom periodu smanjeni su kamatni i slični rashodi, prevashodno kao posljedica smanjenja kamatnih rashoda po depozitima, kao dominantnim izvorom finansiranja bankarskog sektora u FBiH, uz istovremeno blago smanjenje kamatnih rashoda po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama, te značajno povećanje ostalih kamatnih i sličnih rashoda, koje je rezultat zabilježenog povećanja kod 13 banaka (u rasponu od 2,0% do 107,0%), te smanjenja istih kod dvije banke. Razlog povećanja kod navedenih banaka je uvođenje MSFI 16, po osnovu inkrementalne kamate na finansijske obaveze - trošak finansiranja, te povećanje salda depozita kod ino banaka koji nose negativnu kamatnu stopu, kao i salda iznad obavezne rezerve kod CBBiH. Osim navedenog, kod jedne banke ostali kamatni rashodi su povećani po osnovu repo poslova koji se obavljaju od četvrtog kvartala 2018. godine (repo kredit sa negativnom kamatnom stopom).

Na nivou bankarskog sektora u FBiH zabilježeno je smanjenja ukupnih nekamatnih rashoda u posmatranom periodu, pri čemu su naznačajnije strukturalne promjene smanjenje troškova

¹⁷ uključujući i kamate po subordinisanim dugovima, koje su u posmatranom periodu iznosile: 1,9 miliona KM u prvom kvartalu 2018. godine, odnosno 1,8 miliona KM u prvom kvartalu 2019. godine

ispravki vrijednosti rizične aktive i rezervisanja za potencijalne obaveze i ostala vrijednosna usklađenja, a stopu rasta veću od 10% zabilježili su ostali poslovni i direktni troškovi.

1.2.5.4. Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U sljedećoj tabeli dat je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

-u %-

Tabela 27: Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti po periodima

Koeficijent	31.03.2017.	31.03.2018.	31.03.2019.
Dobit na prosječnu aktivnu	0,4	0,4	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	2,9	3,0	3,0
Dobit na prosječni dionički kapital	6,5	6,8	6,9
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,8	0,7	0,7
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,6	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,3	1,2
Poslovni i direktni rashodi/ prosječna aktiva ¹⁸	0,3	0,2	0,2
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,7	0,6	0,6
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	0,9	0,8	0,7

Prilikom analize prezentiranih pokazatelja za bankarski sektor u FBiH potrebno je uzeti u obzir da je posmatrani period obilježio kontinuirani rast ukupne, odnosno prosječne aktive, te prosječnog ukupnog i dioničkog kapitala, koji su osnovica za izračun navedenih koeficijenata. Rast aktive je bio izraženiji u odnosu na rast ukupnog i dioničkog kapitala, te ukupnih prihoda, pri čemu su neto kamatni i slični prihodi u prvom kvartalu 2019. u odnosu na isti period 2018. godine zabilježili smanjenje.

Dobit na prosječnu aktivnu, prosječni ukupni kapital i prosječni dionički kapital se u posmatranim izvještajnim periodima održava stabilnom. Pokazatelji posmatranih kategorija prihoda i rashoda u odnosu na prosječnu aktivnu u posmatranim izvještajnim periodima pokazuju blagi opadajući, odnosno stagnirajući trend.

Jedan od pokazatelja za ocjenu performansi banaka, odnosno bankarskog sektora u FBiH je efikasnost po zaposlenom, koja u posmatranim izvještajnim periodima bilježi kontinuiran rast, što upućuje na povećanje efikasnosti u poslovanju bankarskog sektora u FBiH.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i na organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH, te obavezno mjesečno izvještavanje FBA o ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa propisanom metodologijom¹⁹.

Za potrebe korisnika kredita, prilikom analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno

¹⁸ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti

¹⁹ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", br. 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer, troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

U Prilogu 6. daju se ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2019. godine.

Ponderisane prosječne EKS na kredite na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine u odnosu na 31.12.2018. godine pokazuju trend smanjenja kod ponderisanih EKS na kratkoročne kredite sa 2,97% na 2,65% ili za 0,32 procentna poena, a kod dugoročnih kredita, nakon trenda smanjenja, sa 31.03.2019. godine prisutan je blagi rast ponderisanih prosječnih EKS na dugoročne kredite sa 5,62% na 5,65% ili za 0,03 procentna poena. Ukupne ponderisane EKS na kredite sa prvim kvartalom 2019. godine iznose 3,94% i manje su za 0,21 procentni poen u odnosu na kraj 2018. godine (4,15%).

Kod ponderisanih prosječnih EKS na kratkoročne depozite nakon trenda rasta, sa 31.03.2019. godine u odnosu na 31.12.2018. godine prisutno je blago smanjenje EKS sa 0,36% na 0,26% ili za 0,10 procentnih poena, a kod ponderisanih prosječnih EKS na dugoročne depozite rast sa 1,16% na 1,29% ili za 0,13 procentnih poena. Ukupne ponderisane EKS na depozite sa prvim kvartalom 2019. godine iznose 0,82% i veće su za 0,17 procentnih poena u odnosu na kraj 2018. godine (0,65%).

Ponderisane EKS na ukupne kredite po prekoračenjima po računima za bankarski sektor u martu 2019. godine u odnosu na decembar 2018. godine su blago smanjene sa 6,28% na 6,26% ili za 0,02 procentna poena, dok su ponderisane EKS na depozite po viđenju ostale na istom nivou u odnosu na decembar 2018. godine (0,02%).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

S obzirom na visoku korelaciju kreditnog rizika, kao dominantnog rizika u poslovanju banaka, i rizika likvidnosti, jedan od najvažnijih faktora koji utječe na poziciju likvidnosti banaka je sposobnost banaka da adekvatno upravljaju aktivom i pasivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski krediti, zajedno sa kamatama, vraćaju u skladu s rokovima dospjeća.

Odlukom o upravljanju rizikom likvidnosti banke propisani su minimalni kvalitativni zahtjevi za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama, polazeći od propisanih standarda za upravljanje rizicima u bankama, kvantitativni zahtjevi za banke u pogledu LCR-a i osiguranja stabilnih izvora finansiranja, te korištenje dodatnih mehanizama za praćenje i procjenu rizika likvidnosti.

U sljedećoj tabeli daje se trend kretanja LCR-a u bankarskom sektoru u FBiH:

-000 KM-

Tabela 28: LCR					
Opis	30.09.2018.	31.12.2018.	31.03.2019.	Indeks	
1	2	3	4	5 (3/2)	6(4/3)
Zaštitni sloj likvidnosti	4.034.644	4.325.281	4.144.502	107	96
Neto likvidnosni odlivi	1.353.143	1.392.629	1.291.454	103	93
LCR	298%	311%	321%	104	103

U prvom kvartalu 2019. godine LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 321% i povećan je za 10 procentnih poena u odnosu na kraj 2018. godine. Sve banke u bankarskom sektoru FBiH sa stanjem na dan 31.03.2019. godine ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a, a većina banaka značajno iznad propisanog minimuma.

U strukturi izvora finansiranja bankarskog sektora na dan 31.03.2019. godine najveće učešće od 79,3% imaju depoziti, zatim uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove) s učešćem od 4,2%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki finansijske aktive i finansijskih obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću je prikazana u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Depoziti	31.12.2017.		31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	9.227.317	58,4	10.562.758	60,0	10.780.434	60,6	114	102
7-90 dana	988.235	6,2	1.058.414	6,0	1.160.340	6,5	107	110
91 dan do jedne godine	2.144.316	13,6	2.616.873	14,9	2.232.958	12,5	122	85
1. Ukupno kratkoročni	12.359.868	78,2	14.238.045	80,9	14.173.732	79,6	115	99
Do 5 godina	3.280.639	20,7	3.193.809	18,1	3.444.744	19,4	97	108
Preko 5 godina	174.216	1,1	172.783	1,0	183.025	1,0	99	106
2. Ukupno dugoročni	3.454.855	21,8	3.366.592	19,1	3.627.769	20,4	97	108
Ukupno (1 + 2)	15.814.723	100	17.604.637	100	17.801.501	100	111	101

Sa 31.03.2019. godine kratkoročni depoziti po preostalom dospijeću imali su učešće od 79,6%, a dugoročni 20,4%, pri čemu je došlo do smanjenja učešća kratkoročnih, odnosno povećanja učešća dugoročnih depozita za 1,3 procentna poena u odnosu na kraj 2018. godine. Kod kratkoročnih depozita zabilježeno je smanjenje od 64,3 miliona KM ili 0,5%, dok je kod dugoročnih depozita ostvaren rast od 261,2 miliona KM ili 7,8%. Porast dugoročnih depozita ostvaren je i kod depozita do 5 godina (za 250,9 miliona KM ili 7,9%) i kod depozita preko 5 godina (za 10,2 miliona KM ili 5,9%).

Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,0% dugoročnih depozita i 19,4% ukupnih depozita).

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli:

-u %-

Koeficijenti	31.12.2017.	31.12.2018.	31.03.2019.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁰ / ukupna aktiva	30,2	30,8	30,4
Likvidna sredstva/ kratkoročne finans. obaveze	47,6	46,3	46,6
Kratkoročne finans. obaveze/ ukupne finans. obaveze	74,9	77,7	76,5
Kreditni/ depoziti i uzeti krediti ²¹	79,2	77,6	78,2
Kreditni/ depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ²²	78,5	77,1	77,7

²⁰Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

²¹ Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan

²²Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

Pokazatelj - krediti u odnosu na depozite i uzete kredite na dan 31.03.2019. godine je 78,2%, što je za 0,6 procentnih poena više u odnosu na kraj 2018. godine. Kod pet banaka pokazatelj je viši od 85,0%. Učešće kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama je i dalje visoko, ali je odnos likvidnih sredstava u ukupnoj aktivni kontinuirano zadovoljavajući.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospijeać stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana²³. U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne neusklađenosti između izvora i plasmana u skladu s propisanim minimalnim limitima.

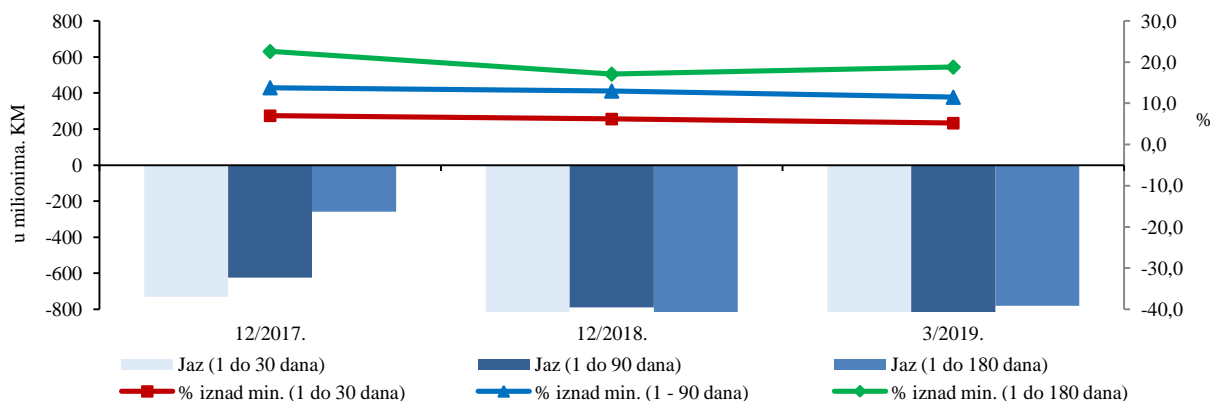
U sljedećoj tabeli i grafikonu daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

-u 000 KM-

<i>Tabela 31: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana</i>					
O p i s	31.12.2017.	31.12.2018.	31.03.2019.	Indeks	
	Iznos	Iznos	Iznos	5=(3/2)	6=(4/3)
1	2	3	4		
I 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	8.462.124	9.513.412	9.642.327	112	101
2. Iznos finansijskih obaveza	9.193.511	10.425.706	10.694.273	113	103
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-731.387	-912.294	-1.051.946	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	92,0%	91,2%	90,2%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	7,0%	6,2%	5,2%		
II 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	9.416.671	10.556.830	10.675.514	112	101
2. Iznos finansijskih obaveza	10.041.101	11.345.741	11.672.137	113	103
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-624.430	-788.911	-996.623	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	93,8%	93,0%	91,5%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	13,8%	13,0%	11,5%		
III 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	10.476.675	11.640.075	11.796.663	111	101
2. Iznos finansijskih obaveza	10.734.265	12.644.902	12.577.117	118	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	-257.590	-1.004.827	-780.454	-	-
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	92,1%	93,8%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,6%	17,1%	18,8%		

²³Član 41. Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke („Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17): „Do uvođenja NSFR iz člana 34. ove odluke, kao obaveznog kvantitativnog zahtjeva prema bankama, banke će primjenjivati i izvještavati o ročnoj usklađenosti finansijske imovine i finansijskih obaveza i strukturi najvećih izvora, te u skladu s tim ostaju da važe član 6. stav (3) tačka 1., čl. 6a., 6b., 11. stav (2) i 12. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/12, 110/12 i 45/14)“. Propisani procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospijeaća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 90 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 90 dana i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospijeaća do 180 dana u plasmane s rokom dospijeaća do 180 dana

Grafikon 8: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana

Na dan 31.03.2019. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, zbog većeg rasta finansijskih obaveza, prvenstveno depozita, od rasta finansijske aktive. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su u intervalima od 1-30 i 1-90 danana dan 31.03.2019. godine nešto niži (za -1,0 odnosno -1,5 procentnih poena), a u intervalu od 1-180 dana viši (za +1,7 procentnih poena) u odnosu na kraj 2018. godine i iznad propisanog minimuma i to u prvom intervalu za 5,2%, u drugom za 11,5% i u trećem intervalu za 18,8%.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utječu na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine zadovoljavajuća.

Kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom (slabijih priliva likvidnih sredstava vezano za probleme oko naplativosti kredita), a imajući u vidu i druge važne faktore (ročna struktura depozita, otplata dospjelih kreditnih obaveza i znatno manje zaduživanje kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u prethodnim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti), potrebno je istaći da upravljanje i nadziranje rizika likvidnosti treba biti u fokusu banaka, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba, uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke²⁴, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke²⁵. Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti FX riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA.

²⁴ "Službene novine Federacije BiH", br. 81/17

²⁵ Članom 3. Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EUR najviše do 30%, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30% priznatog kapitala banke

Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

Prema stanju na dan 31.03.2019. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznosile su 3,3 milijarde KM, sa učešćem od 14,8% (na kraju 2018. godine 3,2 milijarde KM ili 14,4%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 8,3 milijarde KM ili 37,0% (na kraju 2018. godine 8,3 milijarde KM, uz učešće od 37,6%). U sljedećoj tabeli daje se struktura finansijske aktive i finansijskih obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajniju valutu i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

-u milionima KM-

Opis	31.12.2018.				31.03.2019.				Indeks	
	EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(6/2)	(8/4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Finansijska aktiva										
1. Novčana sredstva	1.437	15,5	1.882	19,0	1.775	18,9	2.195	21,9	124	117
2. Krediti	264	2,9	265	2,7	283	3,0	284	2,8	107	107
3. Krediti sa val.klauzulom	6.482	70,1	6.490	65,6	6.475	68,8	6.481	64,5	100	100
4. Ostalo	843	9,1	1.029	10,4	641	6,8	851	8,5	76	83
5. Ostala fin.akt. s val.kl.	225	2,4	225	2,3	235	2,5	235	2,3	104	104
Ukupno I (1+2+3+4+5)	9.251	100	9.891	100	9.409	100	10.046	100	102	102
II Finansijske obaveze										
1. Depoziti	6.614	74,8	7.284	76,5	6.622	75,1	7.275	76,7	100	100
2. Uzeti krediti	855	9,7	855	9,0	836	9,5	836	8,8	98	98
3. Dep. i kred. s val.klauz.	1.204	13,6	1.204	12,7	1.179	13,4	1.179	12,5	98	98
4. Ostalo	166	1,9	172	1,8	182	2,0	189	2,0	109	110
Ukupno II (1+2+3+4)	8.839	100	9.515	100	8.819	100	9.479	100	100	100
III Vanbilans										
1. Aktiva	80		131		102		151			
2. Pasiva	456		463		483		502			
IV Pozicija										
Duga (iznos)	37		44		210		215			
%	1,5%		1,8%		8,3%		8,5%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30,0%		30,0%		30,0%		30,0%			
Manja od dozvoljene	28,5%		28,2%		21,7%		21,5%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sektora FX riziku u prvom kvartalu 2019. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31.03.2019. godine dugu deviznu poziciju imalo je deset banaka, a pet banaka imale su kratku poziciju. Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 8,5% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 21,5 procentnih poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 8,3%, što je za 21,7 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi²⁷ dominantno je učešće EUR od 81,1% (31.12.2018. godine 80,1%), uz povećanje nominalnog iznosa za 156,0 miliona KM ili 6,1%. Učešće EUR-a u finansijskim obavezama je 92,0% i u odnosu na kraj 2018. godine je povećano za 5,0 miliona KM ili 0,1%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u finansijskoj aktivi i finansijskim obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

²⁶Izvor: Obrazac 5 – Devizna pozicija

²⁷ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Finansijska aktiva se iskazuje po neto principu, odnosno umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

Prethodni period u bankarskoj superviziji obilježili su značajni, zahtjevni i opsežni procesi koji se vezuju za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, realizaciju višegodišnjeg projekta prelaska sa postojeće supervizorske metodologije zasnovane na CAMELS-u na potpuno novi supervizorski okvir - SREP, te uspostavu novog okvira nadzornog izvještavanja. U tom smislu, FBA je nastavila jačati supervizorske kapacitete sa ciljem implementacije novog regulatornog okvira, u skladu sa ZoB-om, ZoA i na osnovu njihovih donesenih seta podzakonskih akata.

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama primijenjenih praksi u bankama u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žirantata i dr.;
- kapitalnom jačanju banaka, a posebno onih sa značajnim rastom aktive i banaka u kojima se smanjuju koeficijenti adekvatnosti kapitala;
- praćenju primjene MRS/MSFI, s ciljem adekvatnog vrednovanja finansijske imovine i izdvajanja rezervi za očekivane kreditne gubitke u funkciji održavanja adekvatne kapitaliziranosti banaka u FBiH;
- uspostavi, širenju i unapređenju saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, u cilju efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih Sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga i
- nastavku saradnje sa UBBiH, sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, te zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka FSAP misije, u cilju unapređenja kvalitete supervizije bankarskog sektora, kao i obaveza preuzetih Pismom namjere koje su vlade u BiH potpisale u sklopu aranžmana sa MMF-om, a koje se odnose na entitetske agencije za bankarstvo, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF, te u okviru USAID FINRA projekta i dr.

Realizacija navedenih aktivnosti uslovljena je kontinuiranim angažmanom i usklađenim institucionalnim djelovanjem svih dijelova sistema, sudske, zakonodavne i izvršne vlasti, efikasnim provođenjem ekonomskih reformi, kako bi se uskladio ostvareni napredak u monetarnoj sferi i bankarskom sektoru, unapređenjem zakonskih propisa u segmentima računovodstva i revizije, upravljanjem imovinom, uspostavom mehanizma vansudskog rješavanja dugova privrednih društava, sigurnosti i zaštite novca u trezorima i blagajnama banaka i u transportu, rješavanjem ili ublažavanjem problema prezaduženih građana, posebnih

sudskih odjela za privredu i dr., što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta, koji bi poticajno djelovao na bankarski sektor, realni sektor i stanovništvo.

Izvršavanje supervizorskih mjera i aktivnosti pretpostavlja kontinuirano operativno usavršavanje informacionog sistema, kao bitan preduslov za efikasan nadzor poslovanja banaka, odnosno informatičke podrške u funkciji upozoravanja i preventivnog djelovanja u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka, te permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom sistemu i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, te činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- kreditnu podršku privredi i stanovništvu, uz primjenu propisanih zahtjeva u pogledu upravljanja kreditnim rizicima i održavanja adekvatne kapitaliziranosti u odnosu na profil rizičnosti banke;
- efikasnost integralnog sistema upravljanja rizicima i unapređenje sistema ranog prepoznavanja povećanih kreditnih rizika, odnosno pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija, kao i efikasnijim mjerama upravljanja NPL-ovima;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- konzistentnu i potpunu primjenu MRS/MSFI;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa novim regulatornim zahtjevima;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- aktivno učešće u provođenju reformskih mjera i mjera na rješavanju problema prezaduženosti građana, te finansijskoj konsolidaciji privrednih društava i dr.

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

U skladu sa propisanim nadležnostima FBA za nadzor nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH (MKO, lizing društva i faktoring društava, čije je osnivanje, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak rad uređen posebnim zakonskim propisima) u ovom dijelu Informacije daje se pregled strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja navedenih nedepozitnih finansijskih institucija u FBiH u prvom kvartalu 2019. godine.

Uz to, sa ciljem veće transparentnosti i lakše usporedivosti uslova korištenja finansijskih usluga i zaštite klijenata - korisnika finansijskih usluga kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova mikrokreditiranja, finansiranja putem lizinga i faktoringa, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS i to: Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite, koja se odnosi na banke i MKO, koje dostavljaju propisane mjesečne izvještaje o ponderisanim NKS i EKS, te Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope ugovora o finansijskom lizingu koja se odnosi na lizing društva, koja dostavljaju mjesečne izvještaje o nominalnim i efektivnim kamatnim stopama. Obavezno mjesečno izvještavanje FBA od strane MKO i lizing društava vrši se u skladu sa podzakonskim aktima FBA kojima je bliže uređen način i metodologija po kojoj se izračunava i iskazuje EKS na mikrokredite i ugovore o finansijskom lizingu, te dostava izvještaja. FBA u okviru posrednog i neposrednog nadzora vrši kontrolu usklađenosti MKO i lizing društava sa propisanim odredbama o zaštiti korisnika finansijskih usluga i primjeni jedinstvenog načina obračuna i iskazivanja EKS-a.

Za potrebe korisnika finansijskih usluga mikrokreditiranja i finansiranja putem ugovora o finansijskom lizingu, relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, s obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa ovim vidovima finansiranja (ugovori o mikrokreditiranju i finansijskom lizingu) i koji ulaze u obračun cijene mikrokredita, odnosno ugovora o finansijskom lizingu (na primjer, troškovi za obradu zahtjeva za mikrokreditiranje, odnosno finansiranje putem finansijskog lizinga i svi drugi troškovi čiji je nastanak uslov za njihovo odobravanje, zatim drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent-korisnik finansijske usluge, a uslov su za korištenje mikrokredita ili finansijskog lizinga).

Pružaoци usluga faktoringa, odnosno društva za faktoring koja imaju odobrenje FBA za obavljanje poslova faktoringa su, u skladu sa Odlukom o minimalnim standardima strukture, sadržaja, načina i rokova dostavljanja informacija i izvještaja društava za faktoring Agenciji za bankarstvo Federacije BiH, obavezni su dostavljati propisane kvartalne izvještaje o kamatnim stopama i naknadama. Prema propisanom izvještajnom obrascu, podaci o kamatnim stopama, naknadama i administrativnim naknadama unose se prema visini koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda.

Prema izvještajnim podacima sa 31.03.2019. godine, kamatna stopa na isplaćeni avans na tržištu faktoringa u FBiH, koja je vrijedila na zadnji dan izvještajnog perioda za prvi kvartal 2019. godine iznosila je 8,0%, dok je diskontna kamatna stopa iznosila 5,0% i obje su obračunate u domaćem faktoringu. Poređenjem izvještajnih podataka koji su iskazani na zadnji dan IV kvartala 2018. godine, evidentno je da je diskontna stopa nepromijenjena, a da je kamatna stopa na isplaćeni avans iznosila 7,0%. Sve tri banke koje obavljaju poslove faktoringa i Društvo obračunavali su naknadu za faktoring, dok su samo jedna banka i Društvo naplaćivali administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

U nastavku ovog dijela Informacije obrađene su ponderisane NKS i EKS za nedepozitne finansijske institucije (mikrokreditni i lizing sektor u FBiH) u periodu 01.01.-31.03.2019.

godine, sa osvrtom na isti period 2018. godine, čiji se pregled daje u pripadajućim priložima, koji su sastavni dio Informacije.

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite i ugovore o finansijskom lizingu

Na nivou ukupnog mikrokreditnog portfolija u posmatranom periodu ponderisane NKS su iznosile 19,56%, a EKS 23,57%, pri čemu su na kratkoročne mikrokredite iznosile 21,64%, odnosno 29,42%, a na dugoročne 19,22%, odnosno 22,61%. Ponderisane prosječne EKS na ukupne mikrokredite na nivou mikrokreditnog sektora u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na isti period 2018. godine bilježe smanjenje sa 23,79% na 23,57% (za 0,22 procentna poena), pri čemu su prosječne ponderisane EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježile rast sa 26,78% na 29,42% (za 2,64 procentna poena), dok su ponderisane EKS na dugoročne mikrokredite zabilježile smanjenje sa 23,26% na 22,61% (za 0,65 procentnih poena).

U Prilogu 8. daje se pregled ponderisanih prosječnih NKS i EKS na mikrokredite, prema ročnosti i prema namjeni, a prema ugovorima o mikrokreditiranju koji su zaključeni, odnosno isplaćeni u periodu 01.01.-31.03.2019. godine u MKO registrovanim u FBiH.

U Prilogu 8a) daje se pregled ponderisanih prosječnih NKS i EKS na mikrokredite, prema ročnosti i prema namjeni, a prema ugovorima o mikrokreditiranju koji su zaključeni, odnosno isplaćeni u periodu 01.01.-31.03.2019. godine u MKO registrovanim u RS koje imaju podružnice u FBiH. Evidentno je da su na ukupnom nivou u posmatranom periodu ponderisane NKS iznosile 17,99%, a EKS 21,82% i iste su niže u odnosu na MKO registrovane u FBiH, kao i na kratkoročne mikrokredite, s obzirom da su NKS iznosile 18,64%, a EKS 24,28%, kao i na dugoročne mikrokredite za koje su iznosile 17,74%, odnosno 20,88%.

Ukupna prosječna NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u prvom kvartalu 2019. godine je iznosila 8,60% za kratkoročne ugovore i 7,20% za dugoročne ugovore, dok je EKS za kratkoročne ugovore iznosila 17,70%, a za dugoročne 11,30% u prvom kvartalu 2019. godine. Ukupna ponderisana NKS u prvom kvartalu 2019. godine je iznosila 7,20%, a EKS 11,40% u predmetnom kvartalu.

U Prilogu 15. daje se pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu zaključene u periodu 01.01.-31.03.2019. godine, prema ročnosti, predmetu lizinga, odnosno korisniku lizinga.

U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine, kada je iskazana ukupna ponderisana NKS od 4,50% i EKS od 7,30%, evidentan je rast NKS i EKS uslijed značajnog porasta iznosa finansiranja korisnicima lizinga iz kategorije fizičkih lica od strane jednog lizing društva koje je tržišno orijentisano na ovu vrstu korisnika lizinga i finansiranja odobrava sa većom kamatnom stopom u odnosu na prosjek sektora i sistema općenito.

Značajne razlike u visini ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, s obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza. Značajna razlika između NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

Podaci o NKS i EKS za nedepozitne finansijske institucije prezentiraju se u informativne svrhe za potrebe korisnika ove Informacije u pogledu sagledavanja stvarne relativne cijene ugovora o

mikrokreditu i ugovora o finansijskom lizingu o kojima MKO i lizing društva izvještavaju FBA u skladu sa propisima.

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 31.03.2019. godine, dozvolu za rad FBA ima 13 MKO, od toga 11 MKF (neprofitne organizacije) i dvije MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31.12.2018. godine dozvolu za rad FBA je u februaru 2019. godine dobilo novo MKD, koje u prvom kvartalu 2019. godine nije počelo sa poslovnim aktivnostima. Mikrokreditni sektor posluje putem ukupno 366 evidentirana organizaciona dijela MKO sa sjedištem u FBiH. U odnosu na podatke sa 31.12.2018. godine broj evidentiranih organizacionih dijelova je veći za četiri ili 1,0%. Sa 31.03.2019. godine pet MKD koja imaju sjedište u RS-u posluju u FBiH putem 46 organizacionih dijelova, što u odnosu na 31.12.2018. godine predstavlja povećanje za jedan organizacioni dio.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD koji sa 31.03.2019. godine imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica. Osnivači su po osnovu doniranog kapitala za osnivanje MKF stekli pravo da budu registrovani kao osnivači bez prava vlasništva nad kapitalom, dok se MKD nalazi u 100% vlasništvu jedne MKF. Novoregistrovano MKD, koje je dozvolu FBA dobilo u prvom kvartalu 2019. godine, u vlasništvu je tri nerezidentna fizička lica.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH sa 31.03.2019. godine zaposleno je ukupno 1.490 osoba, što je za 29 zaposlenih ili 2,0% više u odnosu na stanje sa 31.12.2018. godine. Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF (njih 11) zaposleno je 1.201 ili 80,6%, a u MKD 289 ili 19,4%. Sa 31.03.2019. godine u strukturi zaposlenih najveće učešće imaju zaposleni sa VSS - 50,1%, slijedi učešće zaposlenih sa SSS - 40,3%, te sa VSS - 8,7%. Preostalo učešće - 0,9% odnosi se na zaposlenike sa NS, KV i VKV. Analizom podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine zaključuje se da je od ukupnog broja zaposlenika, 712 mikrokreditnih službenika ili 47,8%, pri čemu je broj aktivnih mikrokredita po kreditnom službeniku 221, što je neznatno manje u odnosu na 31.12.2018. godine (za šest aktivnih mikrokredita ili 2,6%).

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 598,8 miliona KM i za iznos od 18,5 miliona KM ili 3,2% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2018. godine²⁸. Rast

---

²⁸Novoregistrovano MKD nije u prvom kvartalu otpočelo sa operativnim radom, uslijed čega nisu iskazane bilansne pozicije ovog društva

ukupne aktive MKD u posmatranom periodu iznosi 5,4 miliona KM ili 3,7%, a rast ukupne aktive MKF iznosi 13,0 miliona KM ili 3,0%.

U Prilozima 9. i 10. ove Informacije dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 11. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 31.03.2019. godine.

Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine i uporednim podacima sa 31.12.2018. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 33: Bilans stanja mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2018.			31.03.2019.			%	Indeks
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno		
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9	10
AKTIVA									
1.	Novčana sredstva	48.291	9.107	57.398	45.910	8.103	54.013	9,0	94
2.	Plasmani bankama	210	0	210	220	0	220	0,1	105
3.	Mikrokrediti	322.369	134.551	456.920	328.962	138.751	467.713	78,1	102
4.	Rezer. za kred. gubitke	-2.232	-672	-2.904	-2.425	-762	-3.187	-0,5	110
5.	Neto mikrokrediti	320.137	133.879	454.016	326.537	137.989	464.526	77,6	102
6.	Posl. pr. i ost. fik. aktiva	24.918	1.751	26.669	29.582	4.061	33.643	5,6	126
7.	Dugoročne investicije	33.061	0	33.061	33.061	0	33.061	5,5	100
8.	Ostala aktiva	6.900	2.270	9.170	11.262	2.290	13.552	2,2	148
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	-135	-36	-171	-146	-46	-192	0,0	112
Ukupno aktiva		433.382	146.971	580.353	446.426	152.397	598.823	100	103
PASIVA									
10.	Obav. po uzetim kred.	177.970	101.712	279.682	182.028	103.254	285.282	47,6	102
11.	Ostale obaveze	21.647	6.155	27.802	27.599	8.249	35.848	6,0	129
12.	Kapital	233.765	39.104	272.869	236.799	40.894	277.693	46,4	102
Ukupno pasiva		433.382	146.971	580.353	446.426	152.397	598.823	100	103
13.	Vanbilansna evidencija	105.572	1.506	107.078	104.147	1.758	105.905	-	99

U strukturi aktive mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2019. godine, smanjen je nivo i učešće novčanih sredstava, dok su ostale bilansne pozicije zabilježile rast u posmatranom periodu. Najveći rast je iskazan na pozicijama ostale aktive i poslovnog prostora i ostale fiksne aktive, koji je uglavnom uzrokovan primjenom MSFI 16 - Najmovi, koja je obavezna od 01.01.2019. godine, a što je povezano sa rastom ostalih obaveza u pasivi.

Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznosi 5,0%, što je u okviru propisanog ograničenja (do 10,0%), pri čemu je kod jedne MKF iskazana stopa (60,4%) značajno veća od standardnog pokazatelja.

Neto mikrokreditni portfolio, kao dominantna stavka aktive mikrokreditnog sektora sa učešćem od 77,6%, zabilježio je rast u apsolutnom iznosu od 10,5 miliona KM ili 2,3%, od čega se na MKF odnosi iznos od 6,4 miliona KM ili 2,0%, a na MKD iznos od 4,1 milion KM ili 3,1% u odnosu na 31.12.2018. godine. Nivo rezervi za kreditne gubitke je u posmatranom periodu veći za iznos od 0,3 miliona KM ili 9,7%, pri čemu se na MKF odnosi iznos od 0,2 miliona KM, sa stopom rasta od 8,6%, a na MKD iznos od 0,1 milion KM, sa stopom rasta od 13,4%.

Ukupna vanbilansna evidencija sa 31.03.2019. godine iznosi 105,9 miliona KM i u odnosu na 31.12.2018. godine smanjena je za iznos od 1,2 miliona KM ili 1,1%, pri čemu je kod MKF smanjena za iznos od 1,4 miliona KM ili 1,3%, dok je kod MKD povećana za iznos od 0,2 miliona KM ili 16,7%.

Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije sa 31.03.2019. godine, najveća stavka se odnosi na otpisanu glavniciu po mikrokreditima u iznosu od 93,6 miliona KM ili 88,4%, a na otpisanu kamatu iznos od 10,1 milion KM ili 9,5%.

2.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine odnose se na obaveze po uzetim kreditima, koje iznose 285,3 miliona KM ili 47,6% ukupne pasive i kapital, koji iznosi 277,7 miliona KM i čini 46,4% ukupne pasive. Preostali iznos od 35,8 miliona KM ili 6,0% odnosi na ostale obaveze (po osnovu poreza na dobit, prema zaposlenim, dobavljačima i dr.).

U odnosu na 31.12.2018. godine, u prvom kvartalu 2019. godini evidentan je rast obaveza po uzetim kreditima za iznos od 5,6 miliona KM ili 2,0%. Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima daje se u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 34: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2018. godine				31.03.2019. godine				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	69.189	33.197	102.386	36,6	67.633	33.608	101.241	35,5	99
2.	Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	108.781	68.515	177.296	63,4	114.395	69.646	184.041	64,5	104
Ukupno		177.970	101.712	279.682	100	182.028	103.254	285.282	100	102

U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima sa 31.03.2019. godine, kreditne obaveze MKF čine 63,8%, a MKD 36,2%. Nije bilo značajnijih promjena u pogledu ročne strukture istih u odnosu na 31.12.2018. godine.

U posmatranom periodu na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH ukupno povećanje kapitala je iznosilo 4,8 miliona KM ili 1,8%, od čega se na povećanje kapitala MKD odnosi se na iznos od 1,8 miliona KM ili 37,5% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora, dok je kapital svih MKF u posmatranom periodu povećan za iznos od 3,0 miliona KM ili 62,9% ukupnog povećanja kapitala mikrokreditnog sektora u prvom kvartalu 2019. godine. Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

Tabela 35: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2018. godine					31.03.2019. godine					Indeks
		Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7=(3+5)	8	9	10	11	12=(8+10)	13=12/7
1.	Donirani kapital	48.076	20,6	0	0,0	48.076	48.076	20,3	0	0	48.076	100
2.	Osnovni kapital	3.820	1,6	30.600	78,3	34.420	3.820	1,6	30.600	74,8	34.420	100
3.	Višak/manjak prih. nad rashodima	181.168	77,5	0	0,0	181.168	184.206	77,8	0	0	184.206	102
4.	Emisiona ažia	0	0,0	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Neraspoređena dobit	0	0,0	6.504	16,6	6.504	0	0	8.294	20,3	8.294	128
6.	Zakonske rezerve	0	0,0	2.000	5,1	2.000	0	0	2.000	4,9	2.000	100
7.	Ostale rezerve	701	0,3	0	0,0	701	697	0,3	0	0	697	99
Ukupno kapital		233.765	100	39.104	100	272.869	236.799	100	40.894	100	277.693	102

Od ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora FBiH, kapital MKF iznosi 236,8 miliona KM ili 85,3%, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 184,2 miliona KM i čini 77,8% ukupnog kapitala MKF-a i donirani kapital, koji iznosi 48,1 milion KM ili 20,3%. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF se odnosi 64,6%, od čega na jednu MKF odnosi 39,1% ukupnih donacija za kreditni

fond. Ukupan kapital MKD iznosi 40,9 miliona KM, što čini 14,7% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveće stavke predstavljaju: osnovni kapital u iznosu od 30,6 miliona KM ili 74,8% i neraspoređena dobit u iznosu od 8,3 miliona KM ili 20,3%.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora u FBiH, umanjen za ukupan iznos doniranog kapitala, sa 31.03.2019. godine iznosi 229,6 miliona KM, što čini 38,3% ukupne pasive, pri čemu bi kod dvije MKF ukupan kapital imao negativnu vrijednost.

Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 31.03.2019. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 38,3%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem (više od 10%), pri čemu dvije MKF nisu usklađene sa ovim standardom, s obzirom da ovaj pokazatelj ima negativnu vrijednost.

Ostale obaveze na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznose 35,8 miliona KM, i u poređenju sa 31.12.2018. godine su povećane za iznos od 8,0 miliona KM ili 28,9%, što je prevashodno posljedica prve primjene MSFI 16 - Najmovi i povezano je sa porastom pozicije - Ostala aktiva, poslovni prostor i ostala fiksna aktiva.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 467,7 miliona KM ili 78,1% ukupne aktive mikrokreditnog sektora, odnosno sa umanjnjem za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 3,2 miliona KM ili 0,5%, neto mikrokreditni portfolio iznosi 464,5 miliona KM ili 77,6% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH. U poređenju sa 31.12.2018. godine bruto mikrokreditni portfolio se povećao za iznos od 10,8 miliona KM ili 2,4%, dok je neto mikrokreditni portfolio povećan za iznos od 13,5 miliona KM ili 3,0%. U istom periodu nivo RKG je povećan za iznos od 0,3 miliona KM ili 9,7%. Omjer RKG u odnosu na ukupan bruto mikrokreditni portfolio sa 31.03.2019. godine iznosi 0,7%, što je u poređenju sa istim omjerom 31.12.2018. godine, kada je iznosio 0,6%, povećanje za 0,1 procentni poen.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolija sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine, neto mikrokrediti MKF iznose 326,5 miliona KM i čine 70,3% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 138,0 miliona KM ili 29,7% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora. U poređenju sa 31.12.2018. godine neto mikrokrediti MKF su se povećali za iznos od 6,4 miliona KM ili 2,0%, dok su neto mikrokrediti MKD povećani za iznos od 4,1 milion KM ili 3,1%.

Neto mikrokrediti sa 31.03.2019. godine, koje čine ukupni mikrokrediti umanjnjeni za RKG, prikazani su u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

<i>Tabela 36: Neto mikrokrediti</i>								
R. br.	Opis	31.12.2018. godine			31.03.2019. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Mikrokrediti (bruto)	322.369	134.551	456.920	328.962	138.751	467.713	102
2.	Rezerve za kreditne gubitke	2.232	672	2.904	2.425	762	3.187	110
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	320.137	133.879	454.016	326.537	137.989	464.526	102

U ročnoj strukturi ukupnog mikrokreditnog portfolija sa 31.03.2019. godine, iskazanoj na bruto osnovi, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 93,3%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 6,4% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,3%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima od 97,1%, a preostalih 2,9% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolija fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za poljoprivredu koje je iznosilo 34,1%, dok je za stambene potrebe odobreno 21,6%. Prema visini učešća slijede ostali sektori sa 20,9% i uslužne djelatnosti sa 18,3%, dok je učešće trgovine 3,3% i proizvodnje 1,8%.

Sa stanjem na 31.03.2019. godine, MKO su imale 157.041 aktivnih mikrokreditnih partija, što je za 338 partiju, odnosno 0,2% više u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na dan 31.03.2019. godine je 2.978 KM, što je u odnosu na 31.12.2018. godine više za 2,1%. Posmatrano analitički, prosječan iznos mikrokredita u MKF iznosi 2.601 KM i za 1,9% je povećan u odnosu na 31.12.2018. godine, dok u MKD iznosi 4.537 KM i u posmatranom periodu je povećan za 2,5%.

Analizom sektorske i ročne strukture mikrokredita može se zaključiti da se mikrokrediti najvećim dijelom odnose na dugoročne mikrokredite odobrene fizičkim licima, iz čega proizlazi da se u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja, kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala.

Odredbama Odluke o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija, koja je u primjeni od 2007. godine, propisana je obaveza MKO da plasirane mikrokredite i druga potraživanja mjesečno raspoređuju u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati i da za svaku grupu izdvaja rezerve za pokriće kreditnih gubitaka na teret troškova poslovanja, prema utvrđenim stopama rezervisanja. Pri tome, osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog mikrokredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. U vezi sa navedenim, MKO su obavezne primjenjivati sistem koji omogućava formiranje i održavanje rezervi za pokriće kreditnih gubitaka, te dostavljati FBA izvještaje na propisanim obrascima. U skladu sa prethodno navedenom obavezom izvještavanja, u sljedećoj tabeli daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknižena iz bilansa stanja, na dan 31.03.2019. godine:

- 000 KM -

Tabela 37: RKG sa stanjem na dan 31.03.2019. godine

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezervisanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata			Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezervisanja	Iznos kamate	Iznos ostalih stavki aktive mikrokr.	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive		
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	459.069	98,1	0%	6	0	0	0	0	0
2.	1-15	2%	2.405	0,5	2%	35	0	49	1	0	50
3.	16-30	15%	2.734	0,6	100%	46	0	431	46	0	477
4.	31-60	50%	1.282	0,3	100%	35	0	641	35	0	676
5.	61-90	80%	787	0,2	100%	33	0	630	34	0	664
6.	91-180	100%	1.436	0,3	100%	75	0	1.437	75	0	1.512
Ukupno			467.713	100		230		3.187	191	0	3.378
7.	preko 180	Otpis	1.008		100%	84	0	0	0	0	0

U ukupnom mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 98,1% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 1,9% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 1,1%, a 0,8% su kašnjenja od 31 do 180 dana. Potraživanja po mikrokreditima kod kojih se u otplati kasni preko 180 dana iznose 1,0 milion KM, što predstavlja 0,2% ukupnog mikrokreditnog portfolija. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,2 miliona KM), kašnjenja u otplati do 30 dana čine 37,8%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine

62,2%. Za dospjele kamate koje nisu naplaćene u roku do 15 dana MKO je dužna u 100%-tnom iznosu potraživanja formirati rezerve za pokriće kreditnih gubitaka. Otpisana kamata sa 31.03.2019. godine iznosi 0,1 milion KM. Od ukupnog iznosa rezervisanja po osnovu mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 31.03.2019. godine (3,4 miliona KM), najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 1,5 miliona KM i čine 44,8% ukupnog iznosa rezervisanja. Ukupna rezervisanja po dospjelim kamatama iznose 0,2 miliona KM i čine 5,7% ukupnog iznosa rezervisanja.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolija

U poređenju sa 31.12.2018. godine, bruto mikrokreditni portfolio sa 31.03.2019. godine bilježi rast u apsolutnom iznosu od 10,8 miliona KM ili 2,4%. U istom periodu pokrivenost bruto mikrokredita sa rezervama za kreditne gubitke je sa 0,64%, koliko je iznosila 31.12.2018. godine, povećana na 0,68%, što predstavlja povećanje za 0,04 procentna poena.

Pokazatelj portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 31.03.2019. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 0,75% i povećan je za 0,03 procentna poena u odnosu na 31.12.2018. godine, kada je iznosio 0,72%. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolija na nivou sektora je u okviru propisanog standarda (ispod 5%), pri čemu dvije MKF ne zadovoljavaju propisani standard, obzirom da ovaj pokazatelj iznosi 7,4%, odnosno 18,4%. Pokazatelj portfolija u riziku preko jednog dana kašnjenja (PAR>1 dana) na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine iznosi 1,85% i isti je u odnosu na 31.12.2018. godine povećan za 0,26 procentnih poena, obzirom da je iznosio 1,59%.

Na nivou mikrokreditnog sektora stopa otpisa mikrokredita sa 31.03.2019. godine iznosi 0,87%, što je u okviru FBA standarda (ispod 3%). Ovaj pokazatelj bilježi konstantan opadajući trend od kraja 2014. godine, kada je bio iznad navedenog standarda. Pri tome, dvije MKF ne zadovoljavaju taj standard, s obzirom da je njihov pokazatelj iznad 3% (5,4%, odnosno 7,1%). Te MKF ne ispunjavaju ni standard u pogledu portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja.

Prema stanjima na dan 31.03.2019. godine ukupan otpis potraživanja na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 103,7 miliona KM, od čega se na otpisanu glavnici po mikrokreditima odnosi iznos od 93,6 miliona KM (fizička lica - 90,3 miliona KM i pravna lica - 3,3 miliona KM), a na otpisanu kamatu iznos od 10,1 milion KM (fizička lica - 9,8 miliona KM i pravna lica - 0,3 miliona KM). Broj otpisanih mikrokreditnih partija je 38.711, što je u odnosu na 31.12.2018. godine manje za 445 mikrokreditnih partija ili 1,1%. Od navedenog ukupnog iznosa otpisanih potraživanja na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.03.2019. godine, na početno stanje sa 01.01.2019. godine odnosi se iznos od 104,8 miliona KM, izvršena naplata otpisanih potraživanja tokom prvog kvartala 2019. godine iznosi 2,0 miliona KM, izvršeni novi otpisi u istom periodu iznose 1,0 milion KM, a izvršeni trajni otpisi iznose 0,1 milion KM.

2.1.2.4. Profitabilnost

U skladu sa zakonskim propisima, MKO posluju kao nedepozitne finansijske organizacije, čija je osnovna djelatnost mikrokreditiranje, koju obavljaju sa ciljem poboljšanja materijalnoga položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva i sticanja dobiti. U skladu sa zakonskim propisom, MKO je pravno lice koje se može osnovati i poslovati kao MKD ili MKF, pri čemu je odredbama člana 13. Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji propisana raspodjela viška prihoda nad rashodima za MKF i raspodjela dobiti za MKD. U skladu sa prethodno navedenom odredbom Odluke, nije dopuštena direktna ili indirektna raspodjela viška prihoda nad rashodima

osnivačima, članovima organa, odgovornim licima i zaposlenim u MKF i drugim povezanim licima, donatorima i trećim licima. Također, nije dopuštena indirektna raspodjela dobiti MKD osnovanog od MKF ili u kojem MKF ima ulaganja. Pri tome su precizno propisane odredbe šta se podrazumijeva pod indirektnom raspodjelom viška prihoda nad rashodima.

U skladu sa ostalim standardima poslovanja MKO i ograničenjima propisanim čl. 11. i 12. predmetne Odluke, MKF je dužna dobit iz poslovanja MKD koristiti samo za obavljanje djelatnosti iz člana 15. ZoMKO i ciljeva utvrđenih Statutom MKF usklađenim sa Zakonom.

MKO su dužne osigurati da povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije, bude pozitivan, te da operativnu efikasnost ne smije biti viša od 45%.

Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, u prvom kvartalu 2019. godine, ukupan finansijski rezultat na nivou mikrokreditnog sektora FBiH bio je pozitivan i iznosio je 5,1 milion KM, što je za iznos od 0,4 miliona KM ili 8,7% više nego u istom periodu 2018. godine. Navedeno je posljedica rasta ukupnih prihoda za 1,7 miliona KM ili 7,8%, koji je dominantno generisan rastom ukupnih kamatnih i sličnih prihoda u iznosu od 1,7 miliona KM, koji predstavlja rast od 8,3% u odnosu na isti period 2018. godine, kao i blagim rastom operativnih prihoda u iznosu od 0,1 milion KM ili 3,0%. Iskazani trend rasta ukupnih prihoda istovremeno je praćen rastom ukupnih rashoda za iznos od 1,3 miliona KM ili 6,7% u odnosu na isti period 2018. godine, pri čemu su kamatni i slični rashodi zabilježili porast u iznosu od 0,2 miliona KM ili 7,8% i operativni rashodi u iznosu od 1,2 miliona KM ili 7,8%, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke zabilježili smanjenje u iznosu od 0,1 milion KM ili 6,9%. Na nivou mikrokreditnog sektora FBiH iskazani vanredni prihodi sa 31.03.2019. godine iznose 2,6 miliona KM, što u odnosu na isti period 2018. godine predstavlja povećanje za 0,2 miliona KM ili 8,3%, a vanredni rashodi iznose 0,2 miliona KM i neznatno su smanjeni (za tri hiljade KM ili 1,6%).

Struktura zbirnog bilansa uspjeha na nivou mikrokreditnog sektora FBiH je prikazana u sljedećoj tabeli:

-000 KM-

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 31.03.2018. g.				Za period 01.01. - 31.03.2019. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=(9/5)
1.	Prihodi									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	16.149	3.908	20.057	90,4	15.803	5.917	21.720	90,8	108
1.2.	Operativni prihodi	1.790	349	2.139	9,6	1.685	519	2.204	9,2	103
2.	Ukupni prihodi (1.1.+1.2.)	17.939	4.257	22.196	100	17.488	6.436	23.924	100	108
3.	Rashodi									
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	2.061	842	2.903	14,7	1.990	1.139	3.129	14,9	108
3.2.	Operativni rashodi	13.305	1.998	15.303	77,7	13.504	2.998	16.502	78,5	108
3.3.	Trošk. rezer. za kred. i dr. gubitke	1.120	377	1.497	7,6	1.029	365	1.394	6,6	
4.	Ukupni rashodi (3.1.+3.2.+3.3.)	16.486	3.217	19.703	100	16.523	4.502	21.025	100	107
5.	Vanredni prihodi	2.405	6	2.411	-	2.541	69	2.610	-	-
6.	Vanredni rashodi	120	72	192	-	174	15	189	-	-
7.	Ukupno prihodi-rashodi (2+5-4-6)	3.738	974	4.712	-	3.332	1.988	5.320	-	113
8.	Višak/manjak prihoda nad rashodima	3.738		3.738	-	3.332	-	3.332	-	89
9.	Dobit prije oporezivanja		974	974	-	-	1.988	1.988	-	204
10.	Porezi		0	0	0	-	198	198	-	-
11.	Neto dobit/gubitak		974	974	-	-	1.790	1.790	-	184
12.	Ukupan finansijski rezultat			4.712	-	-	-	5.122	-	109

U Prilozima 12. i 13. dati su zbirni bilans uspjeha za MKF i zbirni bilans uspjeha za MKD, a u nastavku teksta daje se analiza finansijskog rezultata za MKD i MKF.

Prema izvještajnim podacima sa 31.03.2019. godine MKD je iskazalo neto dobit u iznosu od 1,8 miliona KM, što u odnosu na isti period prethodne poslovne godine u relativnom izrazu predstavlja značajan rast za 83,8% ili u apsolutnom iznosu od 0,8 miliona KM. Na iskazani rast neto dobiti MKD utjecao je rast ukupnih prihoda MKD za 2,2 miliona KM ili 51,2%, koji je praćen sa sporijim rastom ukupnih rashoda od 1,3 miliona KM ili 39,9% u odnosu na isti period 2018. godine, uz istovremeno smanjenje vanrednih rashoda i povećanje vanrednih prihoda, koji nisu bili materijalno značajni. U okviru rasta ukupnih prihoda, stopa rasta prihoda od kamata i sličnih prihoda u MKD je 51,4%, a operativnih prihoda 48,7%. U okviru rasta ukupnih rashoda u MKD, zabilježena je stopa rasta kamatnih i sličnih rashoda od 35,3%, operativnih rashoda 50,1% i smanjenja troškova rezervisanja za kreditne i druge gubitke od 3,2%.

U istom periodu, MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3,3 miliona KM, što u odnosu na 31.03.2018. godine predstavlja smanjenje u iznosu od 0,4 miliona KM ili 10,9%. Navedeno je posljedica smanjenja ukupnih prihoda MKF za 0,5 miliona KM ili 2,5%, uz istovremeno neznatno povećanje ukupnih rashoda za 0,1 milion KM ili 0,2%. Analizirajući strukturu ukupnih prihoda MKF uočava se da su kamatni i slični prihodi smanjeni za iznos od 0,4 miliona KM ili 2,1%, kao i operativni prihodi za 0,1 milion KM ili 5,9%. U istom periodu kamatni i slični rashodi MKF manji su za iznos od 0,1 miliona KM ili 3,4%, operativni rashodi su veći za 0,2 miliona KM ili 1,5%, a troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke su manji za 0,1 milion KM ili 8,1%. Iskazani vanredni prihodi su za 0,1 milion KM ili 5,7% veći, uz povećanje vanrednih rashoda za 0,1 milion KM ili 45,0%.

Analitički posmatrano, samo je jedna MKF sa 31.03.2019. godine iskazala manjak prihoda nad rashodima. Učešće tri MKF u ukupno iskazanom višku prihoda nad rashodima je 79,1%, pri čemu jedna MKF učestvuje sa 47,5% u ukupnom iznosu viška prihoda nad rashodima svih MKF. Strukturalno posmatrano, šest MKF iskazuje manjak prihoda nad rashodima iz redovnog poslovanja, iz čega proizlazi zaključak da su pet MKF zahvaljujući vanrednim prihodima iskazale pozitivan rezultat poslovanja u prvom kvartalu 2019. godine.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 31.03.2019. godine iznosi 18,4%, što je u okviru propisanog pokazatelja do 45%, koji predstavlja propisanu obavezu usklađenosti MKO sa članom 12. stav (1) tačka b) predmetne Odluke²⁹. Pri tome, tri MKF odstupaju od propisanog pokazatelja, obzirom da prema izvještajnim podacima iskazuju ovaj pokazatelj veći od 45%.

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iskazani povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije, je pozitivan i iznosi 2,90%. Pri tome, četiri MKF ne ispunjavaju propisano ograničenje, s obzirom da je navedeni pokazatelj negativan.

Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda iz redovnog poslovanja (ne uključujući vanredne prihode) i ukupnih rashoda iznosi 112,8% što ukazuje na operativnu održivost sektora (iznad 100%). Pri tome, šest MKF iskazuje ovaj pokazatelj ispod 100% (u intervalu od 43,5% do 98,4%), s obzirom da iste ne mogu iz ostvarenih prihoda od redovnih aktivnosti pokriti sve rashode, odnosno imaju poteškoće sa operativnom održivošću. Od tih šest, četiri MKF nisu

²⁹Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji

ispunjavale standardni pokazatelj operativne održivosti ni u 2017. godini, jedna u 2018. godini, dok u prvom kvartalu 2019. godine još jedna MKF nije ispunila ovaj standardni pokazatelj.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Polazeći od izvršenih unapređenja podzakonskog okvira za nadzor i poslovanje MKO, FBA će u okviru propisanih nadležnosti nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na nadzor:

- usklađenosti poslovanja MKO sa zakonskim propisima, sa ciljem pune primjene odredbi ZoMKO u pogledu ostvarenja propisanih ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva,
- primjene podzakonskog okvira za poslovanje i nadzor MKO u FBiH, sa ciljem potpune i adekvatne primjene važećih propisa i povećanja transparentnosti poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH i poduzimanje odgovarajućih supervizorskih mjera.

Mikrokreditni sektor u FBiH ima obavezu da u svom poslovanju, a polazeći od propisanih regulatornih zahtjeva i ciljeva mikrokreditiranja, primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da nadležna tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja sa propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- usklađenosti poslovanja sa zakonskom odredbom prema kojoj se cilj obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja poboljšanje materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti, pružanja podrške razvoju poduzetništva, te usklađenosti i kontrole kamatnih stopa na mikrokredite, polazeći od osnovnih zakonskih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu zakonskih odredbi o zaštiti korisnika finansijskih usluga, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja zdrave prakse upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- optimiziranja resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja, odnosno zdravih praksi u poslovanju sa sredstvima MKF-a;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- redovnog, ažurnog i tačnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a;
- poboljšanja transparentnosti poslovanja i dr.

MKF koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, odnosno pripajanja većim i snažnijim MKF, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost zaposlenih u MKO, što će biti predmet supervizorske pažnje sa ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj lizing društava

Dozvolu za obavljanje poslova lizinga na dan 31.03.2019. godine posjeduje sedam lizing društava u FBiH. U odnosu na 31.12.2018. godine nije bilo izmjena broja lizing društava u FBiH.

U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima u FBiH.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima sa 31.03.2019. godine, je sljedeća: tri lizing društva se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo se nalazi u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, jedno lizing društvo se nalaze u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog fizičkog lica, dok se dva lizing društva nalaze u 100%-tnom vlasništvu rezidentnih pravnih lica.

Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture lizing društava u FBiH dati su u Prilogu 16.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 31.03.2019. godine u lizing sektoru u FBiH bilo je ukupno 123 zaposlena, od čega je 120 angažovano putem ugovora o radu (izvještajna kategorija „stalno zaposleni“), dok su tri zaposlena angažovana putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (izvještajna kategorija „privremeno zaposleni“). Broj stalno zaposlenih je u odnosu na 31.12.2018. godine veći za 16 zaposlenih ili 15,4%.

U kvalifikacionoj strukturi zaposlenih u lizing sektoru FBiH na dan 31.03.2019. godine nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodne izvještajne periode. I dalje najveće učešće imaju zaposlenici sa visokom stručnom spremom (69,2%), nakon čega slijede zaposleni sa srednjom stručnom spremom (15,8%).

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasnova se na omjeru aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom), a prema pokazateljima na dan 31.03.2019. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 2,4 miliona KM aktive. Ovaj pokazatelj je u odnosu na prethodni izvještajni period manji za 0,1 milion KM ili 4,5%. Analitički pokazatelji za pojedinačna lizing društva u FBiH kreću se u rasponu od 0,3 do 4,8 miliona KM aktive po zaposlenom. Tri lizing društva u FBiH imaju veći pokazatelj aktive po zaposlenom u odnosu na prosjek na nivou lizing sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine, dok su ostala lizing društva ispod prosjeka.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosila je 288,5 miliona KM i manja je za iznos od 8,6 miliona KM ili 2,9% u odnosu na 31.12.2018. godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 70,9% ukupne aktive lizing društava u FBiH.

U Prilogu 17. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 31.03.2019. godine.

Poređenjem iznosa aktive pojedinačnih lizing društava na dan 31.03.2019. godine sa podacima na dan 31.12.2018. godine može se zaključiti da je kod tri lizing društva iskazan porast bilansne sume u iznosu od 9,4 miliona KM, dok je kod četiri lizing društva iskazan pad bilansne sume u ukupnom iznosu od 18,0 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi iznos od 8,6 miliona KM ili 47,6% ukupnog iznosa smanjenja bilansne sume.

U Prilogu 18. dat je pregled aktive, potraživanja po finansijskom lizingu i neto stanja sredstava datih u operativni lizing i finansijskog rezultata lizing društava na dan 31.03.2019. godine, a u Prilogu 19. pregled osnovnih finansijskih pokazatelja na nivou sistema (lizing društva i banke koja obavlja poslove finansijskog lizinga).

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije učešće su imala neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 218,6 miliona KM ili 75,8% ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2018. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga su veća za iznos od 3,9 miliona KM ili 1,8%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za iznos od 8,2 miliona KM ili 3,5%.

Uvidom u izvještaje banke koja obavlja poslove finansijskog lizinga, konstatovano je da su iskazana neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u iznosu od 77,6 miliona KM, tako da ukupna neto potraživanja na nivou lizing sistema u FBiH iznose 296,2 miliona KM i ista su na približno istom nivou kao i u prethodnom izvještajnom periodu (za iznos od 3,9 miliona KM ili 1,8% manja u odnosu na 31.12.2018. godine). U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 86,4%, ugovori po osnovu finansiranja opreme učestvuju sa 12,6%, dok se na ugovore putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 1,0%.

U sljedećim tabelama iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (potraživanja prije umanjavanja po osnovu rezervi za gubitke) na dan 31.03.2019. godine i uporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2018. godine i 31.03.2019. godine:

-u 000 KM-

<i>Tabela 39: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - 31.03.2019. godine</i>					
Prema predmetu lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Putnička vozila	30.334	59.808	696	90.838	41,4%
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	37.832	59.736	1.329	98.897	45,1%
Mašine i oprema	10.012	17.234	421	27.667	12,6%
Nekretnine	354	1.674	43	2.071	0,9%
Ostalo	2	0	0	2	0,0%
Ukupno	78.534	138.452	2.489	219.475	100%
Prema korisniku lizinga	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće u ukupnom potraživanju
1	2	3	4	5	6
Pravna lica	70.335	119.782	2.189	192.306	87,6%
Poduzetnici	1.957	3.528	41	5.526	2,5%
Fizička lica	4.399	12.363	253	17.015	7,8%
Ostalo	1.843	2.779	6	4.628	2,1%
Ukupno	78.534	138.452	2.489	219.475	100%

Tabela 40: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu - uporedni pregled

Prema predmetu lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2018. godine	Potraživanja na dan 31.03.2019. godine	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
Putnička vozila	86.363	90.838	105
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	99.446	98.897	99
Mašine i oprema	27.434	27.667	101
Nekretnine	2.324	2.071	89
Ostalo	4	2	50
Ukupno	215.571	219.475	102
Prema korisniku lizinga	Potraživanja na dan 31.12.2018. godine	Potraživanja na dan 31.03.2019. godine	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
Pravna lica	191.495	192.306	100
Poduzetnici	5.416	5.526	102
Fizička lica	14.478	17.015	118
Ostalo	4.182	4.628	111
Ukupno	215.571	219.475	102

Neto potraživanja po osnovu zajma su na dan 31.03.2019. godine iznosila su 6,0 miliona KM ili 2,1% iznosa ukupne aktive lizing sektora u FBiH. U odnosu na 31.12.2018. godine, neto potraživanja po osnovu zajma su smanjena za iznos od 0,2 miliona KM ili 3,3%. Potraživanja po osnovu zajmova u strukturi ukupne aktive lizing društava su smanjena zbog kontinuiranog smanjenja potraživanja po osnovu zajma, jer je odredbama ZoL-a zabranjeno lizing društvima zaključivanje novih ugovora o zajmu, pri čemu će ostati evidentirani u bilansima lizing društava u FBiH dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni.

Iskazani iznos neto potraživanja po osnovu zajma se odnosi na potraživanja jednog lizing društva, koje u svom portfoliju ima značajne iznose potraživanja po zajmu supsidijarnih lica, putem kojih su prije stupanja na snagu ZoL-a finansirani projekti izgradnje nekretnina.

Iskazano stanje bilansne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 31.03.2019. godine je iznosilo 6,3 miliona KM, što je za 7,6 miliona KM ili 54,6% manje u odnosu na 31.12.2018. godine. Učešće navedene pozicije u ukupnoj aktivni na dan 31.03.2019. godine je iznosilo 2,2%, što je manje u odnosu na 31.12.2018. godine, kada je iznosilo 4,8%.

Plasmani bankama su na dan 31.03.2019. godine iznosili 9,0 miliona KM, što je za iznos od 8,3 miliona KM ili 48% manje u odnosu na 31.12.2018. godine. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva lizing društava kod komercijalnih banaka.

Značajno smanjenje prethodno opisanih pozicija novčanih sredstava je prevashodno uzrokovano isplatom dobiti vlasniku jednog lizing društva, što se u pasivi reflektovalo na smanjenje kapitala na nivou lizing sektora u FBiH, a manjim dijelom povećanim poslovnim aktivnostima na nivou lizing sektora u FBiH, što se reflektovalo na povećanje neto potraživanja po finansijskom lizingu, materijalne i nematerijalne imovine (operativnog lizinga i vlastitih sredstava), te zaliha.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 31.03.2019. godine iznosi 38,6 miliona KM i za 3,2 miliona KM ili 9,2% je povećana u odnosu na 31.12.2018. godine. Pojedinačno posmatrano, kod jednog lizing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga u iznosu od 3,6 miliona KM, dok je kod tri lizing društava iskazano smanjenje u iznosu od 0,4 miliona KM.

Struktura neto bilansnih pozicija aktive sektora lizinga u FBiH može se sagledati iz sljedećeg tabelarnog pregleda:

Tabela 41: Struktura neto bilansnih pozicija aktive

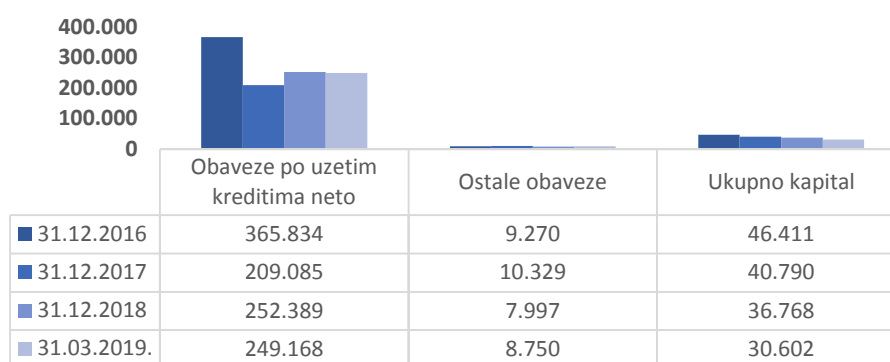
Opis	31.12.2018.	Učešće u aktivi	31.03.2019.	Učešće u aktivi	Indeks
1	2	3	4	5	6=(4/2)
Finansijski lizing	214.674	72,3%	218.593	75,8%	102
Operativni lizing	35.385	11,9%	38.628	13,4%	109
Zajam	6.253	2,1%	6.046	2,1%	97
Ostala imovina	40.842	13,7%	25.253	8,7%	62
Ukupno	297.154	100%	288.520	100%	97

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 31.03.2019. godine iznose 257,9 miliona KM, što čini 89,4% ukupne pasive lizing društava u FBiH. U poređenju sa stanjem na 31.12.2018. godine ukupne obaveze na nivou sektora su povećane za iznos od 2,5 miliona KM ili 0,9%.

Grafikon 9. prikazuje strukturu pasive lizing sektora u FBiH:

Grafikon 9: Struktura pasive

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 31.03.2019. godine i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive lizing sektora, s obzirom da čine 86,4% ukupnih izvora sredstava. U poređenju sa 31.12.2018. godine, pozicija obaveza po kreditima je smanjena za iznos od 3,2 miliona KM ili 1,3%. Na zaduženja kod komercijalnih stranih i domaćih banaka, koje uglavnom pripadaju bankarskim grupama kojima pripadaju i lizing društva, odnosi se 43,2% ukupnih kreditnih zaduženja, 28,5% se odnosi na direktna zaduženja od osnivača i 28,3% na zaduženja od EIB, EBRD, CEDB i DEG. Kreditna sredstva od ovih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih preduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdatim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija.

Cjelokupan iznos obaveza po uzetim kreditima se, posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, odnosi na dugoročne obaveze po kreditima.

Ukupna ponderisana NKS koju lizing društva plaćaju na izvore sredstava u periodu od 01.01. do 31.03.2019. godine je iznosila 1,5% na godišnjem nivou (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u posmatranom periodu) i ista je na približno istom nivou kao i u periodu 01.01.-31.12.2018. godine, kada je iznosila 1,4%.

Ukupni kapital lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2019. godine iznosio je 30,6 miliona KM. U poređenju sa 31.12.2018. godine, navedena pozicija je smanjena za iznos od 6,2 miliona KM ili 16,8%. Pojedinačno posmatrano, kod tri lizing društva iskazano je povećanje ukupnog kapitala u

odnosu na 31.12.2018. godine u iznosu od 1,2 miliona KM, dok je kod četiri lizing društva došlo do smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 7,4 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 6,7 miliona KM ili 73,4% ukupnog umanjenja, uslijed isplate materijalno značajnog iznosa dobiti vlasniku tog lizing društva, pri čemu je visina kapitala ostala usklađena sa zakonom propisanim minimalnim iznosom.

Na dan 31.03.2019. godine jedno lizing društvo je iskazalo ukupan iznos kapitala manji od minimalnog iznosa propisanog odredbama ZoL-a. Prethodno navedeno je uzrokovano administrativnim poteškoćama u postupku prijenosa vlasničkih udjela sa postojećeg na novog vlasnika lizing društva. Okončanje postupka prijenosa vlasničkih udjela, kao i dokapitalizacija Društva se očekuje do kraja drugog kvartala 2019. godine.

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 31.03.2019. godine iskazane su u iznosu od 0,9 miliona KM i iste su manje u odnosu na 31.12.2018. godine u iznosu koji nije materijalno značajan (15 hiljada KM ili 1,7%). U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 31.03.2019. godine iskazano je ukupno 2,5 miliona KM dospjelih neizmirenenih potraživanja, koja su veća za iznos od 0,3 miliona KM ili 11,3% u odnosu na 31.12.2018. godine.

U Prilogu 20. daje se detaljan pregled rezervi za finansijski lizing, a u sljedećoj tabeli struktura formiranih rezervi za gubitke lizing sektora po kategorijama kašnjenja:

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2018.	Ukupne rezerve 31.03.2019.	Indeks
1	2	3	4=(3/2)
0-60	325	441	136
60-90	19	49	258
90-180	120	82	68
preko 180	427	310	73
preko 360	6	0	0
Ukupno	897	882	98

Neznatno povećanje dospjelih nenaplaćenih potraživanja i smanjenje formiranih rezervi za gubitke dodatno ukazuje na nastavak stabilizacije poslovanja i činjenicu da u 2019. godine nije došlo do pogoršanja kvaliteta portfolija koji se odnosi na potraživanja po finansijskom lizingu. Posmatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u poređenju sa 31.12.2018. godine, konstatovano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja od 90-180, preko 180 dana i preko 360 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama od 0-60 i 60-90.

Rezerve za zajmove na dan 31.03.2019. godine su iznosile 5,9 miliona KM i iste su nepromijenjene u odnosu na nivo sa 31.12.2018. godine. Cjelokupan iznos formiranih rezervi za zajmove na dan 31.03.2019. godine su formirane od strane jednog lizing društva koje u svom portfoliju ima značajan iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih lica.

U Prilogu 21. daje se pregled rezervi za zajmove lizing društava.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po finansijskom lizingu i zajmu na dan 31.03.2019. godine iznosi 73,0 miliona KM i na približno je istom nivou kao i sa 31.12.2018. godine. Od ukupno

iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, iznos od 40,7 miliona KM ili 55,8% se odnosi na izvršene otpise jednog lizing društva.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, uslijed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na dan 31.03.2019. godine na nivou lizing sektora FBiH iznosi 1,4 miliona KM i povećana je u odnosu na 31.12.2018. godine za iznos od 0,1 milion KM ili 6,3%, dok je broj izuzetih predmeta, manji za jednu jedinicu. Struktura izuzetih predmeta sektora lizinga je iskazana u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM -

Tabela 43: Izuzeti predmeti sektora lizinga

Vrsta predmeta lizinga	31.12.2018.		31.03.2019.	
	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost predmeta lizinga
1	2	3	4	5
Putnička vozila	19	299	16	364
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	2	16	3	33
Mašine i oprema	3	96	3	96
Nekretnine	6	931	7	934
Ostalo	0	0	0	0
Ukupno:	30	1.342	29	1.427

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH na dan 31.03.2019. godine, 65,5% se i dalje odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na dva lizing društva.

Posmatrano na nivou lizing sistema FBiH na dan 31.03.2019. godine, tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 9,7 miliona KM i ista je neznatno smanjena (za iznos od 63 hiljade KM ili 0,6%) u odnosu na 31.12.2018. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga, odnosi se na iznos od 8,3 miliona KM ili 85,3% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou sistema lizinga.

Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja finansiranja iz prethodnih godina uzrokuju otežanu prodaju ili novo finansiranje preuzetih nekretnina putem finansijskog ili operativnog lizinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima lizing društava, na nivou sektora lizinga u FBiH u periodu od 01.01. do 31.03.2019. godine iskazana je neto-dobit u iznosu od 0,3 miliona KM i u odnosu na isti period 2018. godine smanjena je za 2,6 milion KM ili 88,7%. Na iskazano smanjenje utjecalo je smanjenje ukupnih prihoda, koje je u posmatranom periodu iznosilo 2,3 miliona KM ili 24,7%, uz istovremeno povećanje ukupnih rashoda za 0,4 miliona KM ili 5,6%. Pojedinačno posmatrano, tri lizing društva iskazala su pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 1,2 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi iznos od 0,5 miliona KM ili 42,8%, dok su četiri lizing društva iskazala negativan finansijski rezultat u iznosu od 0,9 miliona KM, od čega se na jedno lizing društvo odnosi 0,3 milion KM ili 32,9% ukupno iskazanog negativnog finansijskog rezultata.

Zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH sa 31.03.2019. godine dat je u Prilogu 22. ove Informacije.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH sa 31.03.2019. godine iznose 7,0 miliona KM, a nivo i struktura ukupnih prihoda sa uporednim podacima za isti period prethodne dvije poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 44: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2017.		31.03.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	8=(4/2)	9=(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8=(4/2)	9=(6/4)
I Prihod od kamata i slični prihodi								
Kamate po finansijskom lizingu	3.945	41,1	2.206	23,8	2.632	37,8	56	119
Kamate na plasmene bankama	62	0,6	86	0,9	68	1,0	139	79
Ostali prihodi od kamate	874	9,1	456	4,9	358	5,1	52	79
Ukupno I	4.881	50,9	2.748	29,7	3.058	43,9	56	111
II Operativni prihodi								
Naknade za operativni najam	3.042	31,7	2.886	31,2	3.224	46,2	95	112
Naknada za izvršene usluge	0	0,0	1	0,0	1	0,0	0,0	100
Ostali operativni prihodi	1.672	17,4	3.620	39,1	688	9,9	217	19
Ukupno II	4.714	49,1	6.507	70,3	3.913	56,1	138	60
Prihod po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	n/a
Ukupni prihodi (I+II)	9.595	100	9.255	100	6.971	100	96	75

Posmatrano po vrsti prihoda, kamatni prihodi lizing sektora FBiH u periodu od 01.01. do 31.03.2019. godine su iznosili 3,1 milion KM i isti su veći za 0,3 miliona KM ili 11,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata iz finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 2,6 miliona KM i isti su za 0,4 hiljade KM ili 19,3% veći u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Kategorija operativnih prihoda je iznosila 3,9 miliona KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine manja je za 2,6 miliona KM ili 39,9% uslijed smanjene naplate po osnovu otpisanih potraživanja.

Ukupni rashodi sa 31.03.2019. godine iznose 6,6 miliona KM, a nivo i struktura ukupnih rashoda sa uporednim podacima u odnosu na isti period prethodne dvije poslovne godine predstavljeni su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 45: Struktura ukupnih rashoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2017.		31.03.2018.		31.03.2019.		Indeks	
	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	Iznos	% učešće	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
I Rashod od kamata i slični rashodi								
Kamate na pozajmljena sredstva	1.442	18,1	753	12,0	917	13,8	52	122
Naknade za obradu kredita	25	0,3	20	0,3	26	0,4	80	130
Ostali rashod po kamati	1	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	n/a
Ukupno I	1.468	18,4	773	12,3	943	14,2	53	122
II Operativni rashodi								
Troškovi plaća i doprinosa	1.682	21,1	1.206	19,2	1.408	21,2	72	117
Troškovi poslovnog prostora	2.640	33,1	2.281	36,3	2.203	33,2	86	97
Ostali troškovi	2.166	27,1	1.845	29,4	2.058	31,0	85	112
Ukupno II	6.488	81,3	5.332	84,9	5.669	85,4	82	106
III Troškovi rezervi	-34	-0,4	178	2,8	23	0,4	524	13
Porez na dobit	57	0,7	0	0,0	0	0,0	0	n/a
Ukupni rashodi (I+II+III)	7.979	100	6.283	100	6.635	100	79	106

Rashodi po osnovu kamata u prvom kvartalu 2019. godine su iznosili 0,9 miliona KM i isti su veći u odnosu na isti period prethodne poslovne godine za 0,2 miliona KM ili 22,0%. U istom periodu povećani su ukupni operativni rashodi za iznos od 0,3 miliona KM ili 6,3%, kao i pojedinačne kategorije rashoda koje ga čine (troškovi plaća i doprinosa i ostali troškovi), a smanjeni su troškovi poslovnog prostora.

U posmatranom periodu je evidentan blagi rast neto kamatnih prihoda, što uglavnom proističe iz poslovanja lizing društva koje je počelo sa radom u drugoj polovini prethodne poslovne godine.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01.do 31.03.2019. godine iznosila je 43,0 miliona KM i veća je za 7,3 miliona KM ili 20,6% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine.

Broj novozaključenih lizing ugovora u istom periodu je iznosio 1.343, a što je za 399 ugovora ili 42,3% više u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u prvom kvartalu 2019. godine je iznosila 32 hiljade KM i ista je manja u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 37,7 hiljada KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2019. godine, iznos od 35,6 miliona KM ili 82,8% se odnosi na ugovore finansijskog lizinga. U poređenju sa istim periodom prethodne poslovne godine i prethodnim periodima, evidentan je nastavak trenda porasta učešća ugovora operativnog lizinga u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora.

U sljedećim tabelama iskazan je uporedni pregled ostvarenog obima novozaključenih ugovora u prvom kvartalu 2019. godine i u istom periodu prethodne poslovne godine, kao i uporedni pregled broja zaključenih ugovora u istom periodu.

-u 000 KM-

Tabela 46: Struktura iznosa finansiranja lizing sektora

O p i s	31.03.2018. godine			31.03.2019. godine		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7=(5+6)
Vozila	27.703	4.315	32.018	31.495	7.393	38.888
Oprema	3.422	0	3.422	4.081	0	4.081
Nekretnine	188	0	188	0	0	0
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Ukupno	31.313	4.315	35.628	35.576	7.393	42.969

-u 000 KM-

Tabela 47: Struktura zaključenih ugovora

O p i s	31.03.2018. godine			31.03.2019. godine		
	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno	Finansijski lizing	Operativni lizing	Ukupno
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7=(5+6)
Vozila	755	158	913	1.105	203	1.308
Oprema	30	0	30	35	0	35
Nekretnine	1	0	1	0	0	0
Ostalo	0	0	0	0	0	0
Ukupno	786	158	944	1.140	203	1.343

Ukupan iznos novih finansiranja u prva tri mjeseca 2019. godine ostvarila su četiri lizing društva i jedna banka, koja se u značajnom obimu bavi poslovima finansijskog lizinga (pravni sljednik

lizing društva koje se pripojilo istoj), dok su tri lizing društva obustavila zaključenje novih ugovora, izuzev sporadičnih slučajeva finansiranja izuzetih predmeta lizinga.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 86,8% ukupnog iznosa finansiranja u prva tri mjeseca 2019. godine. Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima čiji je primarni cilj ostvarivanje finansijske stabilnosti lizing društava u FBiH i djelatnosti lizinga na nivou sistema u FBiH, a koje će u narednom periodu biti usmjerene na sljedeće aspekte:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sistema u FBiH putem izvještaja i kontrola na licu mjesta;
- očuvanju kapitalne adekvatnosti lizing sistema u FBiH i jačanju internih procesa definiranja parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti u subjektima lizing sistema u FBiH;
- unapređenje saradnje sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- stvaranje adekvatnijeg poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora, olakšanja osnivanja novih lizing društava i dr.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da nastave sa aktivnostima čiji je primarni cilj zakonito, stabilno, efikasno i transparentno pružanje usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa propisanim regulatornim zahtjevima;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog poslovanja;
- kapitalno jačanje lizing društava i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalnu adekvatnost, jačanje sistema internih kontrola, osiguranje adekvatne i organizaciono nezavisne funkcije interne revizije, unapređenje procesa upravljanja rizicima;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i neračunovodstvenih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje i sprječavanje prevara i pogrešaka;
- transparentnom, razumljivom i potpunom informisanju korisnika finansijskih usluga o uslugama koje pružaju, a povezano sa unapređenjima palete proizvoda i pronalaženje novih kanala prodaje i
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i dr.

2.3. FAKTORING SEKTOR

2.3.1. Karakteristike faktoring sektora u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-u, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA, i banka čije je poslovanje uređeno po propisima koji

regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-u. FBA, u skladu sa nadležnostima za nadzor propisanim odredbama ZoA, vrši nadzor nad poslovanjem društava za faktoring, sa ciljem provjere zakonitosti, procjene sigurnosti i stabilnosti poslovanja društava za faktoring u skladu sa odredbama ZoF-u, a radi zaštite interesa klijenata i javnog interesa, doprinosi stabilnosti finansijskog sistema, te uspostavljanju i očuvanju povjerenja u tržište faktoringa u FBiH. Ukoliko u vršenju nadzora utvrdi nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju društava za faktoring, FBA nalaže provođenje odgovarajućih mjera i aktivnosti na otklanjanju istih. Također, u skladu sa propisanim nadležnostima, FBA u okviru nadzora poslovanja SBS-a u FBiH, vrši i nadzor nad obavljanjem faktoring poslovanja u bankama u FBiH.

Sa 31.03.2019. godine, faktoring sektor u FBiH čini jedno registrovano društvo za faktoring (u daljem tekstu: Društvo), kojem je FBA izdala dozvolu za obavljanje poslova faktoringa 28.12.2017. godine i koje je započelo sa radom u prvom kvartalu 2018. godine. U prvom kvartalu 2019. godine Društvo je zaključilo jedan ugovor o faktoringu. Na dan 31.03.2019. godine, Društvo je prikazalo visinu kapitala u iznosu od 0,7 miliona KM, što je ispod visine propisane članom 27. ZoF-a. Skupština Društva je donijela odluku o povećavanju osnovnog kapitala od 24.04.2019. godine u iznosu od 186 hiljada KM, sa ciljem usklađivanja poslovanja Društva s odredbama ZoF-a i podzakonskim aktima.

U Prilogu 23. dati su osnovni podaci o Društvu i pregled vlasničke strukture sa stanjem na dan 31.03.2019. godine.

Prema izvještajnim podacima sa 31.03.2019. godine ukupna bilansna suma Društva iznosila je 1,0 milion KM, pri čemu najveću stavku čini novac i novčani ekvivalenti u ukupnom iznosu od 0,5 miliona KM ili 48,7% ukupne aktive. Kratkoročna potraživanja po poslovima faktoringa iznose 0,4 miliona i čine 38,4%, materijalna i nematerijalna imovina iznosi 0,1 milion ili 10,7%, dok sve preostale stavke čine 2,3% ukupne aktive (ostala aktiva i aktivna vremenska razgraničenja i potraživanja za kamate, naknade i provizije po poslovima faktoringa). Kapital Društva čine osnovni kapital u iznosu od 1,2 miliona KM umanjen za gubitak u iznosu od 0,5 miliona KM, koji je iskazan na bilansnoj poziciji ostalog kapitala. Ukupne obaveze Društva iznose 0,3 miliona KM, a najveća stavka se odnosi na kratkoročne obaveze po uzetim kreditima, koje iznose 0,1 miliona KM i čine 15,7% ukupne pasive Društva. Preostale stavke čine 15,9% ukupne pasive Društva i odnose se na ostale obaveze i pasivna vremenska razgraničenja i obaveze za neisplaćene tražbine zadržane do naplate (Faktoring garantni fond) - 5,7% u odnosu na ukupnu pasivu. Iznos iskazan u vanbilansnoj evidenciji Društva je 0,5 miliona KM i odnosi se na potencijalne obaveze po zaključenim, ali još nerealizovanim ugovorima. Društvo je u prvom kvartalu 2019. godine zaključilo jedan ugovor o faktoringu, te su iskazali neznatne ukupne prihode (13,0 hiljada KM, od čega prihodi od kamata za isplaćeni avans - 2,0 hiljade KM, prihodi od naknada od nominalnog iznosa otkupljenih tražbina - 8,0 hiljada KM i ostali prihodi 3,0 hiljade KM). Ukupni rashodi Društva iznosili su 117,0 hiljada KM, od čega se na ostale poslovne i operativne rashode odnosi 116,0 hiljada KM (troškovi osoblja, opći i administrativni troškovi, amortizacija i troškovi poslovnog prostora i ostali poslovni i operativni rashodi).

I u prvom kvartalu 2019. godine usluge faktoringa u FBiH još uvijek dominantno obavljaju banke, članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU, kroz zaključivanje ugovora o otkupu novčanih tražbina, isključivo u domaćem faktoringu. Jedna banka je pružala i posebnu vrstu faktoringa - obrnuti (dobavljački) faktoring.

Na nivou faktoring sistema FBiH, koje čine Društvo - faktoring sektor i tri komercijalne banke, ukupan volumen otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2019. godine iznosi 34,4

miliona KM, od čega se iznos od 34,1 miliona KM ili 99,0% odnosi na portfolio u bankama, a 0,3 miliona KM ili 1,0% na Društvo.

U prvom kvartalu 2019. godine pružaoci usluge faktoringa nisu obavljali poslove otkupa novčanih tražbina u inostranom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu.

2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Ukupan broj zaključenih ugovora o faktoringu na nivou faktoring sistema u prvom kvartalu 2019. godine iznosio je 52, od čega je 48 ugovora ili 92,3% zaključeno sa pravom regresa tj. sa pravom faktora da u slučaju nemogućnosti naplate tražbina od kupca zahtijeva, na dan dospelosti tražbina, namirenje od prodavca tražbina i na taj način se obešteti za plaćeni avans, kamatu na avans, kao i naknadu faktoru, dok se četiri zaključena ugovora ili 7,7% odnose na faktoring bez prava regresa. Upoređujući iskazane izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, vidljivo je da je smanjen broj zaključenih ugovora o faktoringu za 17 ugovora ili 24,6%. Ukupan broj aktivnih ugovora o faktoringu sa 31.03.2019. godine je 76, što u poređenju sa prvim kvartalom 2018. godine predstavlja povećanje za četiri ugovora ili 5,6%.

Volumen (iznos) otkupljenih novčanih tražbina na nivou faktoring sistema FBiH u prvom kvartalu 2019. godine u odnosu na isti period prethodne godine, sa strukturom u pogledu postojanja regresnog prava i domicilnosti, prikazane su u sljedećoj tabeli:

-u 000 KM-

Tabela 48: Nominalni iznos otkupljenih novčanih tražbina na nivou faktoring sistema FBiH, prema postojanju regresnog prava i domicilnosti

Vrsta	Volumen otkupljenih novčanih tražbina												Index (12:10)x 100
	Društva za faktoring				Banke				Ukupno				
	01.01. – 31.03.2018.		01.01. – 31.03.2019.		01.01. – 31.03.2018.		01.01. – 31.03.2019.		01.01. – 31.03.2018.		01.01. – 31.03.2019.		
	Iznos	Učešće (u %)	Iznos	Učešće (u %)	Iznos	Učešće (u %)	Iznos	Učešće (u %)	Iznos	Učešće (u %)	Iznos	Učešće (u %)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Faktoring s pravom regresa	0	0%	0	0,0%	8.930	44,6%	16.186	47,5%	8.930	44,6%	16.186	47,0%	181,3
Faktoring bez prava regresa	0	0%	355	100,0%	11.109	55,4%	17.895	52,5%	11.109	55,4%	18.250	53,0%	164,3
Ukupno	0	0%	355	100%	20.039	100%	34.081	100%	20.039	100%	34.436	100%	171,8
Domaći faktoring	0	0%	355	100%	20.039	100%	34.081	100,0%	20.039	100%	34.436	100,0%	171,8
Inostrani faktoring	0	0%	0	0%	0	0%	0	0,0%	0	0%	0	0,0%	0,0
Ukupno	0	0%	355	100%	20.039	100%	34.081	100%	20.039	100%	34.436	100%	171,8

Evidentno je povećanje ukupnog volumena (iznosa) otkupljenih tražbina u prvom kvartalu 2019. godine u iznosu od 14,4 miliona KM ili 71,8% u odnosu na prvi kvartal 2018. godine. Na strani faktoringa s pravom regresa ostvaren je veći volumen (iznos) za 81,3% ili u apsolutnom iznosu za 7,3 miliona KM, a na strani faktoringa bez prava regresa ostvaren je veći volumen (iznos) za 64,3% ili u apsolutnom iznosu za 7,1 miliona KM. Prema ugovorenom dospeljeću, najveće učešće u ukupnom volumenu (iznosu) otkupljenih novčanih tražbina u prvom kvartalu 2019. godine od 61,8% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti od 91 do 180 dana, slijedi učešće od 28,6% ugovorene ročnosti do 60 dana i preostalih 9,6% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana. U odnosu na prvi kvartal 2018. godine, ročna struktura nije značajnije promijenjena. Prema sektorskoj strukturi kupca, najveće učešće imaju privatna preduzeća i društva s obzirom na volumen (iznos) tražbina koji u prvom kvartalu 2019. godine iznosi 21,2 milion KM, što čini

61,8% ukupnog volumena (iznosa) na nivou faktoring sistema FBiH. Slijedi učešće javnih preduzeća, koje iznosi 13,1 milion KM ili 38% ukupnog volumena (iznosa) na nivou faktoring sistema FBiH, te vladinih institucija u iznosu od 84 hiljade KM, što čini 0,2% ukupnog volumena (iznosa) na nivou faktoring sistema FBiH.

U prvom kvartalu 2019. godine jedna banka je pružala uslugu obrnutog (dobavljačkog) faktoringa, te je izvršeno plaćanje kupčevih obaveza prema dobavljačima u iznosu od 0,9 miliona KM, što se u cijelosti odnosi na domaći faktoring sa ugovorenim dospijećem do 60 dana. Ukupno isplaćeni avansi dobavljačima u segmentu privatna preduzeća i društva (prodavaci tražbine) iznose 25,0 miliona KM, od čega se iznos od 9,9 miliona KM ili 39,7% odnosi na faktoring bez prava regresa, a iznos od 15,1 miliona KM ili 60,3% na faktoring s pravom regresa. Po osnovu otkupljenih novčanih tražbina na dan 31.03.2019. godine, banke i Društvo su potraživale ukupno 22,9 miliona KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 13,0 miliona KM ili 56,9% odnosi na faktoring sa pravom regresa i 9,9 miliona KM ili 43,1% na faktoring bez prava regresa. Struktura navedenog iznosa otkupljenih tražbina prema ugovorenim dospijećima je sljedeća: sa ugovorenim dospijećem do 60 dana - 18,2%, od 61 do 90 dana - 11,0% i od 91 do 180 dana - 70,8%.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH (Društvo i tri poslovne banke) za period 01.01. - 31.03.2019. godine iznose 0,4 miliona KM, od čega ostvareni prihodi banaka čine 97,7% ukupno iskazanog prihoda faktoring sistema u FBiH. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 46,8% se odnosi na faktoring s pravom regresa gledajući prihode od kamata, naknade za faktoring i administrativne naknade, na ugovoreni faktoring bez prava regresa odnosi se 51,6% gledajući prihode od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada, dok se 1,6% prihoda od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada odnosi na obrnuti (dobavljački) faktoring. Sve tri banke koje obavljaju poslove faktoringa i Društvo obračunavali su naknadu za faktoring, dok su samo jedna banka i Društvo naplaćivali administrativnu naknadu u pružanju faktoring usluge.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING SEKTOR

Faktoring poslovanje u prvom kvartalu 2019. godine se isključivo odvijalo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja tražbinama, niti obavljanje poslova srodnih faktoringu, što potvrđuje da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje. Intencija Zakona o finansijskom poslovanju, u pogledu jačanja finansijske discipline i uspostavljanja jasnih pravila u poslovanju još uvijek nisu dale snažniji impuls za korištenje faktoringa kao instrumenta kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, čemu doprinosi i nedovoljna izgrađenost i educiranost finansijske funkcije kod malih i srednjih preduzeća.

S obzirom da je potreba za kratkoročnim finansiranjem i upravljanjem novčanim tražbinama, kao i osiguranjem naplate potraživanja sve značajnije izražena u realnom sektoru, u narednom se periodu može očekivati da će, kao jedan od pouzdanih alata za rješavanje problema likvidnosti u FBiH, svakako biti i korištenje faktoringa kao efikasnog instrumenta za ubrzanje novčanih tokova u znatno većem volumenu nego do sada.

Kako bi se efikasnije otklanjali problemi likvidnosti, a time i obim kratkoročnog finansiranja tekućeg poslovanja malih i srednjih preduzeća podigao na viši nivo, u narednom će periodu biti neophodno značajnije afirmiranje faktoringa, kao instrumenta ne samo finansiranja, nego i upravljanja novčanim tokovima, kako od strane pružatelja usluga, tako i od ostalih učesnika na

finansijskom tržištu FBiH. U okviru propisanih nadležnosti FBA, u nadzoru obavljanja poslova faktoringa rukovodi se načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja društava za faktoring i banaka, sa ciljem ostvarivanja finansijske stabilnosti i djelatnosti faktoring poslovanja na nivou FBiH.

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja SBS-a, FBA kontinuirano nadzire poslovanje istih, izvršavajući planirane aktivnosti i poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima, te donosi opće i pojedinačne akte kojima se uređuje rad SBS-a, u skladu sa zakonskim propisima, bazelskim principima i standardima za efikasnu superviziju banaka i primijenjivim direktivama EU zasnovanim na tim principima i standardima. S obzirom na opsežne procese vezano za reformu regulatornog okvira za poslovanje i nadzor banaka i uspostavu novog okvira za restrukturiranje banaka, nastavljene su aktivnosti na jačanju supervizorskih kapaciteta sa ciljem implementacije novog regulatornog okvira.

U prvom kvartalu 2019. godine nastavljena su pozitivna kretanja u poslovanju bankarskog sektora, koja se ogledaju u rastu aktive, kredita, novčanih sredstava i depozita, kao i poboljšanja profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora u odnosu na prvi kvartal 2018. godine. Prisutan je nastavak rasta kreditiranja privatnih preduzeća, javnih preduzeća, stanovništva i bankarskih institucija. Učešće NPL-ova, kao ključnog indikatora kvaliteta kredita i dalje ima trend smanjenja. Nastavljen je trend rasta ukupnih depozita i štednih depozita, koji predstavljaju najznačajniji i najveći segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka. Na pokazatelje profitabilnosti najznačajnije utječu pokazatelji kvaliteta aktiva i efikasnost u upravljanju operativnim приходima i rashodima. Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 31.03.2019. godine može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan.

Od ključnog je značaja kvalitet sveukupnog sistema upravljanja u bankama i u okviru njega adekvatno i efikasno funkcioniranje sistema upravljanja rizicima, kao i adekvatno kapitalno pokriće rizika u poslovanju kroz ispunjenje propisanih regulatornih zahtjeva, kao i zahtjeva u okviru ICAAP-a i ILAAP-a. Od banaka se očekuje oprezno planiranje i upravljanje rizicima koji su u vezi sa trenutnim i očekivanim stanjem tržišta. Naročitu pažnju treba posvetiti rizicima koji su u vezi sa nivoom kamatnih stopa i efektima mogućih promjena u budućnosti.

Analizirajući izvještaje mikrokreditnog sektora u FBiH, prema izvještajnim podacima sa 31.03.2019. godine i uporedne trendove pokazatelja poslovanja, može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnog sektora karakteriše rast ukupne aktive, mikrokreditnog portfolija, broja zaposlenih, ukupnog kapitala, pozitivnog finansijskog rezultata, uz nepromijenjene pokazatelje kvalitete plasmana u posmatranom periodu.

U prvom kvartalu 2019. godine na nivou lizing sistema u FBiH iskazano je povećanje obima poslovanja u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, prema broju i vrijednosti novozaključenih ugovora, potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, pri čemu pokazatelji kvaliteta aktive ukazuju na nastavak stabilnog poslovanja lizing društava.

Pokazatelji poslovanja faktoring sistema u FBiH u prvom kvartalu 2019. godine ukazuju da je ova djelatnost i dalje u počecima razvoja na tržištu FBiH unutar zakonodavnih i institucionalnih okvira definiranih ZoF-om i podzakonskim aktima FBA kojima se detaljnije uređuje faktoring poslovanje.

Broj:U.O. - 34 - 2/19
Sarajevo, 20.06.2019. godine

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 31.03.2019.

R. br.	Banka	Web adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	ADDIKO BANK dd - SARAJEVO	www.addiko.ba	405	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA dd - SARAJEVO	www.asabanka.ba	213	Samir Mustafić
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	www.bbi.ba	433	Amer Bukvić
4.	INTESA SANPAOLO BANKA dd BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	557	Almir Krkalić
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIJNA BANKA dd V.KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	77	Hasan Porčić
6.	NLB BANKA dd - SARAJEVO	www.nlb.ba	449	Lidija Žigić
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd – SARAJEVO	www.pbs.ba	165	Hamid Pršeš
8.	PROCREDIT BANK dd – SARAJEVO	www.procreditbank.ba	140	Edin Hrnjica
9.	RAIFFEISEN BANK dd BiH – SARAJEVO	www.raiffeisenbank.ba	1.383	Karlheinz Dobnigg
10.	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	www.sberbank.ba	437	Jasmin Spahić
11.	SPARKASSE BANK dd BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	www.sparkasse.ba	522	Sanel Kusturica
12.	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	www.unicreditbank.ba	1.246	Dalibor Čubela
13.	UNION BANKA dd - SARAJEVO	www.unionbank.ba	195	Vedran Hadžiahmetović
14.	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	www.vakuba.ba	172	Denis Čivgin
15.	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	www.ziraatbosnia.com	323	Yusuf Dilaver
UKUPNO			6.717	

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans)

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
	AKTIVA	Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih	6.591.117	29,8%	6.761.379	30,1%	103
	l.a. Gotov novac i nekamatonski računi depozita	2.975.624	13,4%	2.879.681	12,8%	97
	l.b. Kamatonosni računi depozita	3.615.493	16,4%	3.881.698	17,3%	107
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.150.050	5,2%	1.115.620	5,0%	97
3.	Plasmani drugim bankama	270.604	1,2%	156.431	0,7%	58
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	14.325.634	64,8%	14.582.816	64,9%	102
	4.a. Krediti	13.211.045	59,8%	13.424.576	59,8%	102
	4.b. Potraživanja po poslovima lizinga	92.282	0,4%	87.964	0,4%	95
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.022.307	4,6%	1.070.276	4,7%	105
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	154.576	0,7%	192.844	0,9%	125
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	477.533	2,2%	544.719	2,4%	114
7.	Ostale nekretnine	54.234	0,2%	55.481	0,2%	102
8.	Investicije u zavisna i pridružena društva	12.065	0,1%	11.120	0,0%	92
9.	Ostala aktiva	328.491	1,5%	303.240	1,4%	92
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.270.169	5,7%	1.267.151	5,6%	100
	10.a. Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.190.760	5,4%	1.188.873	5,3%	100
	10.b. Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	79.409	0,4%	78.278	0,3%	99
11.	UKUPNA AKTIVA	22.094.135	100%	22.456.499	100%	102
	OBAVEZE					
12.	Depoziti	17.604.487	79,7%	17.801.351	79,3%	101
	12.a. Kamatonosni depoziti	12.429.484	56,3%	12.716.254	56,6%	102
	12.b. Nekamatonski depoziti	5.175.003	23,4%	5.085.097	22,7%	98
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0,0%	150	0,0%	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0,0%	0	0,0%	-
	13.b. Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	0,0%	150	0,0%	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0%	0	0,0%	-
15.	Obaveze prema vladi	0	0,0%	0	0,0%	-
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	862.931	3,9%	844.235	3,7%	98
	16.a. sa preostalim rokom dospjeća do jedne godine	178.386	0,8%	174.436	0,8%	98
	16.b. sa preostalim rokom dospjeća preko jedne godine	684.545	3,1%	669.799	2,9%	98
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	124.181	0,6%	124.181	0,5%	100
18.	Ostale obaveze	531.300	2,4%	617.705	2,8%	116
19.	UKUPNE OBAVEZE	19.123.049	86,6%	19.387.622	86,3%	101
	KAPITAL					
20.	Trajne prioritetne dionice	8.828	0%	365	0,0%	4
21.	Obične dionice	1.290.872	5,8%	1.299.335	5,8%	101
22.	Emisiona ažia	137.290	0,6%	137.290	0,6%	100
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0%	88	0,0%	100
	22.b. na obične dionice	137.202	0,6%	137.202	0,6%	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.096.380	5,0%	1.362.073	6,1%	124
24.	Kursne razlike	0	0,0%	0	0,0%	-
25.	Ostali kapital	256.236	1,2%	89.810	0,4%	35
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	181.480	0,8%	180.004	0,8%	99
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	2.971.086	13,4%	3.068.877	13,7%	103
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	22.094.135	100%	22.456.499	100%	102
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	707.503		710.220		100
	UKUPNO	22.801.638		23.166.719		102

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ADDIKO BANK d.d. - SARAJEVO	905.807	4,0%	617.459	4,2%	663.971	3,7%	3.201
2.	ASA BANKA d.d. - SARAJEVO	517.080	2,3%	344.915	2,4%	440.069	2,5%	816
3.	BOSNA BANK INTERNATIONAL d.d. - SARAJEVO	1.081.449	4,8%	719.876	4,9%	808.490	4,5%	2.062
4.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.111.995	9,4%	1.554.458	10,7%	1.574.863	8,9%	10.551
5.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA d.d. V.KLADUŠA	99.743	0,4%	55.514	0,4%	68.369	0,4%	88
6.	NLB BANKA d.d. - SARAJEVO	1.172.004	5,2%	790.666	5,4%	953.564	5,4%	5.753
7.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. - SARAJEVO	483.688	2,2%	291.833	2,0%	382.582	2,1%	1.646
8.	PROCREDIT BANK d.d. - SARAJEVO	491.329	2,2%	382.742	2,6%	244.505	1,4%	-132
9.	RAIFFEISEN BANK d.d. BiH - SARAJEVO	4.552.107	20,3%	2.632.774	18,1%	3.691.789	20,7%	27.512
10.	SBERBANK BH d.d. - SARAJEVO	1.424.976	6,3%	1.028.222	7,0%	1.180.107	6,6%	2.403
11.	SPARKASSE BANK d.d. BOSNA I HERCEGOVINA- SARAJEVO	1.493.641	6,7%	1.048.871	7,2%	1.202.278	6,8%	5.745
12.	UNICREDIT BANK d.d. - MOSTAR	6.070.318	27,0%	3.941.912	27,0%	5.010.831	28,1%	28.510
13.	UNION BANKA d.d. - SARAJEVO	770.728	3,4%	217.616	1,5%	693.337	3,9%	820
14.	VAKUFСКА BANKA d.d. - SARAJEVO	308.652	1,4%	212.610	1,5%	266.300	1,5%	287
15.	ZIRAATBANK BH d.d.- SARAJEVO	972.982	4,4%	743.348	5,1%	620.296	3,5%	547
	UKUPNO	22.456.499	100%	14.582.816	100%	17.801.351	100%	89.809

Prilog 4 - Klasifikacija aktive bilansa banaka u FBiH - 31.03.2019.

– KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA –

-u 000 KM-

R. br.	Stavke aktive bilansa	Klasifikacija					Ukupno
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.603.644	154.844	4.345	1.114	638	2.764.585
2.	Dugoročni krediti	9.659.393	557.533	106.007	91.207	13.382	10.427.522
3.	Ostali plasmani	397.716	641	83	71	2.312	400.823
4.	Obračunata kamata i naknada	39.621	3.581	1.989	4.918	42.598	92.707
5.	Dospjela potraživanja	67.253	18.625	9.870	243.229	701.389	1.040.366
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			240	24	29.647	29.911
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	783.827	4.277	694	415	43.620	832.833
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	13.551.454	739.501	123.228	340.978	833.586	15.588.747
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	266.841	61.957	37.299	202.383	833.587	1.402.067
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	217.617	67.335	67.501	194.332	714.027	1.260.812
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	149.098	34.190	4.082	45.356	119.173	351.899
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	89.013	20.951	3.844	9.774	23.298	146.880
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						215.781
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						8.134.903
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						23.723.650

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	4.731.771
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicijskim rejtingom	2.024.549
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	569.673
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	7.693
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	0
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obaveze	15.133
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	8.375
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FEDERACIJE BIH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade Federacije BiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuslovnim garancijama plativim na prvi poziv	777.709
	UKUPNO pozicija 14	8.134.903
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	209.407

Prilog 4a - Klasifikacija aktive vanbilansnih rizičnih stavki banaka u FBiH - 31.03.2019.

– KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI –

-u 000 KM-

R. br.	Vanbilansne stavke	Klasifikacija					Ukupno
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	386.822	25.613	2.267	0	0	414.702
2.	Činidbene garancije	688.082	63.076	1.389	6.063	114	758.724
3.	Nepokriveni akreditivi	43.962	1.664	85	0	0	45.711
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.893.898	91.640	417	427	283	1.986.665
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	15.369	245	406	0	16	16.036
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	3.028.133	182.238	4.564	6.490	413	3.221.838
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	59.605	11.815	1.139	3.892	413	76.864
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	31.734	2.753	1.626	6.268	281	42.662
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	38.045	10.111	68	100	134	48.458
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	24.584	8.506	32	2	0	33.124
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						16.325
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						558.385
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						3.780.223
6a.	Iznos potencijalnih obaveza osiguranih novčanim depozitom						47.874
6b.	Iznos odobrenih a neiskorištenih kredita sa klauzulom o bezuslovnom otkazivanju						669.196

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br	O p i s	31.03.2018.	%	31.03.2019.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA	Iznos	%	Iznos	%	
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	960	0,4	1.206	0,5	126
2)	Plasmani drugim bankama	473	0,2	1.049	0,4	222
3)	Kreditni i poslovi lizinga	164.118	64,7	160.231	62,5	98
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijea	740	0,3	1.071	0,4	145
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0,0	0	0	0
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0,0	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	17.688	7,0	16.790	6,6	95
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	183.979	72,6	180.347	70,4	98
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	27.525	10,9	23.726	9,3	86
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0	0
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0,0	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	2.266	0,9	2.252	0,9	99
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	1.949	0,8	1.819	0,7	93
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.868	0,7	3.131	1,2	168
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	33.608	13,3	30.928	12,1	92
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	150.371	59,3	149.419	58,3	99
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	12.242	4,8	12.833	5,0	105
b)	Naknade po kreditima	3.073	1,2	2.492	1,0	81
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	5.510	2,2	5.601	2,2	102
d)	Naknade za izvršene usluge	66.804	26,4	72.488	28,3	109
e)	Prihod iz poslova trgovanja	105	0,0	1.198	0,4	1.141
f)	Ostali operativni prihodi	15.317	6,1	12.200	4,8	80
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	103.051	40,7	106.812	41,7	104
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklađ	16.303	6,4	10.290	4,0	63
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	26.631	10,5	29.610	11,6	111
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	42.934	16,9	39.900	15,6	93
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plaća i doprinosa	61.572	24,3	63.335	24,7	103
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	37.615	14,9	37.656	14,7	100
3)	Ostali operativni troškovi	24.679	9,7	25.054	9,8	102
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	123.866	48,9	126.045	49,2	102
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	166.800	65,8	165.945	64,8	99
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	86.787	34,2	90.418	35,2	104
5.	GUBITAK	165	0,0	132	0,0	80
6.	POREZI	0	0,0	549	-	-
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	0	0,0	251	-	-
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH POREZNIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH POREZNIH OBAVEZA	0	0,0	179	-	-
9.	NETO-DOBIT 4.-6.	86.787	34,2%	89.941	35,2	104
10.	NETO-GUBITAK 4.-6.	165	0,0	132	0,0	80
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	86.622	0	89.809	0	104

Prilog 6 - Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite i depozite sa 31.03.2019.

Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

-u %-

R.br.	Opis	31.12.2018.		31.03.2019.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratk. kredite	2,67	2,97	2,36	2,65
1.1.	Privredi	2,61	2,84	2,31	2,53
1.2.	Stanovništvu	7,53	14,66	7,82	15,28
2.	Pon. kamatne stope na dug.kredite	4,66	5,62	4,67	5,65
2.1.	Privredi	3,61	3,91	3,44	3,68
2.2.	Stanovništvu	5,55	7,06	5,42	6,83
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,56	4,15	3,36	3,94
3.1.	Privredi	2,88	3,13	2,57	2,79
3.2.	Stanovništvu	5,59	7,22	5,46	6,97

Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite

-u %-

R.br.	Opis	31.12.2018.		31.03.2019.	
		NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Pon. kamatne stope na kratk. depozite	0,38	0,36	0,26	0,26
1.1.	Do tri mjeseca	0,41	0,39	0,17	0,16
1.2.	Do jedne godine	0,31	0,31	0,43	0,43
2.	Pon. kamatne stope na dug. depozite	1,15	1,16	1,49	1,29
2.1.	Do tri godine	0,99	1,01	1,44	1,17
2.2.	Preko tri godine	1,44	1,45	1,62	1,63
3.	Ukupno pon. kamatne stope na depozite	0,66	0,65	0,93	0,82

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH na dan 31.03.2019.

R. br.	Naziv MKO	Direktor	Datum izdavanja licence	Broj zaposlenih	Web adresa
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	Almir Sultanović	04.02.2008.	289	www.eki.ba
2.	MKF "EKI" Sarajevo	v.d. Sadina Bina*	20.08.2007.	215	www.eki.ba
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	Džavid Sejfović	04.02.2008.	77	www.lider.ba
4.	"LOK MKF" Sarajevo	Elma Čardaklija - Bašić	04.02.2008.	69	www.lok.ba
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	Jakob Finci	09.10.2007.	6	www.melaha.ba
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	Safet Husić	09.07.2007.	181	www.mi-bospo.org
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	Sanin Čampara	19.03.2008.	130	www.mikra.ba
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	Ferida Softić	20.08.2007.	30	www.mikroaldi.org
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	Senad Sinanović	20.08.2007.	302	www.partner.ba
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	Edina Hadžimurtezić	10.12.2007.	9	www.mfi.ba
11.	MKF "SANI" Zenica	Sulejman Haračić	09.10.2007.	5	-
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	Samir Bajrović	20.08.2007.	177	www.microsunrise.ba
13.	MKD „IUTECREDIT BH“ d.o.o. Sarajevo	Vilma Tunjić Juzbašić	28.02.2019.	-	-
Ukupno				1.490	

*od 01.04.2019. direktor je Esad Uzunić

Prilog 8 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za MKO sa sjedištem u FBiH za isplaćene mikrokredite za period 01.01.-31.03.2019.

R. br.	Opis	Isplate mikrokredita u I kvartalu 2019. (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna)	Ponderisana EKS (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	16.150	21,64%	29,42%
1.1.	uslužne djelatnosti	2.401	20,27%	27,16%
1.2.	trgovinu	890	19,26%	26,63%
1.3.	poljoprivredu	3.784	19,65%	26,44%
1.4.	proizvodnju	304	19,47%	26,17%
1.5.	stambene potrebe	3.412	18,67%	22,98%
1.6.	nenamjenski-osnovne potrebe	451	23,08%	34,93%
1.7.	ostalo	4.908	26,34%	37,51%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	98.734	19,22%	22,61%
2.1.	uslužne djelatnosti	18.934	18,90%	22,03%
2.2.	trgovinu	3.588	19,17%	22,81%
2.3.	poljoprivredu	31.809	18,02%	21,14%
2.4.	proizvodnju	2.168	18,55%	21,68%
2.5.	stambene potrebe	19.162	18,72%	21,69%
2.6.	nenamjenski-osnovne potrebe	3.261	18,93%	22,88%
2.7.	ostalo	19.812	22,07%	26,33%
3.	Ukupni mikrokrediti	114.884	19,56%	23,57%

Prilog 8a - Pregled ponderisanih NKS i EKS za MKO iz RS-a koje posluju u FBiH za isplaćene mikrokredite za period 01.01.-31.03.2019.

R. br.	Opis	Isplate mikrokredita u I kvartalu 2019. (u 000 KM)	Ponderisana NKS (prosječna)	Ponderisana EKS (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	5.758	18,64%	24,28%
1.1.	uslužne djelatnosti	682	17,54%	20,90%
1.2.	trgovinu	660	16,23%	18,71%
1.3.	poljoprivredu	648	17,37%	20,87%
1.4.	proizvodnju	85	17,14%	21,41%
1.5.	stambene potrebe	77	18,11%	25,83%
1.6.	nenamjenski-osnovne potrebe	3.548	19,81%	26,79%
1.7.	ostalo	58	4,77%	14,17%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	15.163	17,74%	20,88%
2.1.	uslužne djelatnosti	2.366	16,49%	18,48%
2.2.	trgovinu	798	16,63%	18,69%
2.3.	poljoprivredu	4.061	16,21%	18,21%
2.4.	proizvodnju	358	16,29%	18,48%
2.5.	stambene potrebe	3.499	18,28%	21,28%
2.6.	nenamjenski-osnovne potrebe	4.000	19,81%	25,07%
2.7.	ostalo	81	23,00%	33,61%
3.	Ukupni mikrokrediti	20.921	17,99%	21,82%

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKF - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2018.	%	31.03.2019.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA		Iznos	%	Iznos	%	
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	48.291	11,1	45.910	10,3	95
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	33.993	7,7	31.122	7,0	92
1b)	Kamatonosni računi depozita	14.298	3,4	14.788	3,3	103
2.	Plasmani bankama	210	0,0	220	0,0	105
3.	Kreditni	322.370	74,4	328.962	73,7	102
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	-2.232	-0,5	-2.425	-0,5	109
3b)	Neto krediti (3-3a)	320.137	73,9	326.537	73,2	102
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	24.918	5,8	29.582	6,6	119
5.	Dugoročne investicije	33.061	7,6	33.061	7,4	100
6.	Ostala aktiva	6.900	1,6	11.262	2,5	163
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	-135	-0,0	-146	-0,0	108
8.	Ukupno aktiva	433.382	100	446.426	100	103
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	69.189	16,0	67.633	15,2	98
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	108.781	25,1	114.395	25,6	105
11.	Ostale obaveze	21.647	5,0	27.599	6,2	128
12.	Ukupno obaveze	199.617	46,1	209.627	47,0	105
13.	Donirani kapital	48.076	11,1	48.076	10,8	100
14.	Osnovni kapital	3.820	0,9	3.820	0,8	100
15.	Višak prihoda nad rashodima	243.189	56,1	246.248	55,1	101
15a)	za prethodne godine	230.646	53,2	243.155	54,4	105
15b)	za tekuću godinu	12.543	2,9	3.093	0,7	25
16.	Manjak prihoda nad rashodima	62.021	14,3	62.042	13,9	101
16a)	za prethodne godine	61.278	14,1	62.021	13,9	101
16b)	za tekuću godinu	743	0,2	21	0,0	3
17.	Ostale rezerve	701	0,1	697	0,2	99
18.	Ukupno kapital	233.765	53,9	236.799	53,0	101
19.	Ukupno pasiva	433.382	100	446.426	100	103
Vanbilansna evidencija						
	- otpisani krediti	105.151		103.756		99
	- komisioni poslovi	421		391		93

Prilog 10 - Zbirni bilans stanja MKD - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	31.12.2018.	%	31.03.2019.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA		Iznos	%	Iznos	%	
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	9.107	6,2	8.103	5,3	89
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	9.107	6,2	8.103	5,3	89
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0,0	0	0	-
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0	-
3.	Kreditni	134.551	91,6	138.751	91,0	103
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	-672	-0,5	-762	-0,5	113
3b)	Neto krediti (3-3a)	133.879	91,1	137.989	90,5	103
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	1.751	1,2	4.061	2,7	232
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	2.270	1,5	2.290	1,5	101
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	-36	0,0	-46	-0,0	128
8.	Ukupno aktiva	146.971	100	152.397	100	104
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	33.197	22,6	33.608	22,1	101
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	68.515	46,6	69.646	45,7	102
11.	Ostale obaveze	6.155	4,2	8.249	5,4	134
12.	Ukupno obaveze	107.867	73,4	111.503	73,2	103
13.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	-
14.	Osnovni kapital	30.600	20,8	30.600	20,1	100
15.	Emisiona ažia	0	0,0	0	0,0	-
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	6.504	4,4	8.294	5,4	128
16a)	prethodnih godina	1.225	0,8	6.504	4,3	531
16b)	tekuće godine	5.279	3,6	1.790	1,1	34
17.	Zakonske rezerve	2.000	1,4	2.000	1,3	100
18.	Ostale rezerve	0	0,0	0	0,0	-
19.	Ukupno kapital	39.104	26,6	40.894	26,8	105
20.	Ukupno pasiva	146.971	100	152.397	100	104
Vanbilansna evidencija						
	- otpisani krediti	1.506		1.758	-	117
	- komisioni poslovi	0		0	-	-

Prilog 11 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfolija	Iznos kapitala	Višak (manjak) prihoda nad rashodima/ neto dobit (gubitak)	Plasmani u periodu 01.01.-31.03.2019.
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	152.397	138.751	40.894	1.790	29.085
2.	MKF "EKI" Sarajevo	87.617	25.737	67.511	236	6.814
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	21.871	20.673	11.336	15	5.407
4.	"LOK MKF" Sarajevo	10.013	5.607	2.944	89	1.380
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	1.282	828	527	6	206
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	66.886	60.827	24.531	622	16.425
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	40.290	31.355	9.027	275	8.473
8.	MKF "MIKRO ALDI" Gorazde	7.109	6.495	5.038	76	1.643
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	151.559	132.424	86.915	1.583	30.614
10.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	1.864	1.627	1.575	21	536
11.	MKF "SANI" Zenica	441	391	204	-21	123
12.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	57.494	42.998	27.191	430	14.078
	Ukupno	598.823	467.713	277.693	5.122	114.784

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 31.03.2018.	%	Za period 01.01. - 31.03.2019.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI	Iznos	%	Iznos	%	
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	1	0,0	2	0,0	200
1.2.	Kamate na plasmane bankama	5	0,0	1	0,0	20
1.3.	Kamate na kredite	15.765	97,6	15.528	98,3	98
1.4.	Ostali finansijski prihod	378	2,4	272	1,7	72
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	16.149	100	15.803	100	98
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	1.927	93,5	1.788	89,8	93
2.2.	Ostali finansijski rashodi	134	6,5	202	10,2	151
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	2.061	100	1.990	100	97
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	14.088	-	13.813	-	98
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	1.625	90,8	1.600	95,0	99
4.2.	Ostali operativni prihodi	163	9,2	85	5,0	52
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	1.790	100	1.685	100	94
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	8.597	64,6	8.913	66,0	104
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	2.652	19,9	2.612	19,3	99
5.3.	Ostali operativni troškovi	2.056	15,5	1.979	14,7	96
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	13.305	100	13.504	100	102
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	1.120	-	1.029	-	92
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.453	-	965	-	66
8.	Vanredni prihodi	2.405	-	2.541	-	106
9.	Vanredni rashodi	120	-	174	-	145
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	3.738	-	3.332	-	89

Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 31.03.2019.

-u 000 KM-

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 31.13.2018.	%	Za period 01.01. - 31.03.2019.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI	Iznos	%	Iznos	%	
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	-
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	-
1.3.	Kamate na kredite	3.905	99,9	5.914	99,9	151
1.4.	Ostali finansijski prihodi	3	0,1	3	0,1	100
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	3.908	100	5.917	100	151
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	795	94,4	986	86,6	124
2.2.	Ostali finansijski rashodi	47	5,6	153	13,4	326
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	842	100	1.139	100	135
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	3.066	-	4.778	-	156
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	317	90,8	469	90,4	148
4.2.	Ostali operativni prihodi	32	2,3	50	9,6	156
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	349	100	519	100	149
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	1.398	70,0	2.097	69,9	150
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	325	16,3	538	17,9	166
5.3.	Ostali operativni troškovi	275	13,7	363	12,2	132
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	1.998	100	2.998	100	150
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	377	-	365	-	97
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	1.040	-	1.934	-	186
8.	Vanredni prihodi	6	-	69	-	1.150
9.	Vanredni rashodi	72	-	15	-	21
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	974	-	1.988	-	204
11.	POREZ	0	-	198	-	-
12.	Neto dobit/gubitak	974	-	1.790	-	184

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima na dan 31.03.2019.

R. br.	Naziv lizing društva	Direktor	Datum izdavanja licence	Broj zaposlenih	Web adresa
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	Mirza Muhović	22.03.2010.	6	www.asa-leasing.ba
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Kreics Maris	01.06.2018.	19	www.mogo.ba
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Denis Silajdžić	19.03.2010.	7	www.nlbleasing.ba
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Dejan Stupar	28.05.2015.	19	www.porscheleasing.ba
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Maja Jurčević	19.01.2010.	35	www.rlhb.ba
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Elma Hošo	11.02.2010.	26	www.s-leasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o Sarajevo*	Slobodan Vujić	12.01.2010.	11	www.vbleasing.ba
Ukupno				123	

*nakon 31.03.2019. godine došlo je do izmjene naziva u Vantage leasing d.o.o.Sarajevo

Prilog 15 - Pregled ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu za period 01.01.-31.03.2019.

Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01.-31.03.2019.					
R. br.	O p i s	Broj ugovora	Iznos finansiranja	Ponderisana NKS	Ponderisana EKS
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	27	448	8,6%	17,7%
a.	putnička vozila	23	325	10,7%	22,1%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	4	123	3,1%	5,8%
c.	mašine i oprema	0	0	0,0%	0,0%
d.	nekretnine	0	0	0,0%	0,0%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	27	448	8,6%	17,7%
a.	pravna lica	12	361	3,0%	5,2%
b.	poduzetnici	0	0	0,0%	0,0%
c.	fizička lica	15	87	32,1%	69,2%
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	1.113	35.128	7,2%	11,3%
a.	putnička vozila	774	17.292	10,5%	16,5%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	304	13.755	4,0%	6,2%
c.	mašine i oprema	35	4.081	4,1%	6,5%
d.	nekretnine	0	0	0,0%	0,0%
e.	ostalo	0	0	0,0%	0,0%
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	1.113	35.128	7,2%	11,3%
a.	pravna lica	640	29.553	4,1%	6,2%
b.	poduzetnici	18	703	5,1%	6,8%
c.	fizička lica	455	4.872	26,2%	42,8%
	UKUPNO (1+2)	1.140	35.576	7,2%	11,4%

Prilog 16 - Pregled vlasničke strukture lizing društava - 31.03.2019.

R. br.	Lizing društvo	Ime-naziv vlasnika	% učešća
1.	ASA LEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,8
		ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,2
2.	MOGO d.o.o. Sarajevo	Pole Alberts, Riga, Latvija	100
3.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100
4.	PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100
5.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	100
6.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,0
		SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,0
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100

Prilog 17 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 31.03.2019.

- u 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2018.		31.03.2019.		Indeks 7=5/3
		3.	4.	5.	6.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7=5/3
		Iznos	% u ukupnoj aktivni	Iznos	% u ukupnoj aktivni	31.03.2019./31.12.2018.
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	13.969	4,7	6.343	2,2	45
2.	Plasmani bankama	17.235	5,8	8.969	3,1	52
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	214.674	72,2	218.593	75,8	102
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	233.535	78,6	241.688	83,8	103
3b)	Rezerve za gubitke	897	0,3	882	0,3	98
3c)	Odgodeni prihodi po osnovu kamata	17.794	6,0	22.033	7,6	124
3d)	Odgodeni prihodi po osnovu naknada	170	0,1	180	0,1	106
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	2	0,0	2	0,0	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	36.485	12,3	39.897	13,8	109
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva	4.848	1,6	4.955	1,7	102
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga	48.482	16,3	52.950	18,4	109
5c)	Ispravka vrijednosti - vlastita sredstva	3.748	1,3	3.686	1,3	98
5d)	Ispravka vrijednosti-operativni lizing	13.097	4,4	14.322	5,0	109
6.	Dugoročne investicije	203	0,1	203	0,1	100
7.	Ostala aktiva (7a+7b)	14.586	4,9	14.513	5,0	99
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	6.253	2,1	6.046	2,1	97
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	12.130	4,1	11.923	4,1	98
7a2)	Rezerve za zajmove	5.877	2,0	5.877	2,0	100
7b)	Zalihe	1.339	0,5	1.427	0,5	107
7c)	Ostala aktiva	6.994	2,4	7.040	2,4	101
	UKUPNA AKTIVA	297.154	100,0	288.520	100,0	97
	PASIVA					
9.	Obaveze po uzetim kreditima, neto	252.389	84,9	249.168	86,4	99
9a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	0	0,0	0	0,0	100
9b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	252.729	85,0	249.482	86,5	99
9c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	340	0,1	314	0,1	92
10.	Ostale obaveze	7.997	2,7	8.750	3,0	109
	UKUPNO OBAVEZE	260.386	87,6	257.918	89,4	99
11.	Osnovni kapital	33.925	11,4	27.424	9,5	81
12.	Rezerve	4.547	1,5	4.547	1,6	100
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-1.704	-0,6	-1.369	-0,5	n/a
	UKUPNO KAPITAL	36.768	12,4	30.602	10,6	83
	UKUPNO PASIVA	297.154	100,0	288.520	100,0	97
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	84.175	29,2	72.937	25,3	87
	Novi otpis (+)	896	0,3	100	0,0	11
	Naplata (-)	4.101	1,4	85	0,0	2
	Trajni otpis (-)	8.033	2,8	0	0,0	0
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	72.937	25,3	72.952	25,3	100

Prilog 18 - Pregled aktive, potraživanja po finansijskom lizingu i neto stanja sredstava datih u operativni lizing i finansijskog rezultata lizing društava na dan 31.03.2019.

R. br.	Lizing društvo	Bilansna suma		Potraživanja po fin. lizingu		Neto stanje sredstava datih u oper. lizing		Finans. rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	ASA Leasing d.o.o. Sarajevo	2.040	0,7%	26	0,0%	0	0,0%	-242
2.	Mogo d.o.o. Sarajevo	5.676	2,0%	4.285	2,0%	0	0%	-303
3.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	2.722	0,9%	260	0,1%	0	0%	-164
4.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	91.752	31,8%	64.886	29,7%	24.726	64%	537
5.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	112.673	39,1%	84.059	38,5%	10.524	27%	531
6.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	66.371	23,0%	60.997	27,9%	3.189	8%	188
7.	VB Leasing Leasing d.o.o. Sarajevo	7.286	2,5%	4.080	1,9%	189	0%	-211
	Ukupno	288.520	100%	218.593	100%	38.628	100%	336

Prilog 19 - Pregled osnovnih finansijskih pokazatelja lizing društava i banaka koje obavljaju poslove finansijskog lizinga - 31.03.2019.

R. br.	Lizing društvo	Ukupni kapital (000 KM)	Rang po ukupnom kapitalu	Neto dobit/gubitak (000 KM)	Rang po neto dobit/gubitak	Plasmani u prvom kvartalu 2019. (000 KM)	Rang plasmanima u prvom kvartalu 2019.	Broj ugovora u prvom kvartalu 2019.	Rang po broju ugovora u prvom kvartalu 2019.
1.	Asa Aleasing d.o.o. Sarajevo	1.958	6.	-242	6.	0	-	0	-
2.	Mogo d.o.o. Sarajevo	163	7.	-303	7.	3.243	5.	414	5.
3.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	2.416	5.	-164	4.	0	-	0	-
4.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	2.908	3.	537	1.	14.779	1.	410	1.
5.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	13.396	1.	531	2.	9.821	2.	250	2.
6.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	7.279	2.	188	3.	9.369	3.	168	3.
7.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	2.482	4.	-211	5.	0	-	0	-
	UKUPNO (SEKTOR)	30.602		336		37.212		1.242	
8.	UniCredit Bank d.d. Mostar	-	-	-	-	5.757	4.	101	4.
UKUPNO (SISTEM)						42.969	-	1.343	-

Prilog 20 - Pregled rezervi za finansijski lizing - 31.03.2019.

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Rezerve			
							Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4	5	6	7	8=6*3	9=7*3	10	11=8+9+10
0-60	0,50%	0,50%	214.027	2.011	40.719	808	204	4	233	441
60-90	10%	10%	2.490	0	494	0	49	0	0	49
90-180	50%	50%	538	99	124	16	62	8	12	82
preko 180	100%	75%	310	0	310	0	310	0	0	310
preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno			217.365	2.110	41.647	824	625	12	245	882

Prilog 21 - Pregled rezervi za zajmove - 31.03.2019.

-u 000 KM-

Dani kašnjenja	Stopa rezervisanja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
1	2	3	4=3*2	5	6=4+5
0-60	0,05%	6.256	3	0	3
60-90	5%	0	0	0	0
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	0	0	0	0
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	5.874	5.874	0	5.874
Ukupno		11.923	5.877	0	5.877

Prilog 22 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 31.03.2019.

- u 000 KM -

R. br.	Opis	31.03.2018.		31.03.2019.		Indeks 7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	
1	2	3	4	5	6	7=5/3
		Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	Iznos	% u ukupnim prihodima /rashodima	31.03.2019/ 31.03.2018
	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	2.748	29,7%	3.058	43,9%	111
1a)	Kamate po finansijskom lizingu	2.206	23,8%	2.632	37,8%	119
1b)	Kamate na plasmane bankama	86	0,9%	68	1,0%	79
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	146	1,6%	175	2,5%	120
1d)	Ostali prihodi po kamatama	310	3,3%	183	2,6%	59
2.	Rashodi po kamatama	773	12,3%	943	14,2%	122
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	753	12,0%	917	13,8%	122
2b)	Naknade za obradu kredita	20	0,3%	26	0,4%	130
2c)	Ostali rashodi po kamatama	0	0,0%	0	0,0%	n/a
3.	Neto prihodi od kamata	1.975	21,3%	2.115	30,3%	107
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	6.507	70,3%	3.913	56,1%	60
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0%	1	0,0%	100
4b)	Naknada za operativni najam	2.886	31,2%	3.224	46,2%	112
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	8	0,1%	0	0,0%	n/a
4d)	Ostali operativni prihodi	3.612	39,0%	688	9,9%	19
4d1)	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	3.073	33,2%	85	1,2%	3
4d2)	Prihodi od opomena	52	0,6%	13	0,2%	25
4d3)	Ostalo	487	5,3%	590	8,5%	121
5.	Operativni rashodi	5.332	84,9%	5.669	85,4%	106
5a)	Troškovi plaća i doprinosa	1.206	19,2%	1.408	21,2%	117
5b)	Troškovi poslovnog prostora	2.281	36,3%	2.203	33,2%	97
5c)	Ostali troškovi	1.845	29,4%	2.058	31,0%	112
6.	Troškovi rezervi za gubitke	178	2,8%	23	n/a	n/a
7.	Dobit prije poreza	2.972	47,3%	336	4,8%	11
8.	Porez na dobit	0	0,0%	0	0,0%	n/a
9.	Neto dobit	2.972	32,1%	336	4,8%	11

PRILOZI ZA FAKTORING SEKTOR

Prilog 23 - Osnovni podaci o društvu za faktoring i pregled vlasničke strukture na dan 31. 03. 2019. godine

R. br.	Naziv društva	Direktor	Datum izdavanja licencije	Br. zaposl.	Web adresa	Ime – Naziv vlasnika	Udio
1.	Batagon factoring d.o.o. Sarajevo	Đenan Bogdanić	28.12.2017.	4	www.batagon-factoring.ba	Batagon International AG, Zug, Švicarska	100%

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Web site: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba